

Col. r. dr. Constantin MOȘINCAT

**DIVIZIA 11 INFANTERIE
ORDINE DE ZI ȘI DE OPERAȚII
95 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE**

**Dedicăm acest volum,
în semn de OMAGIU,
la împlinirea a 70 de ani:
cdor prof. univ. dr. Jipa ROTARU
(conducător de grupă în Academia Militară);
prof. univ. dr. Viorel FAUR
(conducător de doctorat – Universitatea din Oradea);
Gl. Mihai Corneliu LUNGU,
ultimul meu comandant din D.11
și
tuturor camarazilor care au slujit Patria
sub Drapelul de luptă al acestei Mari Unități!**

*„Steagul este România.
Acest pământ binecuvântat al patriei
stropit cu sângele străbunilor noștri și
îmbelșugat cu sudorile muncitorului.
El este familia, ogorul fiecăruia, casa în care
s-au născut părinții și unde se vor naște copiii voștri.
Steagul
este încă simbolul devotamentului, credinței,
ordinii și al disciplinei ce reprezintă oastea.
Steagul
e totdeodată trecutul, prezentul și viitorul țării,
întreaga istorie a României.”*

*Steagurile istorice ale Diviziei 11 infanterie
și o parte din participanții la manifestările de la a 90-a aniversare – Oradea 15 August 2006*

Col. r. dr. Constantin MOȘINCAT

DIVIZIA 11 INFANTERIE
ORDINE DE ZI
95 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE

Editura

TIPO MC

ORADEA, 2011

ISBN 978-973-88123-7-6

Coperta: Costel Cărăianul

Coperta 1: Aspecte de la primirea oficialităților la sărbătorirea a 90 de ani de la înființarea D. 11 I. Oradea 15 August 2006

Coperta 4: Troița eroilor români din cimitirul Kerepeș din Budapesta

Motto:

*„Granițele unui neam se zidesc întâi în suflete
și mor tot în suflete, atunci când un popor nu știe
să le păstreze în inima fiecăruia”.*

General Ion Antonescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MOȘINCAT, CONSTANTIN

**Divizia 11 Infanterie : ordine de zi : 95 de ani de la
înființare** / col. r. dr. Constantin Moșincat. - Oradea : Tipo
MC, 2011

Bibliogr

Index

ISBN 978-973-88123-7-6

94(498)"1916/1918"

94(498)"1941/1945"

Cuvânt Sămuritor

Col. dr. Constantin Moșincat, prezentând cărțile pregătite pentru a 90-a aniversare

Deschidem cu respect cartea care, cu temeinică îndreptățire, aduce în actualitate memoria faptelor înaintașilor. De câte ori răsfoim paginile cărților, cu secvențe din viața oamenilor, care au stat în furtuni, la clipe de grea cumpănă pentru țară, o facem cu sfioasă și aleasă recunoștință, ca pe o adevărată intrare într-o catedrală, templu sau mănăstire, loc de contemplare, pioșenie și reculegere.

Datorăm atât de mult celor care ne-au fost precursori și dascăli, încât, limba noastră românească, împodobită cu alese cuvinte, devine coroanița cu lauri pe care o merită aceia care au făcut fapte demne de a fi consemnate de istorie. Între aceștia, negreșit, se regăsesc și nume ale

ostașilor Diviziei 11 Infanterie.

Acest volum marchează 95 de ani de la înființarea Diviziei 11 Infanterie (Mecanizată „Carei”), mare unitate care a participat la aprigele lupte în marele război pentru întregire (1916-1919) și în războiul pentru reântregirea României (1941-1945). A fost marea unitate care n-a cunoscut înfrângerea în sectoarele care i-au fost încredințate. A fost marea unitate ale cărei regimente s-au distins prin fapte de arme memorabile în urma cărora toate drapelele de luptă au fost decorate cu Ordinul „Mihai Viteazul” și/sau „Steaua României”.

*Motoo-ul volumului se potrivește cu spiritul de luptă al diviziei în care, contingent după contingent, a jurat că pentru **Țară și viața ne-o vom da!** Această deviză i-a călăuzit toată existența. Frumoasele tradiții de luptă - moștenite de la dorobanții Regimentului 19 Romanați, Regimentului 3 Dorobanți Olt și Regimentului 2 Vâlcea – dobândite în războiul pentru independență și în primul război balcanic – au fost continuate de unități și subunități până în 2005 când, practic, nici o mare unitate nu a mai preluat aceste tradiții, drapelele de luptă fiind înfășurate și păstrate în Muzeul Militar Național. Prin urmare, activitatea efectivă a Diviziei 11 Infanterie*

poate fi socotită aceea dintre 1916 și 2005, cu o pauză de cinci ani între 1945 și 1951, an după care activitatea se va desfășura numai la Oradea, cu garnizoane ale unităților din subordine la Oradea, Arad, Ineu și Beiuș.

*Activitatea diviziei și a unităților din subordine a fost prezentată în mai multe studii și lucrări¹ care evidențiază faptele de arme săvârșite pe câmpul de onoare, jertfele de sânge, dragostea și pasiunea pentru idealul de unitate națională. Toate reprezentând repere morale și pilde de curaj, vitejie, abnegație și slujire fără de condiții a neamului și a țării, în orîșice împrejurare. Din vasta bibliografie edită, din discuțiile cu veterani ai diviziei și din documentele de arhivă rezultă că la **școala diviziei s-au format caractere și conștiințe naționale de elită**. Dovezi de netăgăduit sunt crucile din cimitirele împrăștiate pe traseul de luptă al acestei mari unități, în cele două războaie mondiale, și poposim doar la următoarea enumerație: Jiu, Olt, București, Mărășești, Chișinău, Tisa, și din nou Chișinău, Odesa, Stalingrad, Iași, București, Oarba de Mureș, Bonțida, Satu Mare, Tiszalök, Banská-Bistrica, Ulmanka, Praga. Acolo, peste 4300 de eroi își dorm somnul de veci!*

***Țărbația** bravilor feciori, care au slujit sub faldurile glorioase ale unităților diviziei, ne obligă să privim cu respect și admirație spre faptele celor care au scris cu greu istoria acestui neam și care n-au mai apucat să povestească copiilor și nepoților despre grozăviile și ororile războiului. Ei au stat drept și-n cale gloanțelor vrășmașe. Ei nu s-au temut că ne lasă o țară mare. Lor nu le-a fost frică să înfrunte creste abrupte, să forțeze cursuri de apă, să învingă gerul și arșița năprasnică să mășăluiască continuu, ziua și noaptea, spre răsărit și apus, acolo unde Porunca Patriei i-a mînat. Acest volum îl alcătuim pentru toți aceia care considerau că **PĂTRIA** trebuia apărată cu **ONOARE** și **DEMNITATE**, chiar cu prețul vieții. Amintirea faptelor eroice o tîmâiem cu recunoștință și cu pioșenie.*

---

¹ Constantin Moșincat, *Din poarta sărutului cu dragoste de țară*, Editura Cogito Oradea, 1996; *Ibidem, Cronică de marș*, 1996, Idem, *Starea de veghe. 120 de ani de la înființarea Regimentului 3 Dorobanți Olt*, Editura Papyrus, Oradea 1997; Idem, *Divizia 11 Infanterie pe frontul întregirii*, Editura Tipo MC, Oradea 2006, *Ibidem, Sub drapelul Diviziei 11 Infanterie. Mesaje la 90 de ani de la înființare*, Editura Tipo MC, Oradea 2006, *Cercetași sub drapel, Amintiri și Mesaje de ziua cercetașilor 12 noiembrie 2005*;

La ceas aniversar, ne îndreptăm gândurile, cu recunoștință și admirație, către toți aceia care ne-au stat alături: ostași, subofițeri, maiștri militari și personal civil, ofițeri și generali, oameni care au slujit cu devotament sub drapelul unităților Diviziei 11 Infanterie (Mecanizată „Carei”). Trecerea timpului ne face mai emotivi și tresăltăm, ca în tinerețe, atunci când vedem dragele noastre drapele. Mereu ne vom raporta la acea frumoasă etapă a vieții, și tinereții noastre, pe care am dăruit-o Patriei, în care vocația militară s-a împlinit, prin dăruire, amintindu-ne cu plăcere de camarazii noștri.

Inscrișul, cu fir de aur, a devizei „ONOARE ȘI PĂTRIE” a animat oștirea română în vremurile apropiate și dragi nouă. Drapelul de luptă întruchipa Credința în Dumnezeu și Dragostea de Țară. Am pus această întâlnire de sărbătoare – de 95 de ani - sub simbolul suprem al drapelului, convinși fiind că inima oricărui ostaș v-a tresălta și va da, ca totdeauna, ONORLA DRAPEL!

Demersul nostru este deopotrivă un efort de rememorare a istoriei trăite și asumate cu un rost nobil de a recupera trecutul și, mai mult, de a influența prezentul și a determina viitorul, de a nu lăsa necunoașterea, anonimatul, uitarea, derizoriul sau reaua credință să se aștearnă peste oameni, fapte și istoria făcută cu jurământ de credință de către ostași.

Răsfoim amintirile care umplu ranițele ostașilor. Căci nu-i bărbat acela care nu-și deapănă amintirile frumoase petrecute în vremea cătăniei. Scriam ca moto al cărții *Sfânta datorie de ostaș* că: „...Există un timp al bărbaților numit OSTĂȘIE...”. Parafrazând acest timp și o cunoscută butadă potrivit căreia **cine nu-și cunoaște trecutul nu-și știe viitorul pentru că nu știe cine este** încercăm a pune în lumină oamenii cu faptele, virtuțile și slăbiciunile lor. Dintr-o astfel de perspectivă am scormonit în adâncurile istoriei Diviziei 11 Infanterie, pe care o descoperim prin **Ordine de Zi, și de operații, rapoarte și dări de seamă.**

Redeschidem cartea de istorie cu speranță că o generație viitoare v-a reface opera generațiilor sacrificate la îndemnul regelui Ferdinand I întregitorul, de acum 95 de ani.: „**ROMÂNII!**

Însuflețiți de datoria sfântă ce vi se impune, hotărâți să înfruntăm cu bărbăție toate jertfele legate de un crâncen război pornim la luptă cu avântul puternic al unui popor care are credință nemăsurată în menirea lui. Ne vor răsplăti roadele glorioase ale izbândeii”.

Se vor înțelege, cu siguranță, motivele pentru care între Ordinul de Operații primit și Ordinul de Zi există o mare deosebire². Din punct de vedere juridic cel care dă și cel care execută ordinul poartă răspunderea integrală a urmărilor acestora. Ordinul de luptă (de operații) obligă la acțiune necondiționată. Ordinul de Zi este mai degrabă un mesaj adresat subalternilor cu diferite ocazii. Noi am selectat, din multitudinea acestora, câteva reprezentative care definesc profilul luptătorilor Diviziei 11 Infanterie. Acolo unde a fost posibil am ilustrat ordinele respective cu facsimile, fotografii, sau schițe.

Ordinele de ZI și de Operații vor purta cititorul pe urmele pașilor din teatrele de operații pe care Divizia 11 Infanterie le-a presărat cu eroi. Lor, și urmașilor lor le tămâiem fapta și le răsplătim cu recunoștință jertfa. Fiecare Ordin de Zi glorifică, înalță, preamărește, pilduiește și protejează o nouă speranță de virtute, glorie și onoare militară. Fiecare Ordin de Operații este un exemplu de executare necondiționată care încarcă cu jertfă pilduitoare știința și arta militară românească.

Volumul acesta l-am structurat pe capitole distincte: mai întâi am marcat câteva repere din istoricul Diviziei 11 din perioada 1916-2005; apoi am exemplificat, fiecare an din campaniile la care a participat, cu cele mai semnificative Ordine de Zi și/sau de Operații pe care le-a dat sau primit divizia și am încheiat cu o cronică foto-documentară din ultimele aniversări. Considerăm că documentele inedite prezentate vor completa informația istorică, mai puțin cunoscută și vor întregi tabloul tulburător al luptelor la care a participat Divizi 11 Infanterie.

Lui, ostașului apărător de Neam și Țară, îi dăm ONOR!

Oradea, 10 August 2011

Autorul

---

² Comandantul reprezintă autoritatea militară investită legal cu responsabilități și drepturi pentru exercitarea actului de comandă în cadrul unei structuri militare. *Ordin de zi* = act prin care comandantul unei mari unități militare se adresează întregii unități în anumite ocazii. **ORDIN**, *ordine*, s.n. **1**. Dispoziție obligatorie, scrisă sau orală, dată de o autoritate sau de o persoană oficială pentru a fi executată întocmai; [poruncă](#).

CAPITOLUL I

DIVIZIA 11 – REPERE ISTORICE³

- La 14/15 august 1916, în baza ordinului Ministrului de Război 2891, a luat ființă Divizia 11 Infanterie, prin transformarea Comandamentului 1 Teritorial.
- Elemente componente ale Diviziei 11 Infanterie s-au format anterior:
  - 1 iunie 1908, Batalionul de recrutare Dolj, în baza înaltului Decret 917;
  - 23 iunie 1913 - Regimentul 41 Infanterie, în baza înaltului Decret nr. 4608. Acest Regiment a mobilizat cartierul Diviziei 11 Infanterie și al Brigăzii 22 Infanterie în august 1916.
- La încheierea mobilizării Divizia 11 Infanterie a avut în organică Brigada 21 și 22 Infanterie și Regimentele: 18, 58, 41, 71 Infanterie, 21 Artilerie și 1 Artilerie Munte.
- Între 15 august 1916 și 20 noiembrie 1916, unitățile Diviziei 11 Infanterie au constituit Grupul "Jiu" și au dus lupte ofensive și de apărare.
- Între 27 noiembrie și 17 decembrie 1916, după contopirea cu Divizia 10, Divizia 11 Infanterie a constituit rezerva Armatei 1 și s-a retras în zona de concentrare în Moldova.
- Între 2 ianuarie și 1 august 1917" în baza ordinului Marelui Cartier General nr. 2539, din 18 decembrie 1916, S-a trecut la restructurarea unităților diviziei în cantonamentele din raionul de la Sud de Iași și la noul program de instruire.
- Între 1 august și 18 august 1917, unitățile diviziei au efectuat marșuri spre zona de operații.
- 18 august-17 noiembrie 1917, divizia a luat parte la a doua fază a bătăliei de la Mărășești, la joncțiunea dintre Armata 1 și 2 române.

---

³ Constantin Moșincat, *Din poarta sărutului cu dragoste de țară*, Editura Cogito, Oradea, 1996

- 18 noiembrie 1917-4 ianuarie 1918 participă la acțiunea de menținere a ordinii împotriva bandelor de bolșevici.
- 5 ianuarie - 8 ianuarie 1918 avea loc concentrarea diviziei în Regiunea Tecuci, deplasarea la Iași și îmbarcarea pentru Basarabia cu misiunea de a asigura: transportul trenurilor de aprovizionare pe linia Bender, Socola; ordinea în Chișinău și Bender pentru a împiedica pe răufăcători să prade populația și veniturile ei și a asigura retragerea spre Odessa a misiunii militare franceze din România.
- 13 ianuarie 1918 ora 13,00 a început intrarea trupelor române în Chișinău. În fruntea primei unități colonelul Mihail Ionescu, comandantul Regimentului 42/66 Infanterie.
- 13 ianuarie-28 martie 1918, divizia a asigurat ordinea și liniștea a efectuat paza apropiată și a dus lupte cu elemente răslețe bolșevice.
- 28 martie 1918, după ce a jucat hora unirii în Basarabia, Divizia 11, fiind demobilizată, s-a îmbarcat și transportat în țară.
- 1 iulie 1918-1 aprilie 1921 a desfășurat program de instrucție în garnizoanele de reședință, conform statelor de pace.
- La 1 august 1923 conform ordinului Marelui Stat Major nr. 100 a luat în subordine Regimentele 19 Infanterie, 2 și 3 Dorobanți, 21 și 26 Artilerie cu garnizoanele la Slatina, Râmnicu Vâlcea și Caracal.
- între 1923-1939 unitățile au urmat programul de instruire a contingentelor și au participat la manevrele Regale.
- 23-27 august 1939 divizia, cu partea activă, s-a concentrat în raionul Sâmbăteni, Miniș, Lipova pentru manevrele Regale.
- În 15 octombrie 1939, divizia s-a deplasat în zona Boldovinești, Brăila, Scorțarul Vechi, Gemina unde a desfășurat o aplicație cu dublă partidă.
- 1 decembrie 1940, divizia sărbătorea la Brăila ziua unirii Ardealului cu țara mamă, cu o companie de onoare, drapelul de luptă și muzica Regimentului 3 Dorobanți, la Te-Deum.

- 4 martie 1940, divizia trimite trupe din Batalionul de pionieri și Regimentele 3 Dorobanți și 19 Infanterie pentru stăvilirea apelor revărsate.
- 21 mai - 4 iunie 1940. s-a deplasat pe calea ferată în raionul. Hârtoptil, Fălciu, Rânzești, Oancea pentru a executa capete de pod la Est de Prut pentru acoperirea trecerilor de la Leova, Hănăsenii Noi, Fălciu și Cârja.
- 27 iunie 1940 s-a primit Înaltul Decret Dr. 2135 prin care se ordonă: întreaga armată de uscat, aer și marină se va mobiliza. Prima zi de mobilizare începe la ora 24,00 în 28/29 iunie 1940. Divizia primește misiunea de a pregăti și organiza rezistența pe Prut între Tutova și Dunăre.
- 28 iunie-21 octombrie 1940 divizia și-a retras capetele de pod de la Est de Prut, a asigurat evacuarea Basarabiei și predarea trecerilor. A trecut la apărare, încadrată de Divizia 1 și 2 Infanterie, între Stăniliești și Vodeni.
- 23 iulie 1940 s-a trecut de la organizarea pe patru, la trei, batalioane de infanterie.
- 18 august 1940 s-a înființat Centrul de instrucție pe divizie în care prin rotație s-a instruit fiecare batalion.
- 7 septembrie 1940 după săvârșirea serviciului religios, în curtea Școlii primare din Epurenii și s-a depus jurământul de credință față de noile autorități statale. A vorbit preotul și comandantul diviziei, general de brigadă Gheorghe Zaharescu.
- 4 - 21 octombrie 1940 cu ordinul 2169, al Corpului 1 Armată, divizia revine în garnizoanele de pace, Slatina, Râmnicu-Vâlcea, Caracal.
- 21 noiembrie 1940 s-a transmis decretul 3798 și ordinul de zi nr. 25 privind demobilizarea diviziei.
- 1 ianuarie 1941 la catedrala Ionascu din Slatina s-a săvârșit un Te-Deum în prezența ofițerilor, a drapelului de luptă și a companiei de onoare din Regimentul 3 Dorobanți.
- 21-23 ianuarie 1941 s-au luat măsuri pentru împiedicarea mișcării legionare, au fost schimbați prefectii: la Olt colonel

Andrei Nasta, Argeș colonel Ion Zănescu, Vâlcea general David Popescu.

- 21 iunie 1941 prin Înaltul Decret nr. 1798 s-a ordonat "trecerea de pe picior de pace pe picior de război a Diviziei 11 Infanterie".
- 22 iunie 1941-27 iulie 1941, divizia a dus acțiuni de luptă pentru eliberarea Basarabiei pe direcția Leușeni, Cărpineni, Hâncești, Cărbuna, Tocuz, Ivănești Vechi.
- 8 august 1941-16 octombrie 1941 divizia, pe direcția loviturii principale a Corpului 3 (1) Armată, a dus lupte în Transnistria, participând la bătălia pentru Odessa.
- 17 octombrie 1941-31 august 1942, în garnizoanele de reședință Divizia a trecut la refacere și completarea programului de instrucție.
- 31 august-27 septembrie 1942, marș pe calea ferată. A trecut podul de la Kurmensk peste râul Doneț, după un marș de zece zile executat pe timp de noapte.
- La 4 octombrie 1942 a primit ordinul de operații nr. 92 al Armatei a 3-a, pentru a înlocui trupele italiene pe front în nopțile 6/7 și 7/8 octombrie.
- 8 octombrie-18 decembrie 1942 respinge puternicele contraatacuri rusești în sectorul său de apărare și se repliază pe valea Krisaja.
- 19 decembrie 1942-31 ianuarie 1943, rezistă cu greu atacurilor rusești și se retrage, din ordinul grupului Hollidt, pe râul Tchir, apoi în raioanele de staționare la Krasnodonsky și Ivanowka.
- 3 ianuarie 1943, în baza ordinului nr. 17020, s-a reorganizat și din, resturile diviziilor 7 și 11 s-a format Divizia 11 Operativă.
- Cu începere din 8 ianuarie 1943, Detașamentul colonelului Negoescu, compus din elemente ale diviziei s-a pus în marș spre țară pe jos și cale ferată pe direcția Ivanowka, Volnowka, Marinskay Nowo, Komenskoe, Milerowo, Tiraspol, Tighina, Chișinău, Socola, Vaslui, Pitești, Slatina.
- 7 aprilie 1943-13 aprilie 1944 divizia a fost în refacere în garnizoanele de reședință.

- 13 aprilie 1944-14 mai 1944, divizia s-a concentrat în raionul de operații, a înlocuit Divizia 5 Cavalerie.
- 15 mai-23 august 1944, duce lupte de apărare și ofensive în capul de pod de la Iași, în cadrul operației *Sonia*.
- 23 august-31 august 1944, cu partea sedentară divizia acționează pentru dezarmarea garnizoanei Slatina, cucerirea fabricii de zahăr de la Chitila și a aeroportului Băneasa. Cu partea activă rupe apărarea de pe poziția *Traian* și se retrage spre Sud prin Brăila, București spre garnizoanele de reședință.
- 2 septembrie-6 septembrie, partea sedentară a Diviziei 11 Infanterie și părțile sedentare ale Regimentelor 2, 3 Dorobanți, 19 Infanterie, 21 și 26 Artilerie, conform ordinului Marelui Stat Major, intră în subordinea Armatei a 4-a și se deplasează pe calea ferată, pentru a intra în operații în capul de pod de la Nord de Târnava Mică, între Vest Baziaș, Est Cuștelnic.
- 6 septembrie-6 octombrie 1944, unitățile diviziei au dat marea și sângeroasa bătălie de la Oarba de Mureș. Timp de 30 de zile și nopți, divizia a acționat pe direcția loviturii principale, a forțat și cucerit un cap de pod la nord de râul Mureș.
- 6 octombrie-12 octombrie 1944, după ce a fost înlocuită pentru organizare și completare cu efective, a constituit rezerva Corpului 6 Armată, urmând progresiunea luptelor.
- 6 octombrie-25 octombrie 1944, divizia intră în operația ofensivă pe direcția Bonțida, Jibou, Cehul Silvaniei, Socond, Gerăușa, Viile Satu Mare, Sud Satu Mare.
- 25 octombrie orele 13,00 trece frontiera româno-ungară.
- 25 octombrie-31 octombrie 1944 luptă pentru eliberarea teritoriului Ungariei între frontieră și râul Tisa pe direcția Nyiegyhaza, Szamoszeg, Nagybaka, Kis Varda.
- 31 octombrie-10 noiembrie 1944, își schimbă direcția de ofensivă, se deplasează de la Kis Varda la Nyiregyhaza, Tiszalök.
- 11 noiembrie - 8 decembrie 1944, unitățile diviziei în subordinea Corpului 6 Armată largesc capul de pod de la

Tiszalök pe direcția Tiszatardos, Kistokay, Tokay, Tarczal, Szerencs.

- 8 decembrie - 11 decembrie 1944 - divizia a stat în rezerva *Armatei* a 4-a.
- 11 decembrie-17 decembrie 1944, divizia a participat la luptele pentru cucerirea masivului Hegyalja, pe valea Hernadului, în subordinea operativă a Corpului 54 fortificații sovietic pe direcția Homrogd, Szakacsi, Gagybator, frontiera cu Cehoslovacia spre Turna.
- 18 decembrie 1944 - 19 decembrie 1944, în subordine a Corpului 50 Armată sovietic a dat primele lupte pentru cucerirea localității Turna.
- 19 decembrie 1944-12 ianuarie 1945, luptă în subordinea Corpului 2 Armată pentru respingerea ofensivei inamicului în raionul Turna.
- 12 ianuarie - 31 ianuarie 1945 participă la operația ."Rojniava" în subordine a Corpului 6 și 2 Armată.
- 1 februarie-18 martie 1945 participă la luptele Armatei a 4-a pentru deschiderea defileului Hronului.
- 19 martie-7 aprilie 1945 în cadrul operației "Banska Bisirița", a dat lupte la Brezno, Spania Dolina, Ulmanka.
- 7-12 aprilie 1945 în staționare în rezerva armatei în raionul Fodkanova.
- 12 aprilie-9 mai 1945 duce lupte în zona industrială Dubnița pentru cucerirea fabricilor de armament Skoda.
- 9 mai-8 iunie 1945, staționare - în raionul Zubri, Voitehov.
- 9 iunie-13 iulie 1945, deplasarea în țară prin marș, pe 4 coloane pe itinerarul Zubri, Prostuv, Trencin, Miskolcz, Debrețin, Borș, Oradea.
- 14 iulie 1945 - defilare a trupelor victorioase prin municipiul Oradea.
- 14 iulie-16 august 1945 marș pe itinerarul Oradea, Beiuș, Deva, Făgăraș și transformarea în Centru de instrucție al infanteriei iar efectivele se varsă la alte unități, Divizia fiind astfel desființată.

- 2 august 1951 în conformitate cu prevederile ordinului nr. 00317736 al Marelui Stat Major s-a înființat Divizia 11 Infanterie din Divizia 2 Infanterie.
- 15 octombrie 1951 unitățile diviziei s-au dislocat în noile garnizoane astfel: la Oradea: comandamentul diviziei, compania 11 cercetare, compania 11 transmisiuni, compania 11 pionieri, bateria 11 antitanc, plutonul 11 antiaerian, plutonul 11 chimic, compania 11 autotunuri, Școala divizionară, Regimentul 3 Infanterie redus, la Cluj, Regimentul 14 Infanterie, la Zalău, Regimentul 36 Infanterie redus, la Șimleul Silvaniei, Regimentul 26 Artilerie redus.
- de la 1 ianuarie 1953 a primit denumirea de Divizia 95 Infanterie.
- la 1 octombrie 1953 Regimentul 104 Infanterie Zalău a ieșit din subordine, înlocuit cu Regimentul 192 Infanterie, dislocat la Beiuș.
- 28 august 1955 divizia a primit drapelul de luptă.
- la 30 iulie 1957 a primit denumirea Divizia 95 Mecanizată.
- La 1 ianuarie 1959 s-a revenit la vechea numerație: Divizia 11 Mecanizată.
- 4-8 iunie 1961 divizia a luat parte la o aplicație de cooperare în D.R.S.S. cu tema: „Lupta ofensivă a diviziei mecanizate în perioada inițială a războiului în condițiile întrebunțării armei de nimicire în masă, pregătirea luptei în timp scurt, ducerea luptei ofensive și ocuparea principalelor raioane în adâncime a teritoriului inamic”.
- la 1 ianuarie 1963 pe lângă divizie au mai înființat Casa ofițerilor la Oradea și Cluburi de garnizoană la Arad și Beiuș, precum și Asociația Sportivă Armata Oradea, poligoane de tragere la Cheriș, Felnac și Remetea.
- la 23 august 1964 blocuri de paradă au defilat la Oradea, Baia Mare și Deva.
- la 25 octombrie 1964 drapelul diviziei, garda de onoare și muzicile militare au dat onorul la dezvelirea Monumentului Eroilor Români de la Carei.

- de la 2 noiembrie 1964 instruirea trupei s-a făcut în cicluri de instrucție cu durata de opt luni fiecare.
- anual, vara și toamna importante detașamente de militari încadrate cu ofițeri și subofițeri și coloane auto, au participat la campaniile agricole.
- din 1966 detașamente din unitățile diviziei au lucrat pe șantierele economiei naționale la: Govora, Făgăraș, Porțile de Fier, Zărnești, Aleșd, Sere Oradea, Lotru, Slobozia, Alumina Oradea, Arad, Râșnov, Târgu Mureș, Copșa Mică, Transfăgărășan, Pitești, canal Dunăre-Marea Neagră, București-Dunăre, Casa Poporului etc.
- 20 octombrie 1969 drapelul de luptă al Diviziei 11 Mecanizate a fost decorat, prin Decretul Consiliului de Stat, cu ordinul *Steaua Republicii Socialiste România* clasa a III-a.
- 20 mai-iunie 1970 importante efective participă la salvarea oamenilor și bunurilor și la combaterea efectelor inundațiilor în județele Arad, Satu Mare, Alba, Hunedoara, Bihor.
- 1 noiembrie 1972 în cadrul diviziei s-a înființat Batalionul Școala de șoferi, în garnizoana Arad.
- 20 octombrie 1974 prin Hotărârea Consiliului de Miniștri s-a atribuit denumirea: Divizia 11 Mecanizată "Carei".
- 07.12 1974 S-a depus jurământul militar în toate unitățile diviziei.
- 01-11.12 1974, divizia a condus aplicați a tactică cu comandamentele anexei "D" din Batalionul 83 Geniu, Batalionul 128 aprovizionare și transport și Regimentele 19 și 23 Mecanizate în raionul Husasăul de Tinca, Ucuriș, Șoimi, Hodiș.
- 31.12 1974 în evidența organizațiilor de partid au existat 1 505 membri de partid, din care 697 ofițeri (84,82%), 113 maiștri militari (63,84%), 334 subofițeri (48,34%), 233 militari în termen și 118 angajați civili. Membri U.T.C. 8331, din care 192 ofițeri, 82 maiștri militari, 181 subofițeri, 7861 militari în termen și 21 civili.

- 08-19.04 1975, o comisie a Ministerului Apărării Naționale a inspectat toate unitățile diviziei.
- 16.05 1975-05.06 1975, a început aplicația de mobilizare *Primăvara 1975*, începând cu ora 8,00, când s-a primit ordinul de trecere la ridicarea capacității de luptă, iar la ora 12,00 s-a trecut la mobilizarea diviziei. La ora 15,00 s-a trecut la mobilizarea diviziei anexă cu executarea activităților din plan.
- 05.06-15.06 1975, soldații și gradații au fost lăsați la vatră, iar ofițerii și subofițerii au efectuat o convocare de pregătire.
- 07-10.07 1976 s-a executat convocarea de comandament și metodică pe mare unitate la care au participat toate grupele, urmată de o aplicație tactică cu tema "Asigurarea tehnică și medicală a diviziei, în lupta de apărare în cadrul războiului întregului popor".
- 09.-14.01 1978 s-a desfășurat aplicația tactică cu dublă acțiune cu trageri de luptă la care au participat Regimentele 19 mecanizat, 21 tancuri, Batalionul 119 Cercetare, Batalionul 1 din Regimentul 21 Mecanizat, Batalionul 83 Geniu, Batalionul 128 aprovizionare și transport.
- 01.03 1978 a început ciclul de instrucție cu următoarea structură organizatorică - etapa instrucției soldatului (două luni), etapa grupei (o lună) și etapa instrucției plutonului (două luni și jumătate).
- 04-11.05. 1978 - Comisia Armatei a 3-a a efectuat inspecție cu calificativ în toate unitățile diviziei.
- 07.-10.03 1979 s-a desfășurat convocarea de pregătire de comandament și metodică a tuturor grupelor pe baza cerințelor rezultate din Directiva Comandantului Suprem.
- 20.03 1980 conform prevederilor Ordinului General nr. 3/198 ciclul de instrucție s-a prelungit cu o lună, adică până la 30 martie 1980.
- 29.05 1980 Ministrul Apărării Naționale, general maior Constantin Olteanu s-a adresat Regimentului 19 Mecanizat prin Ordinul de zi nr. 6 cu prilejul împlinirii a 150 de ani de existență a unității.

- 07-12.05 1980 a avut loc în cadrul *Daciadei* concursul sportiv pe Armata a 4-a, la Baia Mare. Lotul diviziei a ocupat locul I fiind felicitat de comandantul armatei, general locotenent Iulian Topliceanu.
- 04.04 1980, s-a desfășurat bilanțul pregătirii de luptă și politice al diviziei pe ultimele trei cicluri de instrucție și s-au stabilit sarcini pentru următoarele două.
- 09.07 1980, toate unitățile au fost verificate prin alarmă de exercițiu de către comisia Armatei a 4-a, obținându-se calificative Bune și Foarte Bune.
- 30.06 1981, comandamentul Diviziei 11 Mecanizate „Carei” a prezentat bilanțul ciclului de instrucție în care au fost declarați: 4177 militari de frunte, 907 grupe de frunte, 216 plutoane de frunte, 61 companii de frunte, 5 batalioane înregimentate și 6 unități de divizie subunități de frunte. La bilanț a participat general colonel Vasile Milea, Șeful Marelui Stat Major.
- 13.02. 1982 - la ora 02.00, o comisie din Marele Stat Major condusă de general maior Teodor Perju a alarmat comandamentul diviziei și a apreciat cu calificativul *Foarte Bine* stadiul pregătirii pentru luptă.
- 01.11 1983 a avut loc deschiderea festivă a unui nou ciclu de instrucție.
- 04.-12.01 1984 s-a executat aplicația tactică de comandament pe hartă și în teren cu tema „Divizia mecanizată în apărare pe aliniamente intermediare”. La aplicație au participat comandamentul diviziei, Regimentele 21 Tancuri și 23 Mecanizat, grupa operativă a gărzilor patriotice Bihor și statul major al Batalionului de Securitate Oradea.
- 28.02 1984, divizia a avut următoarea structură de partid și U.T.C.: consiliu politic 31 membri (cu birou de 7); Activul de partid al diviziei din 100 membri; comisia organizatorică - 20 membri și birou din 5; Consiliul Educației Socialiste - cu 11 membri; Consiliul U.T.C. cu 11 membri și birou din 5; 5 comitete de partid cu 55 membri și 20 supleanți; 47 organizații

de bază cu 1565 membri; 55 grupe de partid; 12 comitete U.T.C.; 84 organizații U.T.C. - cu 3574 membri, din care 503 membri de partid; comitet sindical Oradea, cu II grupe și Arad, cu 4 grupe. Apartenența politică: ofițeri 100%, maiștri militari 100%, subofițeri 75%.

- 30.05-08.06 1984. comisia Armatei a 4-a a inspectat toate unitățile din subordinea diviziei. Aprecierea generală „Foarte Bine”.
- 07.12 1984, la instructajul pe divizie s-a prezentat materialul primit cu tema „Semnificația istorică a documentelor adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R.”
- 29.12 1988, s-a desfășurat, în prezența Ministerului Apărării Naționale, bilanțul activității comandamentului pentru îndeplinirea Directivei Comandantului Suprem.
- 01.03 1989 s-a desfășurat antrenamentul de stat major cu cadrele comandamentului Diviziei 11 și Diviziei 79 Infanterie Moto cu temă de apărare.
- 23.05 1989, în garnizoana Șimleul Silvaniei s-a desfășurat aplicația tactică de comandament cu transmisiuni în teren la care comandamentul Diviziei 79 Infanterie Moto a fost încadrat cu rezerviști.
- 11.07 1989, a avut loc examenul pentru acordarea calificării de clasă, clasa a II-a pentru transmisioniști.
- 08-13.11 1989, comandamentul a condus aplicația tactică de comandament cu transmisiuni în teren cu participarea Regimentelor 21 Tancuri și 19 Mecanizat.
- 16.12 1989, la 22,15 Ministrul Apărării Naționale, general colonel Vasile Milea ordonă ofițerului de serviciu principal (căpitan Constantin Moșincat) să cheme în cazarmă pe comandantul diviziei. La 22,30 comandantul diviziei general Nicolae Șchiopu, ordonă chemarea în cazărmi a șefilor de armă și servicii, a comandanților și locțiitorilor de la unități.
- 17.12 1989 ora 14,00 prin telefon operativ, din ordinul ministrului, comandantul diviziei alarmează Regimentul 19 Mecanizat Arad, cu misiunea de a se deplasa la Timișoara. La

ora 15,30, Divizia 11 Mecanizată a primit indicativul pentru *ALARMĂ DE LUPTĂ PARȚIALĂ – RADU CEL FRUMOS*, ordin transmis de locotenent colonel Florian Baci, ofițerul de serviciu principal, în mai puțin de 15 minute. Din acel moment și până la sfârșitul lunii ianuarie 1990 s-au îndeplinit ordinele, armata găsindu-se în *stare de război*.

- 25.04 1990 s-a depus noul jurământ militar.
- 1990-1994 unitățile și-au desfășurat programul pregătirii pentru luptă în noile condiții, sub comanda generalului Mihai Corneliu Lungu.
- 19.05 1994, președintele României, Ion Iliescu s-a întâlnit cu cadrele din comandamentul Diviziei 11 Mecanizate „Carei” și a vizitat Regimentul 21 Mecanizat „general Traian Moșoiu”.
- 01.10 1994 Divizia 11 Infanterie își încetează activitatea.
- Tradițiile de luptă ale diviziei sunt continuate de Brigada 11 Mecanizată "Carei", conform ordinului general nr. 3, începând cu 01.07 1994, devenind operativă de la 01.10 1994, primul comandant al brigăzii fiind numit colonelul Ion Cioară.
- Pe data de 15 septembrie 1995, președintele României Ion Iliescu a înmânat noul drapel de luptă Brigăzii 11 Mecanizate „Carei”.
- Cu începere din 09. 11 2000 comandamentul acestei brigăzii s-a reorganizat pe module tip „S”.
- Începând din 07.03 2001 s-a schimbat denumirea mării unități, în Brigada 11 Mecanizată Teritorială „Carei”
- Pe 30 iunie 2005 Brigada și-a încetat activitatea, drapelul de luptă fiind dat spre păstrare la Muzeul Militar Național iar documentele vărsate la arhivele militare.

CAPITOLUL II

Războiul întregirii – o privire generală

Început în 1914, primul război mondial a grupat, în timp scurt, principalele forțe militare în jurul celor două coaliții beligerante, *Puterile Centrale* (Tripla Alianță) - formată din Germania, Austro-Ungaria și Italia (care s-a retras ulterior) - și *Antanta* - formată din Anglia, Franța și Rusia. Acestor grupări li s-au adăugat alte state, în funcție de interese și conjuncturi interne sau internaționale.

România a fost ținta atragerii în una sau alta din cele două coaliții, datorită potențialului său economic și militar și astfel situația internațională a favorizat realizarea idealului național. În plan intern, taberele s-au împărțit în *pro* și *contra* războiului și pentru menținerea neutralității. Ion I. C. Brătianu a înclinat decizia în urma unui discurs susținut și argumentat pozitiv prin motive clare: ”Într-o vâltoare ca aceea a actualului război, în care harta lumii se prefacă, o țară ca a noastră, o țară cu aspirațiuni naționale, nu poate rămâne neutră până la capăt, fără să-și compromită definitiv tot viitorul. Pe de altă parte, având drept ideal unitatea națională, suntem datori să urmărim realizarea lui. Iată de ce nu putem merge decât alături de aliați și în contra Puterilor Centrale. De aceea, chiar de ar fi să fim bătuți, prin faptul că patru din cele mai mari puteri ale lumii au recunoscut temeinicia revendicărilor noastre naționale și au sfințit printr-un act solemn hotarele etnice ale românilor de peste Carpați, cauza românismului va face un pas înainte mai mare și mai însemnat decât oricând”⁴.

În acest scop s-au încheiat două documente secrete, o convenție politică și o convenție militară, semnată de Ion I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri al Regatului României, în numele guvernului român, de o parte, și reprezentanții Antantei, pe de altă parte.

---

⁴ Constantin Moșincat, Neculae Moghior, Ion Dănilă, *Din întuneric un soare nou răsare. Basarabia - 1918*, Ed. GP, Oradea, 1997, p. 46

România se angajează să declare război și să atace Austro-Ungaria, în condițiile stipulate prin convenția militară și să întrerupă, de la data declarării războiului, toate relațiile economice și schimburile comerciale cu toți dușmanii aliaților. În schimb, Franța, Marea Britanie, Italia și Rusia promiteau României dreptul asupra teritoriilor Monarhiei Austro-Ungare. Linia de delimitare va începe pe Prut, la un punct al frontierei actuale între România și Rusia, aproape de Noua-Suliță și va urca acest fluviu până la granița Galiției la confluența Prutului cu Ceremuș. Apoi va urma granița Galiției și a Bucovinei și aceia a Galiției și a Ungariei, până la punctul Stop, la cota 1655. De acolo va urma linia de separație a apelor Tisei și a Râului Vișeu, pentru a ajunge Tisa în satul Trebusa, în fața locului unde se unește cu Biso. Plecând de la acest punct, ea va scobori povârnișul Tisei până la 4 km pe valea confluentului său Szamos, lăsând satul Vazaros-Nameny României. Ea va continua apoi în direcțiunea sud sud-est, la 3 km, în valea unde se unesc acești doi afluenți (Crișul Alb și Crișul Repede). Ea atinge apoi Tisa la înălțimea satului Algyo, la nordul Szeghedinului, trecând la estul satelor Oroshaza și Bekessanison, făcând o curbă la 3 km depărtare de acesta din urmă. Începând de la Algyo, linia coboară povârnișul Tisei până la confluența sa cu Dunărea și urmează valea Dunărei până la granița actuală a României⁵.

Al doilea document încheiat, *Convenția militară*, a avut menirea de a duce la atingerea scopului militar. Prin convenția militară s-au reglementat relațiile formale cu armatele aliate. Ne oprim doar la câteva aspecte ale convenției militare, din care rezultă că între subscrișii: „s-a convenit condițiile în care România accepta condițiile politice și garanțiile care le ofereau aliații în schimbul intrării în război alături de aceștia”⁶

---

⁵ Ion Cioară, *Acțiunile armatei române (12.04.1.05 1919) în limitele stabilite de către aliați prin convenția politică din august 1616*, în *Pietre de hotar*, vol. 1, Oradea, 1997, p. 42-48

⁶ Viorel Bârloiu, *Granița de vest a României între promisiuni (1916) și realitate (1920)*, în *Pietre de hotar...*, p. 94-99

Presiunile externe, precum și convenția politică și militară încheiate cu Antanta, s-au finalizat cu *Declarația de război* dată numai Austro – Ungariei în finalul căreia se sublinia: „România mișcată de dorința de a contribui la sfârșirea conflictului și sub imperiul necesității de a apăra interesele de rasă se vede forțată de a intra în rând alături de acei care îi pot asigura realizarea unității sale naționale. Pentru aceste motive, ea se consideră, din acest moment, în stare de război cu Austro-Ungaria”⁷.

Scopul politic și cel militar au fost limpede și fără echivoc formulate și vizau realizarea României Mari. Pentru atingerea acestui scop, guvernul român a mobilizat Marele Cartier General, 4 armate, 6 corpuri de armată, 20 de divizii de infanterie, 2 de cavalerie, 1 brigadă de grăniceri, 5 brigăzi de călărași, 2 brigăzi de artilerie grea, 1 regiment și un divizion de artilerie munte, trupe de geniu, căi ferate, specialiști, aviația cu 4 escadriile, marina și flotila de Dunăre. Totalul forțelor mobilizate s-a ridicat la 366 batalioane, 104 escadroane și 374 baterii de artilerie. Armamentul automat greu a fost insuficient, doar 614 mitraliere. Din totalul batalioanelor de infanterie, 146 au fost active, 120 încadrate cu rezerviști și 100 teritoriale și de miliții. Efectivul inițial, de 833.601 din care 19.843 ofițeri și elevi, a constituit 75% armata de operații și 25% în zona interioară. Ulterior, prin mobilizare, s-a adus pe frontul întregirii 16% din populație, care reprezenta 32% din partea bărbătească⁸.

Pentru a-și duce la îndeplinire planul de campanie, Puterile Centrale au concentrat trupe de elită în Transilvania, în valoare de 505 batalioane de infanterie, 25 de baterii de artilerie, 9 escadroane de cavalerie, 1 tren blindat și 81 de posturi de jandarmi. Acestora li s-a adăugat alte 86 de batalioane de infanterie, 23 de escadroane, 76 de baterii de artilerie și flotila de

---

⁷ Constantin Moșincat, Neculae Moghior, Ion Dănilă, *op.cit.*, p. 45-85. La data intrării în război, România avea un efectiv de 1254471 oameni mobilizabili, circa 16% din populație, adică 32% din partea bărbătească, împărțiți în patru Armate și un Corp de Armată la dispoziția Marelui Cartier General.

⁸ *Ibidem*, p. 87

Dunăre, deci un raport de forțe generale de 3,6 la 1 în favoarea trupelor române.

Campania din 1916 a început cu ofensiva generală în Transilvania, pe baza planului operațional "*Ipoteza Z*". Campania anului 1916, față de planul inițial, a suferit modificări și s-a finalizat după 4 luni și jumătate, cu bătăliile memorabile de la Jiu, Sibiu, Bran - Câmpulung, Brașov, Oituz, Dobrogea, Turtucaia, Flămânda, București, bătălii care merită fiecare în parte un studiu monografic.

Campania anului 1917 a început cu reorganizarea armatei, cu ajutorul misiunii militare franceze. Șef al Marelui Cartier general român a fost numit generalul C. Presan, la comanda Armatei 1 generalul C. Cristescu și de la 30 iulie 1917 generalul E. Grigorescu, iar la Armata 2 generalul A. Averescu. În subordinea acestora au acționat 5 comandamente de corp de armată, având în total 15 divizii de infanterie, fiecare cu 2 brigăzi de infanterie. Cavaleria a fost organizată pe două divizii și 4 brigăzi. Artileria, în afară de cea divizionară, a mai constituit două regimente de artilerie de mine, patru regimente de artilerie grea și antiaeriană, iar aviația avea 12 escadrile de aviație și 5 companii aerostații. Înzestrarea cu armament, în perioada de reorganizare, s-a făcut pentru efective de circa 700.000 de oameni, din care 460.000 o forma armata de operații.

Pe frontul român, în vara anului 1917, inamicul dispunea de: Armata 1 și 9 Germană, Armata 3 Bulgară și Armatele 1 și 7 Austro - Ungare și o rezervă organizată din două grupuri de armate, cu un total de circa 300.000 oameni, în prima linie. Întreaga grupare a fost pusă sub comanda arhiducelui Iosif, secondat de feldmareșalul Mackensen, coordonate de Marele Cartier General al Kaiserului Wilhem al II-lea.

Forțele româno - ruse s-au dispus astfel: în nord Armata 9 rusă, cu un front de 210 km., între Cârlibaba și masivul Arșița Mocanului; Armata 2 română până la satul Răcoasa pe un front de 37 km, cu 50.000 oameni în linia întâia; Armata 4 rusă până la Movilenii de Jos pe un front de 50 km., cu 68.000 oameni;

Armata 1 română între Movilenii de Jos și Crângeni pe un front de 40 de km., cu circa 100.000 oameni; apoi până la Marea Neagră pe un front de 130 de km., s-a dispus Armata 6 rusă, cu 110.000 oameni. Rezerva frontului s-a constituit din 3 corpuri de armată ruse și o divizie română⁹.

Față în față, cele două tabere și-au elaborat propriile planuri de campanie, planuri ce nu vor fi îndeplinite. Se vor desfășura însă marile bătălii de la Mărăști, Mărășești, Oituz, bătălii ce au intrat de mult în conștiința tuturor românilor.

Ieșirea precipitată a Rusiei din război și încheierea, la 25 noiembrie 1917, a Păcii de la Brest-Litovsk a creat o situație de o gravitate excepțională. Forțele armatelor 1 și 2 române au fost capabile abia să acopere frontul lăsat liber prin “plecarea la revoluție” a rușilor. În consecință, la 26 noiembrie 1917, între delegația română și cea germană, la Focșani, s-a încheiat un armistițiu.

Dezacordul dintre generalul Cerbacev, comandantul armatelor ruse, de ordinele căruia nu mai asculta nimeni, și noile autorități sovietice puneau sub amenințarea cu un război civil. Acest război a fost evitat prin măsurile luate de Marele Cartier General român, prin “pază a bunurilor populației, asigurarea ordinii publice”¹⁰ și evacuarea forțată a bolșevicilor din Moldova și Basarabia. În aceste împrejurări, Divizia 11 Infanterie, din ordinul Marelui Cartier General, a trecut în Basarabia, pentru a proteja populația de jafurile și omorurile “bandelor de bolșevici”.

După îndeplinirea misiunii, Divizia 11 Infanterie a fost demobilizată, situație în care generalul Ernest Broșteanu da următorul Ordin de Zi: „Împrejurări peste măsură de dureroase și pe care nu le-au putut înlătura nici vitejia nebiruită a acelor care cu prețul vieții lor au oprit pe loc șuvoiul inamic, nici sângele cu

---

⁹ Vareriu Florin Dobrinescu, *România și sistemul tratatelor de pace de la Paris (1919-1923)*, Editura Institutului European, Iași, p. 47

¹⁰ Vasile Alexandrescu, Vladimir Zodian, *Planurile de campanie ale beligeranților de pe frontul român în vara anului 1917*, în *Studii de istorie și teorie militară*, București, 1980, p. 26

care am îngrașat pământul sfânt al țării, ne silesc astăzi să înfășurăm drapelele noastre, să lăsăm din mână armele, dar să păstrăm încrederea în viitor. Mai mult ca oricând în acele clipe de adâncă reculegere, gândurile noastre se îndreaptă spre M. S. Regele și cu dragostea noastră curată să-i înseninăm privirea și să-i dăm siguranța că brațele noastre sunt încă oțelite, iar sufletele noastre încălzite de același devotament fără margini pentru țară și dinastie. Mergând la vetrele voastre pângărite de dușmanul cel mai neomenos, duceți în mintea voastră gândul răzbunării. Dovediți prin purtarea voastră că ați fost soldați cinstiți că vă iubiți patria și că viața voastră nu are alt preț afară de acela al puținței de a vă face mai departe datoria atunci când nevoile o vor cere. Nu aveți de ce vă bucura acuma. Gândiți-vă la ziua cea mare când baionetele voastre ascuțite vor trebui să scrie pagini de vitejie în cartea istoriei neamului nostru să nu nutriți un alt gând decât acela că cei ce au murit”¹¹.

În aceste condiții de ordine și liniște, la 27 martie 1918, la propunerea Blocului Moldovenesc, în numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării a adoptat *Declarația de Unire*, semnată de președintele Sfatului Țării, I. Inculeț, secretarul Sfatului Țării, I. Buzdugan, și Epure din care reținem: “Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută de ani și mai bine din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadale singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România”¹².

La 12 octombrie 1918, la Oradea, în casa dr. Aurel Lazăr s-a redactat *Declarația de Independentă*, citită în Parlamentul de la Budapesta, prin care, în esență, românii nu recunoșteau parlamentul și guvernul ungar și hotărâse convocarea Adunării la

---

¹¹ A.M.R., *fond Divizia 11 Infanterie, Registru istoric*, 1918, p. 214

¹² Constantin Moșincat, Ion Dănilă, Nicolae Moghior, *op. cit.*, p. 102

Alba-Iulia¹³. La 1 decembrie 1918 cei 1228 delegați au hotărât unirea cu România.

În Bucovina, prin hotărârea Congresului Consiliului Național, la 15/28 noiembrie 1918, se consfințează unirea acestei provincii cu România. În fruntea unei delegații Iancu Flondor înmâna la Iași, actul unirii Bucovinei cu patria-mamă. Desfășurarea în ordine a pregătirilor pentru unire a fost făcută la adăpostul oferit de trupele comandate de generalul Iacob Zadik¹⁴, comandant al Diviziei 8 infanterie, care trecuse în Bucovina, la 29 octombrie 1918, cu misiunea ca „împreună cu toate trupele de jandarmi și grăniceri să ocupe în timpul cel mai scurt întreaga provincie”¹⁵ și capitala Cernăuți.

Concepția operațiunii ofensive a armatei române în 1919 a fost influențată de evoluția situației politico-militare din Ungaria, care prin guvernul bolșevic al lui Bela Kun, a refuzat recunoașterea hotărârii de unire de la 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia. În consecință, pentru a-și apăra suveranitatea armata română trece la ofensivă, la 16 aprilie 1918, pe toate direcțiile și s-a oprit, la 1 mai 1919, pe aliniamentul general al Tisei¹⁶.

Campania armatei române din 1919 se înscrie ca una dintre cele mai onorante, care a consfințit unirea de facto, realizată de jure la 1 decembrie 1918. Această campanie, după cum demonstrează Ioan Țepelea în lucrarea sa *1919 o campanie pentru liniștea Europei*¹⁷, întărește concluzia că efortul politic, dar mai ales militar, al României, și-au atins obiectivele. Liniștea Europei

---

¹³ Viorel Faur, *80 de ani de la adoptarea la Oradea a Declarației de independență a românilor din Transilvania, Crișana și Maramureș (12 octombrie 1918)*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 1998; Idem, *Generația Marii Uniri. Evenimente din Bihor (decembrie 1918-aprilie 1919)*, Editura Fundației „Cele trei Crișuri”, Oradea, 1995.

¹⁴ Iacob Zadik (n.8 12 1867-m.8 04 1970) general de divizie în războiul întregirii, șef de stat major de armată, comandant al Diviziei 8 Infanterie.

¹⁵ A.M.R., *fond microfilme*, rola PII., 1.2.850, c.784

¹⁶ Ion Țepelea, *1919 o campanie pentru liniștea Europei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995, p. 105

¹⁷ *Ibidem*

a fost, așadar, salvată și asigurată de armata română, concomitent cu realizarea obiectivului național.

Fiindcă evenimentele de la Oradea sunt cunoscute din cartea *Zile trăite* a lui Roman Ciorogariu, vom concluda doar că 20 aprilie 1919 a fost „o zi de glorie”, cum pe bună dreptate o numise Nicolae Iorga. Generalul Traian Moșoiu devenise „eroul nostru național”, întâmpinat de primarul Rimler Karoly „la intrarea în oraș, cu pâine și sare”¹⁸.

Obiectivul celei de-a doua etape fusese atins. Imediat, Marele Cartier General a transmis ordinul nr.457, din 20 aprilie 1919, care prevedea: continuarea cu maximum de energie a ofensivei; ocuparea nodurilor de căi ferate și ocuparea podurilor de peste Tisa, până la 1 mai 1919. În dimineața zilei de 20 iulie 1919, îndeosebi în zona Szolnok, după o puternică pregătire de foc de artilerie, trupele ungare au forțat Tisa, reușind să creeze un cap de pod, adânc de 50 km, care însă a fost nimicit de contralovitura declanșată, la 24 iulie și refacerea apărării pe râul Tisa¹⁹. Pentru a nu-i da răgaz de refacere, la 29 iulie 1919, începea ofensiva română pe tot frontul, cu direcția loviturii principale pe direcția Szolnok, Budapesta²⁰.

Operația ofensivă, pe o adâncime de 107 km și un ritm mediu de 15 km pe 24 ore, fără pauză operativă, a determinat fracționarea dispozitivului de luptă inamic și pătrunderea pe 3 august 1919 în Budapesta²¹.

Până la 22 noiembrie 1919, teritoriul ungar, de la est de Dunăre, a fost ocupat de armata română. Astfel dreptul la autodeterminare a fost recunoscut și de către bolșevicii, unguri.

---

¹⁸ Gheorghe Tudor Bihoreanu, Constantin Moșincat, Ioan Tulvan, *General Traian Moșoiu..., Op.cit.*

¹⁹ *Jurnalul de operații ...*, p. 297-298

²⁰ General Traian Moșoiu, *Ocuparea Budapestei în legătură cu operațiunile militare din Ardeal, 1918-19*, București, Ed. Atelierele Cartea Românească, f.a., p. 7-8

²¹ Dumitru Preda, *op.cit.*, p. 393-394. Dan Achim, Ion Costin, *Bolșevismul în Ungaria (1919). BeloKun în misiune*, Editura Gutinul, Baia-Mare, 1991

ORDINE DE ZI ȘI OPERAȚII ÎN RĂZBOIUL ÎNTREGIRII

PROCLAMAȚIA CĂTRE POPORUL ROMÂN PENTRU ÎNTRAREA ÎN RĂZBOI

15/28 august 1916

ROMÂNII!

Războiul care de doi ani a încins tot mai strâns hotarele noastre a zdruncinat adânc vechiul așezământ al Europei și a învederat că pentru viitor numai pe temeiul național se poate asigura viata pașnică a popoarelor.

Pentru neamul nostru el a adus ziua așteptată de veacuri de conștiința națională, ziua unirii lui.

După vremuri îndelungate de nenorociri și de grele încercări, înaintașii noștri au reușit să întemeieze Statul Român prin unirea Principatelor, prin războiul independenței, prin munca lor neobosită pentru renașterea națională.

Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor, închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă: unirea Românilor de pe cele două părți ale Carpaților. De noi atârnă azi să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul lui de veci.

În noi, în virtuțile, în vitejia noastră stă puțința de a le reda dreptul ca într-o Românie întreită și liberă, de la Tisa până la Mare să propășească în pace, potrivit destinelor și aspirațiunilor gîntei noastre.

ROMÂNII!

Însuflețiți de datoria sfântă ce vi se impune, hotărâți să înfruntăm cu bărbăție toate jertfele legate de un crâncen război pornim la luptă cu avântul puternic al unui popor care are credință nemăsurată în menirea lui. Ne vor răsplăti roadele glorioase ale izbândeii. Cu Dumnezeu înainte!

Ferdinand I

(Monitorul oficial, 1916, nr. 108, p. 5417)

Declarația de război dată Austro-Ungariei

"Articolul I.

Ca urmare a tratatului de Alianță încheiat la 4/17 august 1916 între România, Franța, Marea Britanie, Italia și Rusia, România se angajează mobilizând toate forțele sale de uscat și de mare să atace Austro-Ungaria cel mai târziu la 15/28 august 1916, (8 zile după ofensiva de la Salonic). Operațiile ofensive ale Armatei Române vor începe chiar în ziua declarării războiului.

Articolul II.

Cu începere de la semnătura prezentei convențiuni și în timpul mobilizării și concentrării armatei române, armata rusă se angajează să acționeze cu toată energia pe tot frontul austriac în scopul de a asigura operațiunile române sus menționate. Această acțiune va fi mai ales ofensivă puternică în Bucovina unde trupele rusești vor trebui cel puțin să păstreze pozițiile lor ca și efectivele lor actuale.

Cu începere de la 12/25 august 1916 flota rusească va trebui să asigure portul Constanța. Pe de altă parte România va recunoaște Flotei rusești de pe Marea Neagră dreptul de a întrebuința portul militar din Constanța. Vasele de război rusești care se vor servi de Dunăre vor fi sub ordinele Comandantului Superior al Armatei Române.

Articolul III.

Rusia se angajează în momentul mobilizării Armatei Române să trimită în Dobrogea două divizii de infanterie și una de cavalerie pentru a coopera cu armata română contra armatei bulgare.

Aliații se angajează să precedeze cu cel puțin 8 zile, printr-o ofensivă fermă a armatelor din Salonic. Această ofensivă va începe la 7/20 august 1916.

Articolul IV.

Franța, Marea Britanie, Italia și Rusia se angajează să furnizeze munițiile și materialul de război.

Articolul V

Aliații se angajează de asemenea să furnizeze în limita posibilului, cai, cauciucuri, medicamente, articole de subzistență și de echipament ce vor fi fixate de comun acord.

Articolul VI

Aliații vor pune la dispoziție personalul tehnic necesar fabricării în țară a munițiilor și al materialului de război.

Articolul VII

Cu începere de la încheierea prezentei convențiuni, Statele Majore ale Armatelor Româno-Ruse ca și Statul Major al Armatelor din Salonic, se vor pune de acord pentru a stabili modalitățile cooperării lor.

Articolul VIII.

Cooperarea armatelor aliate nu implică subordonarea uneia din părțile contractante de către cealaltă.

Articolul IX.

Trupele Române și imperiale ruse vor păstra comandamentul lor propriu, zona lor de operații distinctă și o independență completă în conducerea operațiilor. Linia de demarcare între cele două armate va trece de la Dorna-Vatra prin Bistrița și văile râurilor Chaiu și Samesch la Debreczen.

În caz că contingentul trupelor rusești prevăzute la articolul 3 se va mări considerabil încât să ajungă de forțe egale sau superioare trupelor române, acest contingent va putea să formeze la ieșirea din teritoriul român o armată independentă sub comandament rusesc.

Dacă în vederea obiectivului urmărit, ar trebui să aibă loc operațiuni militare cu forțe combinate, comandamentul va fi indicat de către zona respectivă de operație. Toate ordinele și instrucțiunile vor fi redactate în românește și rusește.

Articolul X.

Pe teritoriul național ca și pe teritoriul ocupat de către armata uneia din părțile contractante, armatele celeilalte părți nu vor putea pătrunde decât dacă interesul general și scopul comun o va cere și cu consimțământul scris pentru fiecare caz în parte.

Articolul XI.

Administrația, organizarea transporturilor și aprovizionarea cu mijloace locale vor cădea în sarcina autorităților teritoriale.

Articolul XII.

Prizonierii, prada de război și trofee luate de către una din armate, îi aparțin.

Prada de război luată în lupte comune, va fi împărțită proporțional cu efectivele ce au luat parte. Comandamentul Imperial Rus va ceda armatei române materialul de război și munițiile cuprinse în această pradă comună.

Articolul XIII.

Cartierele Generale ale Armatelor cooperante vor trebui să se informeze mutual și în timpul necesar asupra conjuncturilor militare, repartiției forțelor și mersul operațiilor.

Articolul XIV.

Dacă în cursul operațiilor ar surveni situațiuni cerând noi măsuri, toate acestea vor fi tratate în fiecare Cartier General cu delegatul aliat, dar nu vor deveni definitive decât în urma unui acord al Comandamentelor Superioare.

Articolul XV.

Pentru a putea lua la timp măsurile pregătitoare operațiilor părțile contractante vor trebui să se înțeleagă pe un plan al acțiunii militare, înainte de ziua deschiderii ostilităților de către armata română

Articolul XVI.

Chestiunea armistițiilor va fi decisă de comun acord de către comandamentele supreme ale armatelor cooperante.

Articolul XVII.

Prezenta convențiune va rămâne în vigoare din ziua semnării ei până la pacea generală.

Făcut în 5 exemplare în București la 4/17 aug. 1916.

Președintele Consiliului de Miniștri.

Ministrul de Război al României (ss) Ion I. C. Brătianu.

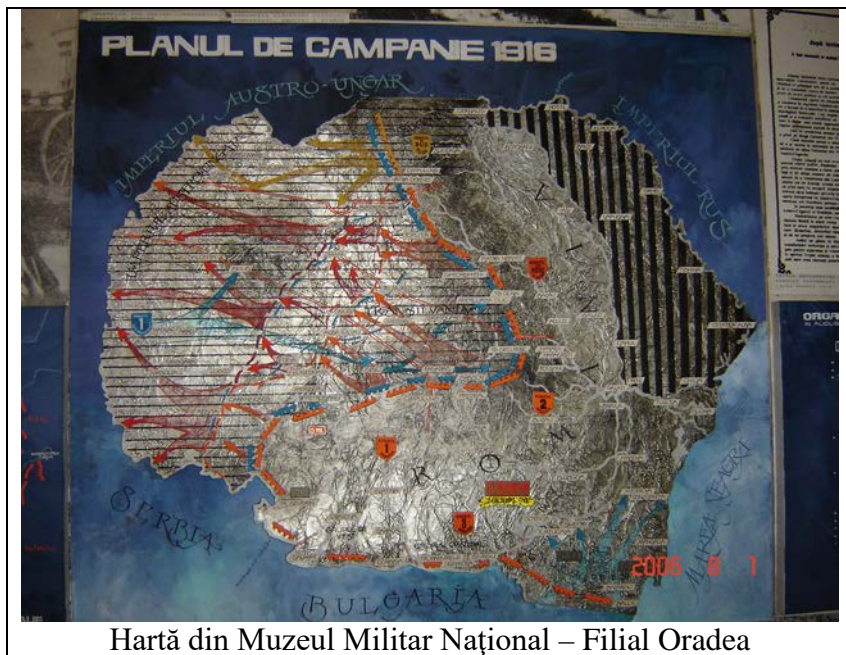
Atașatul militar al Franței (ss) M. Despres.

Atașatul militar al Marii Britanii (ss) C. B. Thomson

Atașatul militar al Italiei (ss) L. G. Ferigo.

Atașatul militar al Rusiei (ss) Col. A. Tatarinoff.

(1918 la români, vol. 1, p. 765-767)

Hartă din Muzeul Militar Național – Filial Oradea

ORDINE DE ZI DIN CAMPANIA 1916

„oameni fără puști care așteptau înapoi să
ia arma de la un rănit sau de la un mort”

General Ion Dragalina

DOCUMENTUL 96.

10 Sept. 1916, ora 10,50 p. m.

DIVIZIA 11-a

ORDIN DE OPERAȚIE Nr. 45
pentru ziua de 11 Septembrie 1916

SITUAȚIA GENERALĂ

1. Situația inamicului

I. Inamicul se găsește la Sud de regiunea Petroșanilor și a încercat în zilele de 9 și 10 Sept. să intre pe teritoriul național, dar a fost respins. Sforțările sale au fost îndreptate mai mult în sectorul cuprins între Straja (Vest) și Căndeșu-defileul Jiului (Est). Pe restul frontului nostru între Oslea (Vest) și Poiana Muerei-Tărtăraș-Vidra (Nord-Est), prezența sa n'a fost semnalată decât prin patrulare.

După informațiunile date de comandamentul Armatei I-a prin ordinul de operațiuni (secret) Nr. 3 din 9.IX.1916 și cele cunoscute personal de noi, rezultă că trupele germano-austro-ungare se compun din elemente aparținând Diviziei 187-a germană, diferitelor regimente de honvezi și formațiuni organizate din lucrători, aparținând minelor din regiunea Petroșani.

Forța lor totală până în seara zilei de 9 Sept. a. c. nu întrece cifra de circa 12 batalioane și 15 guri de foc.

Toate aceste forțe sunt obligate a ne face față pe toată întinderea frontului nostru, ceea ce constituie pentru adversar o slăbiciune, fiind nevoit a-și împrăștia forțele și ca atare, a fi vulnerabil peste tot.

2. Situația trupelor noastre.

Trupele ce-mi sunt puse la dispoziție de către comandamentul Armatei I-a se compun din următoarele unități:

Infanterie, Regimentele: 18/4 batal.; 26/1 batal.; 41/3 batal.; 43/3 batal.; 49/2 batal.; 58/3 batal.; 59/3 batal.; 71/3 batal.; 1-iul de vânători/2 batal.;

un batalion de pionieri, o companie de poduri ușoare, o secție de telegrafie, o companie de cicliști, un proiector și un escadron de cavalerie.

Socotind pentru Regimentul 26 infanterie numai un batalion și excluzând din calcule batalionul de pionieri și celelalte unități secundare, cifra luptătorilor de infanterie trece de 20.000 oameni, din care 10.000 trupe proaspete, care n'au participat în nicio luptă până azi.

În calcule, pentru Regimentele: 18, 58, 41, 71 și 26, am socotit efectivul fiecărei companii numai de 150 oameni.

Ca artilerie dispunem de:

- 2 baterii artilerie de munte cu 12 piese
- 3 baterii de 57 mm cu 18 piese
- 1 baterie obuziere de 105 mm cu 4 piese
- 2 baterii obuziere de 120 mm cu 5 piese
- 11 baterii de câmp cu 44 piese

Total 83 piese.

Cu aceste forțe de infanterie și artilerie și în comparație cu acelea ale inamicului și cu situația lui desavantajoasă față de noi, am merita cu toții, nu să fim împușcați ci puși în țeară, dacă n'am reuși să dăm peste cap pe adversar și să ne recuperăm vechile noastre poziții: dealul Blidarului-Nagybardealul Bran-vârful Muncelului-Oboroca și valea Jiului Românesc.

Aceasta îmi este hotărârea și ea trebuie realizată, chiar dacă ar trebui să murim cu toții, atât pentru interesele țării și neamului românesc cât și pentru a spăla rușinea din zilele de 1, 2, 3 și 4 Sept., pentru care suntem condamnați atât de comandamentele superioare cât și de întreaga suflare românească.

Moarte sau victorie iată ce cer tuturor.

II. Pentru atingerea scopului urmărit și în conformitate cu dispozițiunile aliniatului II din ordinul de operații al Armatei I-a (menționat mai sus) ordon următoarele:

3. Pentru trecerea frontierei și atacul adversarului, trupele se vor grupa (comandă și conducere) în trei sectoare:

a) Sectorul de Vest: comandant colonel Scărlătescu, din care vor face parte toate unitățile de infanterie și artilerie cuprinse între Straja (Est) și Oslea (Vest) inclusiv;

b) Sectorul din centru: comandant colonel Anastasiu Ion, din care vor face parte toate unitățile de infanterie și artilerie cuprinse între Straja (Vest) și defileul Jiului (Est) exclusiv;

c) Sectorul de Est: comandant colonel Jippa, din care vor face parte toate unitățile de infanterie și artilerie cuprinse între defileul Jiului (Vest) și Prisloapele (Est) inclusiv;

d) Pe lângă aceste 3 sectoare, Batalionul II din Regimentul 58 infanterie (maior Stoian) aflat în zona Poiana Muerei-Tărtărău-Vidra, va forma detașamentul de flanc (N.-Est).

4. Invaziunea se va face cu grosul forțelor pe tot frontul dela Jiu la Rostovan și dela Jiu la Prisloape. Batalioanele care se găsesc detașate pe aripa acestui front, vor invada pe direcțiunile cele mai apropiate lor, pentru a continua acoperirea grosului, în tot timpul operațiunii și a se aduna cu acesta (grosul) pe teritoriul inamic.

5. Inamicul va fi învâluit la Vest de Detașamentul Scărlătescu, iar la Est de Detașamentul Jipa și batalionul maior Stoian (maiorul Stoian va fi anunțat telefonic).

6. Operațiunea va fi sustrasă cât mai mult vederii și investigațiilor inamicului.

În acest scop se vor păstra astăzi, cu orice preț, toate crestele.

7. Operațiunea se va caracteriza printr'o acțiune ofensivă energetică de infanterie și artilerie, sgomotoasă, executată de unitățile de infanterie și artilerie aparținând detașamentelor colonelilor Anastasiu și Jippa; aceasta în scopul de a fixa inamicul asupra acestui front și de a permite Detașamentului colonel Scărlătescu să atace în ascuns flancul drept și spatele inamicului.

8. Obiectivele, misiunea, împărțirea forțelor și formațiunile infanteriei Detașamentului colonel Scărlătescu sunt acelea indicate în instrucțiunile verbale ce i s'au dat (copie de pe aceste instrucțiuni se anexează la ordinul de față) și care se rezumă în următoarele două puncte:

a) Ocuparea cu cea mai mare energie și repeziciune a înălțimilor dela nordul văii Jiului Românesc și acoperirea la Vest cu o flangardă a manevrii (mobilă);

b) Un atac cu față la Est a inamicului pe ambele maluri ale Jiului Românesc.

9. La Buliga, unde mă voi găsi la ora 11,30 dimineața, se vor lăsa la Nord de pichet, între Straja și Căndeț, două batalioane ca rezervă: unul din Detașamentul colonel Anastasiu și altul din Detașamentul colonel Scărlătescu. Ele vor fi mascate de vedere la sudul crestei.

10. Atacul Detașamentului Scărlătescu se va face prin pornire dintre Piscul Rusc-Vârful Măcrișului, care va avea loc după ajungerea pe înălțimile dela nordul Jiului Românesc a flangardei coloanei de manevră, la semnalul dat de bateria de 75 mm dela Vulcan, prin opt lovituri de tun trase la 5 secunde interval. Acest semnal va fi și acela dela începutul acțiunii pe celelalte fronturi.

Trupele noastre nu trebuie să confunde aceste lovituri de tun cu acelea ale inamicului; de altfel ele fiind regulate a se da la interval de 6 secunde, comandanții le pot distinge cu ccasornicul în mână.

11. Între toate detașamentele se va ține o strânsă legătură.

12. Fiecărei unități din fiecare sector i se va determina o zonă de acțiune și cu un obiectiv bine precizat.

13. Pentru reușita atacului se recomandă: tăcere absolută, legarea uneltelor pentru a nu face sgomot, trimiterea tuturor căinilor la trenurile regimentare, interzicerea vorbei și fumatului, împărțirea batalioanelor în coloane de marș cu companiile unele după altele, distanțate la 150—200 m, legate între ele prin oameni de legătură conduși de ofițeri luați dela companiile din urmă și detașați la companiile dinainte, cu sarcina de a jalona drumurile la cotituri, de a se strânge din nou la halte; companiile de mitraliere vor fi împărțite pe secții care vor urma companiile din cap, iar nu pe cele din coadă după cum am observat.

14. Atât unitățile cât și armele între dânsese se vor ajuta reciproc și real, nevoind să mai aud plângeri de lipsa acestui ajutor ca în trecut.

15. Se va recomanda ofițerilor și trupeii a adopta în lupte formațiuni ~~ran~~ (oamenii la intervale mai mari pe linia de tragere) în valuri succesive, iar ~~tr~~ nurile puse în baterie în raport cu terenul (nu pe aceeași linie) și cu ~~int~~

vale mai mari între ele. Mitralierele vor acționa mai cu seamă pe flancurile unităților, iar nicidecum numai pe front cum s'a făcut până acum.

16. Inamicul va fi atacat oriunde se va găsi, însă preocuparea de a se ataca și scoate artileria sa din luptă va forma grija oricărui comandant de unitate care ar avea în apropierea sa artilerie dușmană.

17. Atât artileria cât și infanteria își vor alege bine obiectivele de tragere, căutând a trage just și a evita risipa de munițiuni; ele se vor ține veșnic în legătură prin telefon sau agenți de legătură și își vor comunica reciproc obiectivele.

18. Bateriile aflate în pozițiuni pe fronturile de luptă vor susține acțiunea ambelor atacuri (cel de front și cel de flanc) de pe pozițiunile lor, pe care le vor schimba în cursul acțiunii, pentru a obține maximum de eficacitate. Aceste baterii se vor întruni cu coloanele, atunci când accesurile lor vor fi posibile și numai după un ordin scris al meu.

19. Artileria de munte și bateriile de 57 mm, oriunde s'ar găsi ele, vor însoți trupele la atac.

20. Toate unitățile (brigăzile și regimentele) cum și comandanții de artilerie, se vor ține în legătură cu mine prin telefon și agenți călări sau pe jos.

21. Comandantul secției de telegrafie cu fir va avea grijă de stabilirea legăturii telefonice.

III. Toate bateriile de câmp, toate celelalte unități aflate în regiunea Bumbești-Curtișoara, toate trenurile regimentare și cele de luptă precum și convoiurile pe trăsuri, vor rămâne pe locurile unde se găsesc, bine ascunse de vederile aeroplanelor; ele nu vor înainta decât în caz de succes și după ce trecerile lor au fost asigurate. Înaintarea lor se va face prin defileu și numai după un ordin scris al meu.

IV. Detașamente de pionieri vor preceda coloanele în înaintarea lor, construind și reparând podurile și drumurile necesare, atât pentru a asigura continuarea înaintării, cât și pentru a înlesni urmarea coloanelor, de către artilerie, trenurile și convoiurile rămase în urmă. În acest scop, comandantul batalionului va da o companie la Sectorul de Vest (colonel Scărlătescu), o jumătate companie (cu căpitanul) la detașamentul de centru (colonel Anastasiu) cealaltă jumătate la Sectorul de Est (colonel Jippa).

V. Aprovizionările de hrană se vor lua dela centrul de reprovizionare din Tg.-Jiu, iar munițiunile dela primul eșelon al trenului pardului armatei, aflat la Tg.-Jiu și Bumbești.

Coloanele nu vor fi urmate decât de convoiurile lor de munte (pe cai).

În timpul acțiunii mă voi găsi pe linia Buliga-Straja-Lupeni (în caz de succes).

Atacul va începe la ora la care flancgarda coloanei din stânga se va găsi pe înălțimile dela nordul Jiului Românesc. La aceeași oră, trupele sectorului din centru și ale celui de Est vor trece creasta și vor înainta la atac. Se va da și un semnal cu tunul bateriei de 75 mm dela Vulcan, trăgându-se 8 lovituri la interval de 5 secunde.

Orice poziție cucerită va fi imediat întărită.

În înaintarea lor la atac trupele vor evita direcțiunile reperate de artileria adversă (șosele, drumuri, etc.) pentru a nu suferi pierderi mari.

Comandantul Diviziei 11-a,
Colonel D. I. Cocorăscu

Șef de Stat-Major,
Lt.-Col. Mărculescu

P. S. Dacă timpul va fi bun (senin), trupele, până la pornirea la atac, se vor adăposti bine, pentru a nu fi văzute de aeroplanelle inamice.

(Arhiva Serv. Istoric,
Dosar Nr. 15, Divizia 11-a, pag. 5)

ANEXĂ LA ORDINUL DE OPERAȚIUNI Nr. 45

a) Atacul de învălire va deбуша de pe creasta frontierei, între dealul Piscul Rusesc și Vârful Măcrișului.

Dispozitivul atacului: pe regimente alăturate.

Regimentul din dreapta dintre Piscul Rusesc și Muncelul inclusiv; regimentul din stânga la stânga celui din dreapta.

Formațiuni de apropiere: în fiecare regiment, două batalioane în prima linie, fiecare batalion în coloană îndoită; companiile în linie de secții câte unul, precedate de avangardele lor de luptă; batalionul III ca o întărire a primei linii, în spatele batalionului din stânga la ½ oră de marș.

b) Regimentele vor deбуша de pe creste la același semnal, cât se poate de repede, pentru a evita să fie văzute și bătute de artileria inamică.

c) Sosind pe linia generală: cotele 1111-1281, regimentul din dreapta va face față spre dreapta și va lua ca obiectiv de atac cota 1007 Lupeni; obiective ulterioare: cota 825 (la 2 km Sud de Zsilykorojesd (Coroști) și Zsilyvajdevulkan, fără a depăși această linie până la noui ordine.

Regimentul din stânga va face față spre dreapta îndată ce va sosi pe Jiul românesc și va lua următoarele obiective de atac: pe linia I-a cota 832—1527, pe urmă linia cota 1362—valea pârâului Crivăzii.

Din cauza dispozitivului său de marș, regimentul din stânga se va găsi înainte de atac în eșelon înapoi și pe stânga regimentului din dreapta, al cărui flanc stâng îl va acoperi.

Comandantul detașamentului va asigura legătura între regimentul din stânga și flancarda de pe înălțimea Tulișa (cota 1530).

d) Flancarda din stânga a atacului de învălire va deбуша dela creasta frontierei, la Vest de Siglăul Mic și se va apăra pe creasta Tulișa, cota 1530, 1547, pe care o va ține cu orice preț, cu fața spre Nord și Nord-Vest.

Acest detașament va trebui să se găsească pe creasta Tulișa, cota 1694, la orele 12 a. m., dacă va fi posibil. Comandantul flangardei (cel mai vechiu dintre cei doi comandanți ai batalioanelor) va sta în legătură continuă: cu regimentul din stânga al atacului de învălire; cu mine. Comandantul flangardei va trimite o recunoaștere în valea Balta Baniței spre Urik, Nagybar, creasta 1362, 992 și dealul Bran.

e) Debușarea atacului de învălire de pe Piscul Rusc-Vârful Măcrișului, se va face la ora ce o va fixa comandantul detașamentului (colonel Scărlătescu), principalul fiind ca flancgarda să ajungă mai întâi pe pozițiunea ce i s'a fixat, adică să nu înceapă atacul mai înainte ca să fi ajuns pe poziție.

f) Obiective de atac: cotele 815 (la 2 km spre Sud de Zsilivajdevulkan), cotele 771, 825, 676 confluența Jiurilor, Măgura și cota 1168. Legătura va fi stabilită la stânga cu regimentul din dreapta al atacului de învălire;

g) Rezerva prevăzută în ordinul general va fi adunată pe panta Sud-Vest de Straja, în unghiu mort, la ora 12;

h) Legăturile vor fi asigurate la Buliga, dela această oră, cu flancgarda, cu brigada de atac de învălire, cu comandantul trupelor atacului de front, cu comandantul artileriei și cu comandantul rezervei.

i) Legăturile mai sus indicate vor fi stabilite, dacă se poate, cu telefonul și în orice caz prin ștafete, curieri repezi, oameni eșalonați pe linia de legătură și cari își vor transmite cât se poate de iute unul altuia rapoarte, care vor fi totdeauna date în scris.

Aceste legături cu mine incumbă comandanților unităților respective: comandantul flancgardei, comandantul atacului de învălire, comandantul atacului de front, al artileriei și al rezervei.

Comandantul Diviziei 11-a,
Colonel Cocorăscu

(Arhiva Serv. Istoric,
Dosar Nr. 15, Divizia 11-a, pag. 8)

Bărbăteni-Iscroni, 20.IX.916.

ora 8,30 a. m.

ORDIN DE OPERAȚIE Nr. 178

Comandantul Diviziei 11-a către

TRUPELE DIVIZIEI

1. Inamicul dispune de forțe proaspete și superioare al căror efectiv crește mereu.

Trupele noastre inferioare în număr și foarte obosite de luptele de zi și noapte, ce au avut să. susțină de la 8 Septembrie și până. astăzi.

În conformitate cu autorizațiunea dată de d-l general Culcer, comandantul Armatei I-a,

Hotărâsc:

2. Divizia 11-a se va retrage pe crestele de la sudul regiunii Petroșani (frontiera română) în modul următor:

3. Se vor retrage mai întâi bateriile de tunuri și obuziere, care nu au nici o întrebuintare și vor ocupa pozițiunile la Est și Vest de defileul Jiului (Lainici) și arlume: Bateria 3-a tunuri și Bateria 8-a obuziere din Reg. 21 artilerie la Recea, Prisloape (Est de defileu); Bateria 5-a tunuri și Bateria 7-a obuziere din Reg. 21 artilerie între Vulcan-Straja. Pozițiunile acestor baterii vor fi

Schemă din Muzeul Militar Național Filiala Oradea

așa alese, încât fiecare din ele să poată acționa prin focuri eficiente, atât la luptele ce vom mai avea de susținut încă cu inamicul de la Nord de Petroșani și Jiul românesc, cât și pentru susținerea retragerii trupelor diviziei.

Pentru urcarea tunurilor pe pozițiunile indicate acestor baterii de către comandantul artileriei diviziei, se va cere telegrafic Prefecturii de Gorj, să se găsească la ora 7 în dimineața zilei de 20 Septembrie câte 40 perechi de boi, cu tănjale, în fiecare din punctele: Gura Sadului și Turcinești-Cartiu.

4. Mai înainte de a se începe retragerea de pe pozițiunea unităților de artilerie și infanterie, se vor retrage toate trenurile și convoiurile care de la Surduc se vor scurge prin defileul Lainici.

Ordinea în scurgerea prin defileu a trenurilor și convoiurilor se va ține de către compania din defileu și jandarmii diviziei, ai căror șefi rămân personal răspunzători de orice nereguli, de orice întârziere și de orice accidente. Ele vor parca la Bumbești adăpostite.

5. Artileria de pe pozițiunile de luptă (afară de artileria de munte, care se va retrage cu infanteria și afară de câte o baterie de tunuri de fiecare brigadă), se va retrage înaintea infanteriei, scurgându-se în ordine prin defileu, după care, cu ajutorul boilor

ce se vor cere de la Prefectura de Gorj, se vor urca pe înălțimile de la sudul regiunii Petroșanilor: o parte în sectorul de Est și cealaltă în sectoarele de Vest ale defileului Jiului (Lainici). Pozițiunile bateriilor vor fi determinate „în fiecare sector de către” comandantul artileriei diviziei.

6. În fiecare sector de brigadă, retragerea trupelor se va face pe eșaloane, unitățile retrăgându-se direct pe înălțimile de la Est și Vest de valea Jiului (defileul Lainici) și după cum urmează:

a) Trupele ce se află sub comanda colonelului Scărlătescu se vor retrage pe înălțimile cuprinse în spațiul dintre pasul Vulcan (inclusiv)-Oslea (exclusiv), ocupându-se toate crestele și făcându-se întăriri puternice și adânci de cel puțin 2 metri. Cotele 1621 (pasul Vulcan), 1607 (dealul Futețului), 1870 (Straja), 1739 (Dealul Mutu) și 1628 (Piscul Rusesc) vor fi ocupate de câte una sau cel mult două companii, sus ținute înapoi de alte companii.

Două batalioane vor ocupa crestele dintre Piscul Rusesc și Oslea, punând pe creste câte o companie și ținând înapoi ca susținere celelalte companii. Comandantului unității de la aripa stângă a acestui sector, i se va pune îndatorirea de a menține legătura cu cele două companii ce se găsesc deja la Oslea sub comanda căpitanului Julea.

Restul trupelor, afară de Batalioanele I și III din Reg. 43 Infanterie care vor participa la formarea rezervei generale a diviziei, va fi ținut în rezervă înapoi (la Nord;-Vest de Buliga), cu unitățile bine ascunse în vederea aeroplanelor.

Retragerea trupelor întregului sector se va face sub protecțiunea unei ariergarde, ce se va hotărî de comandantul Brigadei, colonel Scărlătescu. Bateria de artilerie de ariergardă se va retrage prin defileu.

Atât artileria de pe pozițiunea (N.-V.) cât și bateria ariergardă, vor fi bine susținute de infanterie, pentru ca ele să se poată retrage în liniște și fără pierderi. Comandanții unităților de susținera artileriei, vor fi făcuți. răspunzători de orice pierdere.

b) Trupele ce se află sub comanda colonelului Anastasiu, se vor retrage pe înălțimile cuprinse în spațiul dintre: pasul Vulcan (exclusiv) și defileul Jiului (Lainici) ocupându-se toate crestele și făcându-se întăriri puternice și adânci de cel puțin 2 m. Cotele 1636 (Obârșia-Merișor), 1631 (Dimitriana), 1621 (Murgile), 1550 (Cândețul) și 513 (lângă defileu) vor fi ocupate de câte una sau cel mult 2 companii susținute înapoi de alte companii. Restul trupelor, afară de Batal. IV /Reg. 42 și Batal. IV din Reg. 43, care vor participa la formarea rezervei-generale a diviziei, va fi ținut în rezervă, înapoi (la stâna Dimitriana), eu unitățile bine ascunse în vederea aeroplanelor.

Retragerea trupelor întregului sector se va face sub protecțiunea unei ariergarde, ce se va hotărî de către comandantul Brigadei, colonel Anastasiu. Bateria de artilerie de ariergardă se retrage prin defileu.

Atât artileria de pe pozițiunea (N. V.), cât și bateria de ariergardă, vor fi susținute bine de infanterie, pentru ca ele să se poată retrage în liniște și fără pierderi. Comandanții unităților de susținere a artileriei vor fi făcuți răspunzători de orice pierderi.

6. Trupele ce se află sub comanda colonelului Jippa cum și acelea de sub comanda lt-col. Pomponiu și care vor trece sub comanda colonelului Jippa, se vor retrage în spațiul dintre defileul Jiului (inclusiv) și Prisloapele (inclusiv), Est de defileul Jiului. În defileu se vor retrage unitățile de sub comanda lt.-col. Pomponiu, având în sarcina lor apărarea acestui defileu. Iar pe înălțimile cuprinse între defileu și Prisloape, se vor retrage toate trupele sub comanda colonelului Jippa ocupându-se toate crestele și făcându-se întăriri puternice și adânci de cel puțin 2 metri. Cotele 1108 (Nord de Ogrinul), 1365, 1475, 1822 și 1425 (de la Gropul și Petriceaua), 1289 (Sud de Surupata), 1101 (Est de Surupata), 1447 (Prislop), vor fi ocupate de câte un ploton sau două, o companie sau două, după poziție, susținute înapoi de alte plotoane sau companii. Restul trupelor, afară de Batalionul III din Reg. 58 și de compania de cicliști, cari vor participa la formarea rezervei generale a diviziei, va fi ținut înapoi în rezervă către Recea și pădurea de

la sudul Recei, cu unitățile bine ascunse de vederea aeroplanelor.

Retragerea trupelor întregului sector se va face sub protecțiunea unei ariergarde, ce se va hotărâte de comandantul Brigadei, colonel Jippa. Bateria de artilerie de ariergardă se va retrage prin defileu.

Atât artileria de pe pozițiuni (N. V.) cât și bateria de ariergardă, vor fi susținute bine de infanterie pentru ca ele să se poată retrage în liniște și fără pierderi. Comandanții unităților de susținerea, artileriei vor fi făcuți răspunzători de orice pierderi.

d) Pionerii se vor retrage după retragerea ultimului element al trupelor, dând foc la mine, la depozitele ce nu au putut fi golite și zvârlind în aer toate podurile de la Colonia-Nouă și până la Surduc pe cele de la Lupeni până la Surduc și pe cele de la Surduc până la Polatiște.

e) Toate trupele speciale aparținând diviziei, cum și serviciile ei, ca și escadronul de călărași, se vor retrage prin defileu imediat după trenurile regimentare și convoiuri.

6. Rezerva generală a diviziei compusă din unitățile date de fiecare brigadă, după cum s/a arătat la punctele 1, 2 și 3 de sub Nr. VI se va aduna astfel: unitățile date de Brigadele colonel Scărlătescu și colonel Anastasiu în pădurea de la estul și vestul șoselei Schela-Buliga, la 2 km la Sud de Buliga; unitățile date de Brigada colonel Jippa se vor aduna în pădure, la cantonul dintre Recea și Comanda; cel mai vechiu în grad dintre ofițerii fiecăreia dintre aceste 2 grupe va avea comanda tuturor unităților, ambii comandanți ascultând numai de ordinele mele.

Toate ordinele și instrucțiunile Marelui Cartier al Armatei, acelea ale Armatei I-a, cum și acelea ale Diviziei i-a, privitoare la patrulări, cercetări, recunoașteri, legătura în sensul frontului și acela al adâncimii, paza intervale lor dintre unități și sectoare, aplicarea lucrărilor la teren asigurându-se flancarea lor, eșalonarea lucrărilor și unităților în adâncime, facerea de lucrări cât mai puternice și de adăposturi pentru ofițeri și trupe, ajutorul reciproc între unități și arme și legarea unităților cu autoritățile superioare ierarhice, vor fi din nou și de toți cetite, executându-se întocmai

toate prescripțiunile cuprinse în ele.

Aprovizionările și reaprovizionările în hrană și în munițiuni cum și evacuarea răniților se vor face în același fel și cu aceleași mijloace ca în zilele de la 7-16 Septembrie a. c.

Cartierul diviziei la Horez.

Secția de telegrafie cu fir și telefoane va face imediat legătura între cartierul diviziei și comandanții de sectoare și unități, începând de la Oslea și până la Poiana Muerii.

Comandantul Diviziei 11-a,

(ss) *General D. I. Cocorăscu*

Șef de stat-major

(ss) *Lt. -col. Mărculescu*

(A.M.R., fond serviciul istoric, dos. 6 - Divizia 11, p. 45)

**ORDIN DE OPERAȚII NR. 77 M.
DIN 30. X.1916, ORA 7 SEARA**

Comandantul Grupului Jiu

către

Colonel Jippa, colonel Obogeann, lt.-colonel Trușculescu și lt.-
colonel Nicolau

1. Atacurile date astăzi sunt o puternică dovadă de ceea ce se poate obține printr-o energică activitate.

Fiiți dar atenți și activi și pe timpul nopții.

2. La noapte ne sosesc 6 baterii de câmp și 2.000 de oameni bine instruiți și bine încadrați.

3. Mențineți pe timpul nopții pozițiunile ocupate și pe care trupele trebuie să se întărească puternic.

4. Acoperiți pozițiunile ocupate cu puternice avanposturi de luptă.

5. Trimiteți patrule înainte, pe flancurile și spatele fiecărui centru de rezistență, atât pentru a se asigura o mai bună pază, cât și pentru a se anunța din vreme orice mișcare a inamicului, spre a se evita surprinderile. Nu se vor neglija văile, drumurile și potecile.

6. Mențineți cea mai strânsă legătură între sectoare, centre de

rezistență și unități, foarte trebuincioasă, mai cu seamă pe timpul nopții.

7. Situațiunea generală a armatei române care este pe cale de a fi repede îmbunătățită, ne cere tuturor să nu uităm un singur moment sfânta datorie ce avem de a ne apăra pământul nostru, fie chiar cu prețul celor mai mari sacrificii.

8. Țara și neamul întreg așteaptă de la Grupul Jiu - să înnoiască legendarele fapte de arme pe care ofițerii și trupele Grupului Jiu le-au săvârșit zilele trecute și care vor rămâne de-a pururea cea mai frumoasă pagină a războiului nostru național.

Comandantul Grupului Jiu

Colonel Anastasiu

(Ibidem, f. 167)

***

Ordinul generalului Cocorăscu de interzicere a retragerii

General D. Cocorăscu

„(...) Retragerea să fie ștearsă din mișcare, conștiința și mai ales din voința noastră, ea nu se va executa sub nici un cuvânt decât în baza unui ordin scris și subscris de mine și numai în cazuri excepționale, complet și perfect justificative de către comandanții de brigăzi, printr-un ordin scris și subscris de ei orice altă retragere este o trădare pe care o voi pedepsi cu moartea.

Comandanții de Regimente să cunoască și să știe că vor răspunde personal de călcarea acestui ordin, cer de la ei cea mai strașnică energie și hotărâre.

Să nu se uite, în special de către comandanții de Regimente, că adesea s-au provocat panici și retrageri nejustificate, criminale chiar de către cei slabi sau, ceea ce e mai rău, de către acei care cu intențiune au profitat de unele momente critice pentru a provoca dezordinea și retragerea.

Să ne facem datoria cu credință în Dumnezeu și în soarta neamului românesc. Să trăiască M.S. Regele și Regina, Alteța Sa

Regală Principele Moștenitor și întreaga dinastie.

Să trăiască neamul românesc, să se făptuiască cu brațul, cu sufletul nostru și cu ajutorul lui Dumnezeu ROMÂNIA MARE.

Să trăiască glorioasa și victorioasa Divizie 11"²².

General Dumitru Cocorăscu

În acord cu intențiile Marelui Cartier General, Grupul "Jiu" a dat următorul ordin:

"1. Din Înalt Ordin al M.S. Regelui, pozițiile nu se vor părăsi decât atunci când va rămâne un singur om.

2. Murind cu toții pe pozițiile noastre însemnează că am luptat.

3. Subsemnatul va veni pe poziție cu ultima rezervă pentru a muri lângă voi.

4. Rezistență până la ultima picătură de sânge"²³.

General Ion Dragalina

Ordinul sublocotenentului Nicolae Pătrășcoiu, pentru contraatac de la Jiu

„Dau ordin Companiei să atace în direcția Sâmbotin-Dealul Mare și să ajungă în Arsurile, de unde compania a plecat pe front în ziua mobilizării. După o cantonare de un an de zile în Arsurile, oamenii cunosc bine regiunea.

Ajung fără incident în zăvoiul Jiului și trec Jiul (întrunit) pe malul drept cu aproape toți oamenii companiei și o bună parte din compania de vânători. Patrula puternice fixe inamice încearcă oprirea trecerii; ele însă au fost respinse și mișcarea înainte reluată. Hățișul zăvoifului, bura de ploaie și ceață mă protejează în înaintare și, îndemnând oamenii, ajung la ieșirea de sud-vest a

---

²² A. M.R., *fond Divizia 11 Infanterie*, dos. 794, p. 40

²³ A.M.R., *fond Serviciul istoric Armata I*, dos.13, p. 200

satului Sâmbotinul (mahalaua Copitoi). În acest moment efectivul ce conduc e aproximativ 70-80 de oameni din ambele companii. Sâmbotinul este înțesat de inamic și de îndată ce ies din grădini peste drumul mahalalei Copitoi, în Lunca de sub Deal, acesta mă primește cu focurile a 2 mitraliere în flancul drept, din botul dealului Sâmbotin (viile din Scări). Mitralierele trag prea sus și liniile de trăgători se frâng în două: o parte face față la dreapta, cu sublocotenentul Vâcul Ion, din compania mea, iar eu cu cealaltă parte scap de sub focurile mitralierelor în unghiul mort, după muchia botului de deal cu vii (Viile de sub Deal).

Artileria inamică trage și acum cu violență la moara Rebedea. Îmi pare atât de aproape că nici un kilometru nu ne-ar despărți și intru în pădure, mult departe înaintea oamenilor mei, îndemnându-i. Pe acest drum mă urmează, fără un minut de repaus, aproximativ 30 de oameni din compania mea istoviți, după 3 zile și 3 nopți de luptă și marș în retragere de la muntele Sapa la Târgu-Jiu și înapoi la Tetila, în dimineața acestei zile.

Ajunși la drumul de pe Dealul Mare - Arsuri Cartiu, la punctul numit Ifrumea, vedem urme proaspete de trăsuri trecute spre Cartiu - Turcinești. Dau ordin să alerge câțiva oameni pe drum în această direcție spre Cartiu. Rup aci legăturile telefonice și cu restul de oameni mă îndrept în grabă spre nord, către satul Arsurile și pe la ora 3,30 p.m. ajung la Via Tecan, de unde se aude larmă și văd mișcare spre pivnițele de la Via Negrești (bifurcarea drumurilor Arsuri - Cartiu și Arsuri - Sâmbotin). Tragem focuri de salvă, apoi focuri repezi și înainte. Nădăjduiam să fie aci artileria inamică. Urmărim cu focuri pe fugarii ce apucă pe drumul Sâmbotinului, spre Pajiștile, din pădure și grădini și rupem cu baioneta firele telefonice inamice ce duc spre Sâmbotin.

Las aci, la bifurcația drumurilor, pe plutonierul-major Păsărin Grigore, să pună o pază de o grupă pe drumul dinspre Sâmbotin, spre a întâmpina cu focuri pe inamicul ce ar veni de la Sâmbotin, pentru a-l deruta iar cu restul de oameni și cei ce ar mai sosi din urmă să mă ajungă în grabă, după ce o termina cu urmărirea lor, până departe petrecându-i cu foc, pe văi. Sunt atât

de încălzit, cu toată vremea răcoroasă și bura de ploaie, că nu mai pot suporta mantaua-dolman și o arunc. Mă avânt singur înainte și trag cu carabina în fiecare casă de pe linia satului, de unde văd ieșind germani. După o jumătate de kilometru de înaintare prin sat, cam prin dreptul Dosului Borzești, văd retrăgându-se prin Pajiștile spre nord aproximativ 2 companii inamice, în coloană de marș, urmate de cai cu samare (probabil eșalonul de luptă al mitralierelor sau vreun convoi de muniții și hrană). Curând încep a dispărea spre est, după deal, către râul Sâmbotin.

De un sfert de oră artileria inamică nu mai trage și mă tem că am pierdut-o. Desigur că a înhămat și a fugit. Dar oricum drumul e greu de urcat în sat și, din cauza ploilor, drumul slab pietruit s-a desfundat. Trebuie să prind cel puțin un tun până la ieșirea din sat spre Schela. Alerg mereu înainte și, la prima cotitură de drum, mă întâmpină în galop un călăreț. Îiucid calul, el îmi scapă neatins prin viile din stânga. Încă 200-300 metri de fugă și la cotul uliței ce vine dinspre piscul Zăpozi apar înhămați, trăgând greu un cheson 2, 4 și apoi 6 cai. Rezemat de colțul casei de lemn a văduvei Sanda Lupulescu, în unghiul dintre uliță și drum, trag mereu în cai. Omor și rănesc. Gândul îmi este să omor caili întâi, fiindcă tunurile vor rămâne de la sine. Chesonul se răstoarnă, artileriștii sar de pe cai și taie atelajele. Care cum poate trece în goană călare pe dinaintea mea, fiindcă alt drum de scăpare nu mai este. Agentul de legătură, soldatul gornist Florian Draica, stă aiurit lângă mine când îi cer arma. Carabina mea nu mai funcționează, țeava e tare încălzită și palma stângă arsă. Până a înfășura mâna într-o batistă și a lua arma soldatului se face o mică pauză. Artileriștii mai apropiați, prinși la strâmtoare, aruncă revolverele, agită în sus batiste albe și vin încet în grup, țipând și bolborosind în limba lor. Îmi văd moartea cu ochii mai aproape ca oricând, fiindcă ce-aș face cu atâția prizonieri la 8-9 km în spatele liniei inamice, când vor băga de seamă că nu suntem decât doi. Uit de durerea mâinii și trag înainte fără a mai ochi pe cât mai repede cu putință, numai zgomot de armă să fie. Fug toți în toate părțile spre pâraul Bisericii și pâraul Cartiu.

Din urmă încep să-mi vină unul câte unul soldații. Alerg înainte după artileriștii scăpați pe drumul satului și la poarta casei părintești un ofițer inamic se urcă pe cal, ajutat de ordonanță. Îlucid cu cal cu tot. (Din scrisorile găsite în buzunarul său de soldați mai târziu, numele lui ar fi maiorul Gegner din Regimentul 21 Artilerie. A fost înmormântat ulterior la biserica din Arsuri, 300 m. depărtare de locul unde a fost ucis).

Soldatul Florian Draica, dezmeticit, mă ajunge pe drumul satului din urmă și îmi spune că sunt opt tunuri mari și cai mulți, iar inamicul a fugit. Li dau ordin să încalce un cal și cu orice preț să ajungă la Tetila sau acolo unde va găsi trupe amice ținând calea pe unde am venit și să raporteze ce-a văzut, fiindcă timp de scris rapoarte nu am. Cu oamenii ce sosesc continui drumul în goană spre nord până la Schela, de unde petrecem cu focuri pe cei întârziați cu scoaterea cailor de prin curțile satului Arsuri. Drumul e plin de căruțe și chesoane părăsite până la Schela".

Ne retragem, fiindcă se înnoptează și cartușele sunt pe sfârșite. Ne retragem la tunuri, unde găsesc o baterie în poziție și alta înșirată pe drumul satului. Mă muncește gândul cum să trag cu ele cel puțin 2-3 proiectile spre Schela, când soldatul Procopie Constantin îmi raportează că știe să tragă cu tunul, fiindcă a făcut stagiul de 2 ani la artilerie. Cu multă greutate, prin întunericul de nu-ți vezi mâna, întoarcem spre Schela un tun din cele așezate în poziția de tragere spre sud. Abia terminăm întoarcerea lui în tăcere și auzim zgomot dinspre pârâul Cartiu. Tragem în această direcție câteva focuri de armă și se face apoi liniște.

Ajutoare nu mai sosesc. E miezul nopții și suntem numai 16. Una din două: ori soldatul Florian Draica a căzut în mâna inamicului, ori trupele amice au fost respinse de pe linia Jiului și se retrag spre Copăcioasa și atunci zadarnic aștept ajutor. În orice caz, fără cartușe suficiente și numai cu o mână de oameni nu pot sta aici în mijlocul satului. Încalce un cal din cei rămași și plec cu sergenții Miruță Grigore și Pârvoțoiu Gheorghe în întâmpinarea ajutoarelor, lăsând pe plutonierul-major Păsărin Gheorghe cu restul oamenilor să păzească tunurile, dar nu le spun intenția mea.

Pe drumul Arsuri - Sâmbotin, în dreptul viilor Negrești, pe la ora 1 noaptea, ne întâmpină o patrulă germană cu Was ist? (Cine-i acolo?. Îi răspund pe cât mă pricep nemțește: "Deutscher soldat" și în momentul când descasc o lanternă electrică ne luminează. Tragem și omorâm 2 germani și rănim pe alții care fug gemând, pe când noi ne continuăm drumul în mare grabă spre Jiu.

La Jiu germanii aruncau rachete luminoase și se aud focuri rare de armă. Ajunși la Sâmbotin, văd lumini aprinse la câteva case, iar aproape de biserică se încălzesc la un foc mare soldații germani și în lumina focurilor se văd coifuri ascuțite. În grabă ne înapoiem la albia râului Sâmbotin.

O companie inamică trece pe alături grăbită spre nord și urmăm albia râului prin apă, pentru a nu face zgomot pe prundiș.

Suntem muițați complet și ploaia începe acum repede cu vânt. Din cauza întunericii și hățișului din zăvoiul Jiului nu mai găsim vadul prin care am trecut. După multe cercetări în dreapta și în stânga ajungem pe un prundiș la Albia Jiului. Găsesc prin întuneric 7-8 oameni de-ai mei și din vânători acoperiți cu foile de cort. Foile se confundă cu prundișul albicios și oamenii de abia își țin respirația, când aud tropotul calului meu, crezând că eu sunt" inamic ", după cum și eu cred că ei sunt" inamici", când îi zăresc. Recunoașterea reciprocă se face în șoaptă. Ei sunt fericiți că n-au fost capturați de inamicul care este aproape și nu voiesc să rămână aci cu nici un preț. Nu-i pot convinge că voi veni din nou cu trupă și când intru cu calul în apă se iau și ei de mână în urma mea și o parte se îneacă. Restul pierde armele luate de puterea apei și abia scapă cu viață înapoi la mal. Cei doi sergenți scapă de asemenea de la înec.

Pe direcția pe care trec îmi șuieră câteva gloanțe pe la urechi.

Apa a trecut peste cal și malul stâng al Jiului abrupt nu-l pot trece decât după o lungă băjbâire de-a lungul lui spre sud.

Scăpat de această primejdie, la trap și la galop - fără a întâlni pe cineva, decât șuieratul gloanțelor răzlețe, - ajung la casa bogătașului Rebeta din Tetila, unde găsesc pe la 4 dimineața pe domnul locotenent-colonel Coandă. Cornistul Florian Draica

adusesse la timp știrea despre capturarea tunurilor la Arsuri. Domnul colonel Jipa luase cunoștință de acest fapt, prin locotenentul Teiușeanu Liviu.

Abia sosit, domnul locotenent-colonel Coandă îmi ordonă să-mi adun, cum voi ști, încă în cursul nopții, compania, și cu orice preț să ajung din nou la tunuri. Altfel nu voi fi crezut de nimeni. Locotenentul Teiușeanu se oferă să mă ajute cu mitralierele sale, dar când ajungem aproape de Jiu mă părăsește. Plec și eu la artileria noastră și rog pe locotenentul Ionescu Gheorghe din 5 Artilerie (veche cunoștință de gimnaziu) să-mi dea 2 buni ochitori-trăgători, ceea ce și face cu bucurie..

Ajuns la podul Jiului de mijloc, cu cei doi artileriști, întâlnesc la moara Rebedea pe domnul locotenent-colonel Ostroveanu, îl rog să grăbească atacul, fiindcă altfel pierd tunurile capturate la Arsuri.

Inamicul a pierdut de ieri legătura cu Cartiu și Turcinești și totuși se încăpățânează să reziste la Sâmbotin și dealul Sâmbotinului. Trec Jiul cu artileriștii. Urmăm malul drept până la confluența Sâmbotinului de sub Dealul Mare, pe care îl urcăm tot în trap și în galop. De pe deal văd fanioane albe ridicându-se pe dealul Sâmbotinului. În satul Arsuri prind un tânăr telefonist, care plânge și nu răspunde decât: "Ich bin Beobachter" și în orice mișcare a mea i se pare că vreau să-l ucid, fiindcă de câte ori mă uit la el mă imploră în genunchi cerând: "Verzeihung".

Soarele a ieșit de o jumătate de oră după dealuri și din părul înalt din mijlocul bateriilor, amenajat ca observator de germani, văd bine cu binoclul retragerea inamicului prin Horez și Rugi de la Cartiu la Turcinești. Trupă amică se vede sosind și obuzierele noastre de Căineni amenință să ne lovească. Încălecăm din nou caii și pornim cu prizonierul în întâmpinarea trupelor. Nici un om din cei rămași aseară aci cu plutonierul-major Păsărin Grigore nu e la tunuri.

Bătrânul Gheorghe al Tomii, singurul suflet de om rămas în sat, ascuns într-un butoi, ne asigură că au trecut prin Arsuri la vale nemți: "Câtă frunză și iarbă". Trimit un om cu prizonierul, și

fiindcă artileria noastră nu mai trage acum, ne înapoiem iarăși la tunuri.

Plutonierul-major Păsărin Grigore, împreună cu oamenii rămași după o noapte de spaimă că vor fi făcuți prizonieri, ies acum din adăposturile de peste noapte și vin la tunuri. De data aceasta tragem câteva proiectile la nord de Horez și nord de Rugi în batalioanele inamice ce se retrag în coloană de marș și tragem apoi neconținut în convoaiele inamice ce se văd retrăgându-se de la Vama Veche spre Poiana lui Mihai Viteazul. Pe la orele 12 sosesc timid trupe amestecate din batalionul II/18 Gorj (cu sublocotenentul Vâlcu Ion și alți ofițeri), din Regimentul 71 infanterie și 5 vânători.

Inamicul, nebănuind a fi așa de aproape, se instalase în zorii zilei în tranșeele lucrate de batalionul II/18 Gorj în 1915/16 la ieșirea de nord a satului Arsurile (1200 metri depărtare de poziția tunurilor capturate).

Mergând călare în capul coloanei sunt primit cu focuri de mitraliere și infanterie încă înainte de a ieși din sat. Împart grupul de aproximativ 400 de oameni în două: sublocotenentul Vâlcu Ion atacă cu o parte la apus de șosea și cealaltă parte o dirijez la est de șosea până la râul Sâmbotin. Mă înapoiez din nou la tunuri, pentru a scurta tragerea. În acest timp sosește și restul batalionului II/18 Gorj, ca și restul trupelor domnului locotenent-colonel Ostroveanu.

Sublocotenentul Comșa Nicolae, în după amiaza zilei, se urcă pe acoperișul casei părinților mei, între mine și inamic, și prin releu de doi oameni îmi comunică distanța și efectul tragerii. Trag apoi pentru a sparge șoseaua strategică Schela Buliga între Vama Veche și Poiana Mihai Viteazul, pentru a face imposibilă retragerea convoiurilor inamice, obligate să se scurgă pe această grea pantă. Lupta se angajează bine când ne sosesc în ajutor câteva tunuri de munte și artileriștii noștri. Inamicul nu poate răspunde cu focuri de tun, dar se apără vitejește din poziția întărită, pe care au întors-o și nu cedează decât târziu seara. În timpul nopții, inamicul se retrage până la Poiana lui Mihai

Viteazul, lăsând patrule la înălțimea Schela și Mina de Cărbuni Antracit.

În seara zilei de 15 octombrie predau cu chitanță din ordinul Brigăzii 21 Mixte (colonel Jipa) cele 8 obuziere cu chesoanele lor și 2 căruțe de telefoane domnului colonel Petroianu Scarlat, comandantul Regimentului 21 Artilerie. Dorind tuturor vrednicilor mei camarazi din Regimentul 18 Gorj aceeași putere și eroism, cu care s-au remarcat de la începutul războiului, urez viață lungă tuturor șefilor mei pentru a ne putea conduce cu luminile lor mintale la realizarea a tot ceea ce dorește sufletul românesc de 1000 ani: "O Românie Mare ", și de acum mai încrezători în forțele noastre unite: Cu Dumnezeu înainte să zvârlim peste hotare pe trufașul dușman"²⁴.

* * *

30.X.1916, ora 9,10

REGIMENTUL 58 INFANTERIE

către

GRUPUL JIU

Acțiunea întreprinsă astăzi de a ataca gura defileului, a fost compromisă din cauza următoare:

1. Coloana căpitan Dănăricu, însărcinată a executa atacul de front, s-a angajat cu o coloană inamică pe dealul Lăzăreștilor și pusă în imposibilitate a putea acționa.

2. Coloana de atac însărcinată cu atacul de flanc la aripa stângă a inamicului, după ce a fost constituită, fixându-i-se de către subsemnatul obiectivele și călăuzele pentru a-l conduce după cum am avut onoarea a vă raporta cu raportul Nr. 142, unele unități au ezitat să pornească la atac, iar în urma ordinului ce am dat, punându-se ordine în coloană, am pornit din nou coloana la atac. Ajungând însă în apropierea tranșeelor pozițiunii și fiind primite de focurile a numeroase mitraliere, atât batalionul I al maiorului Negreanu cât și 2 companii ale maiorului Gagiu, s-au retras în

---

²⁴ Nicolae Pătrășcoiu, *Bătălia de la Jiu*, Editura Institutului de Arte "Marvan", București, 1937, p. 78-84

desordine, fugind spre Coasta lui Briceag, unde, adunându-le la ora 6,30 p. m., aștept ordinele domniei-voastre.

De altfel numeroase coloane inamice se îndreaptă înspre înălțimile din stânga Jiului, făcând astfel pozițiunea noastră critică, fiind expuși a fi înconjurați.

Comandantul Detașamentului, *Lt.-colonel Neagu*

(A.M.R. fond Serviciul Istoric, dos. 31, f. 399)

Muzeul Militar Național – Filiala Oradea -Sala războiului întregirii – Mausoleul de la Mărășești

CAMPANIA DIN 1917

ORDIN DE ZI 1 ianuarie 1917

Ostași,

Pe pragul noului an, întâiul Meu gând se îndreaptă spre iubiții Mei ostași, care de patru luni de lupte crâncene nu s-au arătat mai prejos de aceia despre a căror vitejie ne prevestește istoria neamului nostru.

Cu gând duios și cu inima plină de dragoste, Regele vostru își amintește de aceia dintre voi care dorm înfrățiți în țărână somnul de eroi. Cu încredere și nădejde privesc la ceilalți care zi și noapte Înfruntă primejdia, ale căror brațe n-au știut să slăbească, a căror vitejie n-a putut să stânjenească Încercările grele ce vremurile ne-au impus.

Ostași,

Lumea întreagă se uită la voi, iar Țara se sprijină pe voi ca pe scutul ei, cu Mine ea așteaptă să faceți zid viu din piepturile voastre spre apărarea scumpei noastre Țări, să duceți drapelele române la izbândă.

Aduceți-vă aminte că vă luptați pentru pământul strămoșesc, pentru copiii și părinții voștri, pentru frații voștri de dincolo de hotare, că prin biruință le veți pregăti un viitor mai fericit.

Vă salut azi cu recunoștință și încredere în viitor și urându-vă la toți, ofițeri, subofițeri și soldați un an bun și încununat cu lauri, vă spun: Înainte cu Dumnezeu!

Ferdinand I

(Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise,
Ferdinand I, cuvânt pentru întregirea neamului românesc,
Ed. Metropol, 1994, p. 126)

DEPUNEREA JURĂMÂNTULUI DE SOLDAȚII ARDELENI ȘI BUCOVINENI

8/21 iunie 1917

OSTAȘI,

Vouă, fraților ardeleni și din Bucovina, care ați venit între noi din pribegie, care după multe și crude suferințe sufletești ați pășit pe pragul casei părintești, vă zic azi din adâncul inimii: Bine ați venit! Prin jurământul solemn ce ați depus înaintea lui Dumnezeu, înaintea drapelului acestora, care vă vor arăta drumul spre libertate, înaintea camarazilor voștri, care s-au luptat, care au sângerat pentru înfăptuirea idealului nostru național, v-ați legat cu un lanț indisolubil de patria mamă; ați pus sufletul și sângele vostru în serviciul cauzei sfinte, ce împreună cu voi am îmbrățișat-o cu inima curată, cu voința de fier. Trăim niște momente frumoase, niște clipe de bucurie, de înălțare sufletească.

Vouă, țara vă spune: "Bine ați venit!" căci în voi vede întâile raze ale unui soare nou ce răsare din întuneric; pe voi orașul acesta unde s-a făptuit Unirea Principatelor vă salută cu iubire ca întâii soli ai unirii neamului. Armata, în „a cărei familie ați intrat azi, vă primește cu brațele deschise ca niște frați de mult așteptați, căci știe că inima voastră bate spre biruință, că brațul vostru este oțelit prin luptă; pe voi Regele, căruia ați jurat credință, vă privește cu dragoste și cu încredere, căci în sosirea voastră salută chezașia cea mai puternică, ca visul atâtor veacuri se va înfăptui, că dorul unui neam întreg în sfârșit se va stinge.

Vouă, fraților de dincolo și bucovineni vă zic: "Înainte cu Dumnezeu!" Uniți eforturile voastre cu ale fraților din țară; călăuziți steagul nostru național peste munți, unde milioane de frați așteaptă plini de nădejde dezrobirea de un jug asupritor. Biruința va fi a noastră și cu ea libertatea și fericirea, și atunci vom fi un singur și strâns unit popor de frați nedespărțiți întotdeauna.

(Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise,
Ferdinand I, cuvânt pentru întregirea neamului românesc,
Ed. Metropol, 1994, p. 130-131)

ORDIN DE ZI DE SFÂNTUL GHEORGHE

(22 aprilie/5 mai 1917)

OSTAȘI!

De Sfântul Gheorghe sărbătorim hramul oștilor. Sub steagurile cu chipul Marelui Mucenic și apărător al credinței s-a luptat pentru apărarea Țării și răpunerea dușmanilor, în fruntea ostașilor vechii Moldove, Ștefan cel Mare și Sfânt, al cărui steag a fost găsit acum la muntele Athos, ca și cum el însuși, viteazul de pe vremuri, ar vrea să ne cheme spre biruință.

Să prăznuim cu toții, cu inima smerită, dar și cu hotărâre nestrămutată de-a învinge, ziua în care sute de ani s-au făcut de vredniciei noștri înaintași rugăciuni pentru ca "vitejia dreaptă să biruiască".

Eu, ca unul care Mă găsesc în Scaunul de domnie al Aceluia, voi fi cel dintâiu care să fac rugăciuni pentru izbăvirea Țării. În același timp, urmând pilda lui Ștefan Vodă cel blând și milostiv, întăresc încă o dată făgăduința mea de Rege ca, precum după biruințele Lui se întindea praznic pentru viteji și ei erau ridicați în rândul frunțașilor, astfel, după izbânda, pe care o așteptăm, se vor realiza pentru voi legiuita stăpânire asupra ogoarelor câștigate cu sângele vostru și prin vot obștesc veți lua o parte activă la alcătuirea unei Români nouă și mai mare, pe care o vom fi înfăptuit-o împreună.

(*Ibidem*, p. 129)

PROGRAMUL DE INSTRUCȚIE AL CP. MITRALIERE DIN 18, 19/5 1917

6 - 6,30 Apelul, raportul și inspecția ținutei

6,30 – 7 Cu grupa: Întoarcerea din mers, scurtarea pasului și reluarea pas.

7 – 8 Pe Mitraliere: Pentru mișcare, punerea în bătaie, darea comenziilor pentru deschiderea focului.

8 – 9,10 Instrucția secției despachetat.

Mersul secției sub focul artileriei, punerea în bătaie, deschiderea focului, schimbarea locului și a direcției de tragere.

9,10 – 9,30 Repaus.

9,30- 10,30 Repetarea celor făcute cu secția de la 8-9,10

10,30 – 11 pozițiile de adăpostire și așteptarea în genunchi așezat și culcat.

15 - 16,10 Deschiderea sumarului de mențiuni.

16,10 – 16,25 Repaus.

16,25 – 17,15 Lucrări de sapă. Șanț adăpost culcat și normal.

17,15 – 18 Ex. de ochire.

19/5 1917

6,30 – 7,30 Educația militară: rostul nostru în războiul actual.

7,30 – 8,15 Instrucția despachetată: pe mitraliere. Schimbarea locului sau a direcției de tragere.

8,18 – 9,15 Pe secții: Tragerea de regulare, tragere de efect.

9,15 – 9,35 Repaus.

9,35 – 10,40 Serviciul de împrospătare pe câmpul de luptă al munițiilor al servanților și al diferitelor funcții.

10,40 – 11 Formațiunile de manevră ale plutonului.

(Biblioteca M.M.N., *fond document III*,

Carnetul cu programul zilnic al cpt. Alexandru Saidac,

Cp. 1 Mitraliere pe anul 1917, f.n.)

* *

*

ORDIN DE ZI NR.144

„Ostași!

Din ordinul Majestății Sale Regelui sunteți chemați pentru a doua oară pe câmpul de onoare, spre a înfrunta hoardele dușmane care, nemulțumite că ne-au cotoplit și jefuit o mare parte din țară și ne-au necinstit și distrus căminurile, se zbat cu o nouă furie spre a ne sili să le lăsăm în pradă și restul țării pe care-l apărăm acum.

Camarazii noștri de luptă din alte divizii le-au ținut și le țin și acum piept cu o înverșunare fără seamăn, înverșunare care i-a zăpăcit, i-a făcut să atace în grămadă și să fie secerăți de mitralierele și puștile noastre în grămezi, lăsând movile de hoituri dușmane înaintea tranșeelor noastre.

Este o datorie sfântă de a veni în ajutorul acestor eroi, spre a-i sprijini și ajuta în lupta demnă de numele de român ce duc de atâta vreme.

De aceea plecăm cu inima deschisă și cu fruntea sus spre a ne face datoria de cetățeni și camarazi de arme în aceste împrejurări când viața scumpei noastre țări este în mare primejdie și sunt sigur că acei camarazi care ne așteaptă vor fi bucuroși și mulțumiți de ajutorul ce li-l vom da.

Sunt sigur de aceasta căci le vine în ajutor Divizia 11, aceea care a spăimântat, în strâmtorile Jiului, hoardele nemțești cele mai barbare, gonindu-le și distrugându-le în mai multe rânduri. Sunt sigur de aceasta căci le vin în ajutor floarea voinicilor olteni cei mai dârzi apărători și neamului și credinței strămoșești, acei ai căror strămoși, cu Tudor Vladimirescu în frunte, au pornit lupta de liberare de jugul străinilor venetici cari cotoptiseră țara și în acele vremuri.

Nu vreau să mă gândesc măcar că va fi vreunul singur dintre voi care să nu-și facă pe deplin datoria sfântă ce are, ținând tot înainte spre dușman, fără codire sau șovăire, după cum vă vor da exemplu șefii voștri în frunte cu mine, comandantul vostru, și de aceea să zicem cu toții într-un glas: Înainte cu Dumnezeu pentru mântuirea scumpei noastre țări și scăparea fraților noștri

ardeleni și bucovineni și să strigăm: Trăiască Majestatea Sa Regele Ferdinand, Regele tuturor românilor.

Trăiască România Mare!”

Dubrovăț, 6 august 1917

Comandantul R.42/46 Infanterie, Col. Mihail Ionescu

(Biblioteca M.M.N.-F.O. *Mihail Ionescu, Jurnal de front*, p. 46-62)

PROCLAMAȚIA CĂTRE POPORUL ROMÂNESC

14 august 1917

Români!

Se încheie anul de când credincioși neamului, am declarat război Austro-Ungariei. De atunci ne aflăm în luptă cu Germania și aliații ei. Războiul nostru nu porni din dorința de cucerire. Viața și roadele muncii voastre ne-au fost prea scumpe ca să ne fi gândit la risipa lor în scopuri de deșartă strălucire.

Războiul nostru este un război sfânt.

A nu-l fi declarat ar fi fost o îndoită trădare: față de înaintașii noștri și față de șirul de generațiuni care vor să vie.

Acum optsprezece veacuri, Traian ne puse strajă a civilizației pe crestele Carpaților și la poalele lor de la miazănoapte la miazăzi, de la Tisa până la mare.

Năvala ungurească de acum zece secole ne-a rupt în două. Carpații, leagănul neamului, i-a schimbat în hotar despărțitor între frați. Ea ne-a despicaț politicește, dar ne-a lăsat sufletul întreg același suflet al aceluiași popor.

Vreme de veacuri nu am avut decât un gând: veni-va ceasul să fim iarăși împreună. Prin munca, prin răbdarea și prin jertfa strămoșilor și a părinților noștri abia ajunseserăm la înfăptuirea Regatului României. Și era limpede: ori izbutim să înfîngem steagul României dincolo de munte, ori s-ar stinge viața noastră de dincoace de munte.

Războiul lumii dezlănțuit acum trei ani de setea de stăpânire a Austriei și a Germaniei ne dădu prilej să punem la mijloc toate puterile neamului. Oricât am suferi trebuie să urmăm soarta și să

asigurăm unirea neamului nostru.

Eri, și mai ales azi, suntem aliați cu aproape toate popoarele de pe fata pământului. Bătându-ne pentru dezrobirea moșiei strămoșești ne batem pentru triumful libertății și al dreptății în omenirea întreagă.

Biruința este sigură. Nimic și nimeni nu o poate împiedica.

Aliații și noi vom învinge.

Vom învinge oricare ar fi întâmplările nestatornice ori trecătoare ale acestui război uriaș și ne vom întoarce într-o patrie preamărită.

În locul României de ieri vom dobândi România de mâine, așa cum au mângâiat-o în visurile lor părinții noștri, așa cum o vom lăsa moștenire urmașilor noștri.

Eroismul nemuritor al ostașilor-admirați de lumea toată-a fost susținut de bărbăția voastră, a aceluia de acasă. În mijlocul celor mai groaznice încercări ați rămas statornici în credința și hotărârea voastră de a jertfi tot pentru cinste, pentru drept și pentru biruință.

Aliați cu armata celei mai puternice împărății am fost siliți să părăsim două treimi din scumpul nostru pământ. Și soarta a vrut să îndurăm și vedenia chinurilor cumplite la care sunt supuși cei rămași sub călcâiul vrăjmașului.

Ș-ați rămas neclintiți. Ș-ați dat cea mai frumoasă pildă de înălțare sufletească. Al doilea an de război, începând acum, ne va găsi tot așa de hotărâți, tot așa de neclintiți. Prin suferințele noastre vom câștiga dreptul la viață Românilor de pretutindeni, singura viață care are preț pentru noi toți.

Sus inimile și strâns uniți împrejurul steagului acoperit de glorie prin vitejia ostașilor să nu iasă din piepturile noastre decât un singur strigăt: "Înainte pentru România Mare!".

(Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *Op. cit.*, p. 133-134)

„TĂCERE !!

CAMARAZII NOȘTRI DORM”

Luptele din valea Zăbrăucior și de pe dealul Secului pentru cucerirea cotei 461 au fost de o extremă violență și de un rar dramatism. Printre vitejii Diviziei 11 Infanterie se afla și voluntara Ecaterina Teodoroiu, cea care rănită la Jiu nu abandonează lupta ci și-a urmat camarazii. În ordinea de bătaie în 1917 o găsim la Regimentul 43/59 Infanterie repartizată la compania 7 infanterie, mai întâi ca infirmieră și apoi cu grad de sublocotenent, potrivit biografiei făcute eroinei de Elsa Grozea. Cercetarea noastră nu s-a finalizat, dar, până în acest moment, nu rezultă că pe timpul activității ar fi dobândit gradul de sublocotenent, decât dintr-un memoriu semnat de comandantul R.43/59 I., col. Jipa, la p.10 raporta: „la 17 Martie 1917 M.S. Regele a decorat-o pe eroină cu Medalia *Virtutea Militară* de aur și i-a acordat gradul de sublocotenent onorific în Regimentu 43/59 Infanterie plătindui-se solda corespunzătoare gradului din Casa Palatului”²⁵. În capitolul recompense al raportul amintea și de faptul că Regina Maria după ce o vizitase la spital, pe vremea când era rănită la ambele picioare, i-a conferit și gradul de sublocotenent onorific cu scopul „să aibă autoritate față de trupă și mai ales un imboldși vădit exemplu unic în istoria luptei”. Puse cap în cap cele două informații sunt contradictorii. Documentele oficiale o numesc „cercetașă”, „domnișoară” sau „voluntară”. Autoarea biografiei o prezintă pe Ecaterina Teodoroiu cu „arma, ranița, cartușieră cu 160 de cartușe, 5 grenade și un sac de pesmeți”²⁶, obiecte ce se află în patrimoniul Muzeului Militar Național. Dotarea cu asemenea materiale ne duce spre concluzia că nu avea gradul de

---

²⁵ A.M.R., *fond M.St.M.*, dos.1761, p.10. Ecaterina Teodoroiu „știa să tragă cu arma carabina,cu mitraliera, pușca mitralieră, arunca foarte bine grenade și chiar călărea foarte bine”(p.9). A mai fost recompensată cu medalia *Virtutea Cercetășească* de aur (p.5).

²⁶ Elsa Grozea, *Sublocotenent Ecaterina Teodoroiu*, Editura Militară, 1967, p. 46

ofițer (sublocotenent) deoarece ofițerii aveau în dotare pistol și sabie, iar citarea atât în Ordinul de Zi nr. 1/24 august 1917 al Regimentului 43/59 Infanterie cât și în pierderile unității de la 20-26 august 1917 figurează la poziția 53 „voluntara Ecaterina Teodoroiu, din compania 7, ucisă de foc de armă (anexa vezi pagina cu eroii căzuți în război poziția 339)”²⁷. După cum rezultă și din documentul pe care-l analizăm inscripția de atunci, de pe cruce, ne-o prezintă pe eroină simplu: „cercetașă”. Elogierile ulterioare, povestirile și picturile ne-o prezintă ca „*sublocotenent*” onorific, după cum rezultă²⁸ și de pe soclul monumentului ridicat la 31 mai 1925 la Slatina.

Pe pagina din stânga sus o încercare de stilizare a literelor: „A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, M, N, O, P, R, S, T, V,”, Probabil pentru a le reproduce pe cele de pe crucile de mormânt, căci imediat înscrisul „oct 1917 / DEALU ALBAȘ / AICI ODIHNEȘTE UN SOLDAT DIN REG. 2 VÂLCEA”. Iată cum, probabil, într-o clipă de răgaz fiecare se gândea că putea fi el în locul acela din „*țintirim din valea Zăbrăucioru*”, spre care se îndrepta și o săgeată indicatoare în luna „mai 1917” căruia i se alătura numele „PRALEA”. Să fie numele autorului?. Nu știm căci printre cei morți acest nume nu figurează. Respectul față de cei căzuți pe câmpul de onoare s-a manifestat din plin. Într-un chenar dreptunghiular, de 7x2 cm, se află ca o poruncă înscrisul: „TĂCERE !! CAMARAZII NOȘTRI DORM”. Morții în concepția autorului, se bucurau de drepturi egale deoarece într-un dreptunghi de 4,5 x 3 cm scrie: ”AICI SE AFLĂ UN OFIȚER GERMAN 1917”, și imediat sub dreptunghi „CRUCE ROMÂNEASCĂ... RUSEASCĂ” și sub acestea desenul crucilor, ornamentate astfel: crucea românească, imaginată a fi din lemn, este acoperită la partea superioară (stil brâncovenesc) iar la părțile laterale și de jos alte ornamente, în același stil. Pe cruce înscrisul „aici odihnește soldatul – din Regimentul 42, 1916”. Crucea de mormânt rusească este desenată deasupra unui

---

²⁷ A.M.R., *fond Divizia 11 Infanterie*, dos. 2157

²⁸ Constantin Moșincat, *Din poarta sărutului ...*, p. 64.

mormânt împrejmuît și are pe orizontală trei brațe și aceeași încercare de acoperiș ca cea românească. Pe a doua bară orizontală o încercare de inscripție, probabil cu litere rusești, dar indescifrabilă. Aceste inscripții au fost, probabil, făcute pe front, deși nu-i exclusă varianta execuției ulterioare, deoarece pe desenul din prima pagină apare anul 1918. „Crucea comemorativă” este botezată „Zăpăceală”, probabil porecla decorației promise, care circula printre gradele inferioare. Această „Zăpăceală” cum o numește autorul documentului a fost atribuită „morților din 1916-1917-1918”. Autorul avea cunoștința și de o parte a baretelor care însoțeau decorația pentru că în prima pagină menționează alăturat desenului crucii „Zăpăceală” din totalul de 28 barete doar pe următoarele: ”Ardeal, Banat, Carpați, Dobrogea, Moldova; Mărăști, Oituz, Mărășești, Basarabia”²⁹. Cercetarea atentă a documentului ne îndreptățește să credem că autorul a fost puternic mișcat de evenimentele de la Mărășești deoarece face mențiunea „spre Fiționești 1917”, adică exact direcția de ofensivă a Regimentului 43 Infanterie. În sfârșit o ultimă însemnare concretă care amintește că „*supt această cruce se odihnește Viteazul locotenent Alexandru Costescu din Regimentul 42/66 Infanterie, mort în lupta de la cota 461 la 24 august 1917*”. Verificând această ultimă informație am găsit, în carnetul de însemnări al colonelului Mihail Ionescu, în 22 august, că între cei 400 oameni morți, răniți și dispăruți în luptele din 21 august figurau și 4 ofițeri între care „*locotenent Costescu, comandantul companiei 9, rănit grav și mort până seara*”³⁰. Diferența de trei zile o putem atribui faptului că în acea zi a fost înhumat pentru că în registru de evidență a pierderilor diviziei din ziua de 21 august 1917, căzut la cota 461, figurează locotenentul Costescu Alexandru.³¹

Coroborate informațiile din cele trei documente la care am făcut referință ne redau un tablou de frică, groază și înspăimântare

---

²⁹ Constantin Moșincat, *Starea de veghe...*, p. 208.

³⁰ Idem, *Din poarta sărutului ...*, p. 43.

³¹ A.M.R., *fond Divizia 11 Infanterie*, dos. 2157. Nume menționat și pe placa eroilor din Muzeul Militar Național Filiala Oradea.

de ezitare și încordare, de fermitate și hotărâre, de bravură și vitejie. Toate aceste stări sufletești datorate focului extrem de violent, de încordarea luptei și de importanța obiectivului ce se disputa de ambele părți cota 461. Analizând aceste documente trebuie să ne întoarcem la începutul acțiunii, la Dubrovăț, când Mihail Ionescu le spunea ostașilor „nu vreau să mă gândesc măcar că va fi singur dintre noi care să nu-și facă pe deplin datoria sfântă ce are, ținând tot înainte spre dușman, fără codire sau șovăire, după cum vă vor da exemplu șefii voștri în frunte cu mine, comandantul vostru, și de aceea să zicem cu toții într-un glas: Înainte cu Dumnezeu pentru mântuirea scumpei noastre țări³². Credință în Dumnezeu, prin simbolurile vieții și a morții, o regăsim în aproape toate documentele cercetate. Astfel că nu ne mai surprinde că în lipsa bisericii, altarul îl constituie câmpul de luptă, cerul liber. La Filiala Oradea a Muzeului Militar Național se păstrează și o minusculă fotografie 5x4,5 cm care reprezintă ostași din Divizia 11 Infanterie la rugăciune în valea Zăbrăuților. Informațiile care rezultă din documentele cercetate converg spre ideea că educația moral creștină a fortificat sufletul ostașului, i-a oțelit brațul și i-a încordat voința.

---

³² *Cronica de marș...*, p. 106.

REGIMENTUL LUPENI / 24 August 1917

ORDIN DE ZI nr.1

„În timpul ciocnirii de eri noapte, pe dealul Secului, a căzut în fruntea plutonului său lovită în inima-i generoasă, de două gloanțe de mitralieră, voluntara Ecaterina Teodoroiu, din compania a 7-a.

Pildă caldă a unui cald entuziasm patriotic, unit cu cea mai strălucitoare energie, aceea pe care unii au numit-o cu drept cuvânt EROINA DE PE JIU, și-a dat jertfa supremă lipsită de orice trufie, de orice deșartă ambiție, ci numai din dragostea de a apăra pământul țării sale cotropit de dușmani.

Ecaterina Teodoroiu a fost la înălțimea celor mai viteji apărători ai Țării sale care s-a întrecut prin puterea cu care își înfrângea slăbiciunea femeiască, știind să dovedească vrerea bărbăției de trup și de suflet și calitățile întregi ale unui ostaș neobosit și plin de entuziasmul de a se face folositor cu orice preț.

Acea care a luptat ca un viteaz din vremuri la Tg. Jiu, aceia care și-a desfășurat o energie rară împotriva „morții albe”, care a secerat pe camarazii ei bolnavi de tifos exantematic, pornise din nou în luptă cu un avânt recunoscut, cu nădejdea că va contribui și ea la opera cea mare a răzbunării de a cărei pregătire a luat și ea parte activă.

A căzut înainte de a ajunge la țelul ei de revanșe. Și-a dat viața cu simplitatea eroismului adevărat, nu pentru a obține o apoteoză de vorbe ci pentru că așa cerea inima ei, pentru că așa credea sufletul ei că i se împlinește datoria vieții.

Acea care în vitejia comunicativă a murit în clipa când se descoperea spre a-și îndemna ostașii cu vorbele: înainte băieți, nu

vă lăsați, sunteți cu mine are dreptul din clipa aceasta la cinstea veșnică a tuturor românilor.

Pentru dragostea-i de Țară, pentru simțul rar al datoriei, pentru energia și avântul cu care și-a împlinit, ceea ce socotea misiune până la jertfa supremă, o citez cu ordin de zi pe regiment, dând-o ca pildă tuturor ostașilor”³³.

Comandantul Regimentului 43/59 Infanterie,
Colonelul Constantin Pomponiu

BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘEȘTI

povestită de generalul Berthelot

"În momentul când s-a produs atacul german, frontul din partea aliaților era ținut numai de ruși, 4 divizii și una în rezervă spre Panciu. Numai divizia a 5-a română era în apropiere de Cosmești, gata să înlocuiască o divizie rusă. Primele dispozițiuni pentru această înlocuire erau chiar luate. Pe Siretul inferior, a 2-a divizie română a înlocuit o divizie rusă pe cale de refacere. Două divizii românești au fost alipite armatei a 2-a. Celelalte divizii erau încă în zonele lor de repaus.

În seara de 5 August, Mackensen părăsi Bucureștii pentru a dirija el însuși acțiunea, și spuse pe peronul gării ofițerilor superiori și funcționari lor cari venise să-i ureze izbândă: «La revedere, în două săptămâni la lași».

Socoteala de acasă nu s-a potrivit însă cu cea din târg! Atacul german a început în dimineața lui 6 August, printr-un bombardament preliminar, a cărui violență a crescut până la ora 7, cu obuze asfixiante în doză masivă, în special în partea băltoasă care mărginește Siretul.

Infanteria a început înaintarea către 7 și jumătate. La dreapta era o divizie bavareză, la centru și stânga alte 2 divizii

---

³³ A.M.R., *fond M. St. M.*, dos. 1761, f.19-20; Vezi și Elsa Grozea, *Sublocotenent Ecaterina Teodoroiu*, București, 1967, p. 55-57; și General G.A. Dabija, *op.cit.*, p. 628

germane. În fața flancului drept, divizia rusă a cedat complet terenul și germanii au ajuns fără dificultate până la canalul de derivație de la Putna care aduce apa la două mori în amont de Străjescu. Mai spre vest, rușii rezistau ceva mai bine, dar divizia a trebuit să se retragă până la Bisighești, flancul sau stâng fiind complet descoperit prin fuga vecinilor.

Spre seara, corpul Morgen a rupt linia rusă pe un front de 10 kilometri în lungul Siretului și 3 kilometri de-a lungul căii ferate. De ce, în această zi, numai singurul corpul Morgen a atacat? Germanii au crezut că numai simpla trădare a rușilor va face să cadă tot frontul. În tot cazul a fost o fericire, că divizia a 5-a română, care era singura în apropiere de terenul de acțiune, a putut prin intervenirea sa, să acopere spărtura.

De pe malul stâng al Siretului o divizie, a 9-a a putut interveni prin focul său și bateriile române au executat un tir de oprire luând în flanc pe asaltanți. În același timp, generalul Grigorescu, comandantul Corpului 6, format din diviziile 5 și 9, își îndreaptă Divizia 9 spre Cosmești, gata să intre în linie. La 7 August, von Morgen a trebuit să renunțe de a mai trece Siretul și să caute să scape de tirul artileriei românești, îndreptându-și efortul spre vest.

Vizibil, germanii căutau punctul slab și-l găseau neapărat la stânga Diviziei a 5-a românești. Rușii dezorganizați fugeau lăsând descoperiți pe români. Momentul este critic și generalul Razu, comandantul Diviziei a 5-a și-a angajat ultimele rezerve ca să se menție.

Către ora 11, germanii reiau bombardamentul și acoperă cu foc podurile de la Cosmești ca să oprească sosirea întăririlor. Atacul este desfășurat puternic de către cele 3 divizii germane. În multe puncte, se dă luptă corp la corp. Soldatul român și-a aruncat haina de pe el ca să fie mai liber în mișcări. Toate punctele de sprijin trec de mai multe ori în mâinile fiecăruia din adversari, tot cursul zilei și al nopții.

Cuvântul sfârșitului zilei este spus de un ofițer prizonier: « *Am voit să atacăm pe ruși, și am dat de francezi!* » aluzie la ținuta

albastră a trupelor române. La 8 August, lupta continuă, dar efortul principal este îndreptat spre est. Se ascultă sfatul lui Mackensen: să se observe și să se ție pe loc românii, să se atace rușii. Ziua de 10 August, Morgen, își împinge trupele contra dreptei române, ocupată de ruși. Rușii fug. O energică intervenție a Regimentului 9 de Vânători, restabilește în parte situația. Divizia a 9-a a pierdut 6300 oameni.

La 12 August, corpul Wenninger, trece la atac în direcția Panciu, tocmai în momentul când divizia 15 rusească se instala în sector, ceea ce - determină imediat ruptura. Comandantul rus este dezorientat și în ziua de 15 generalul rus Ragoza, dă ordin forțelor româno-ruse să se retragă spre râul Zăbrăuț. Generalul Grigorescu refuză să asculte ordinul și raportează Marelui Cartier General. Scerbacef și Presan îi dă dreptate. Ordinul de retragere este anulat. Ragoza dispare.

La 14 August, germanii continuă atacul asupra rușilor și sunt aproape de victorie, când deodată apare pe prima linie divizia 10-a (general Cihoski). Noaptea, românii înlocuiesc pe ruși.

La 15, este rândul lui Morgen să atace. După un foc infernal de artilerie care durează toată ziua revărsând valuri de gaze asupra bateriilor române. Podul drumului de fer este aruncat în aer ca să nu cadă în mâinile germanilor.

Elementele Diviziei 11 (general Broșteanu) intră în linie și opresc pe adversar pe rambleul căii ferate. Pierderile germanilor au fost considerabile. Până la 18 acțiunea se mărginește la duel de artilerie. Ziua de 19 a fost pentru trupele române zi critică și glorioasă. Trupele germane au fost respinse. Ziua a fost decisivă pentru români. De la înălțimea observatorului său de pe muntele Odobești, Mackensen și-a dat cont de inutilitatea eforturilor sale. În cursul acestor 14 zile de luptă, pierderile armatei IX germane au fost atât de mari încât au trebuit să înceteze orice altă efortare. 12 divizii, din cari 10 germane, n-au putut învinge 5 divizii și jumătate române. Drumul Iașilor a rămas închis".

În 10 noiembrie 1918 generalul Berthelot a fost trimis pentru a treia comandă a trupelor aliate din Balcani. Acolo l-au

găsit evenimentele din toamna anului 1918 când armata noastră a fost mobilizată a doua oară împotriva armatelor lui Mackensen. Forțând Dunărea cu oștile aliate spre a interveni în folosul armatei regale române a adresat următoarea proclamație către munteni și olteni:

"La arme Români!! La arme Români!! Trupele franceze trec astăzi Dunărea pentru a vă ajuta să vă eliberați de jugul, sub care inamicul credea să vă îngenuncheze. De opt luni de zile ați fost cu toții în măsură de a judeca brutalitatea inamicului care vă socotea în puterea lui. Voi mai cu deosebire, oameni din Oltenia și Muntenia, care de doi ani de zile ați suferit ocupația halipuiului constata obrăznicia și barbaria dușmanului care se numește civilizat. Germanii au pustiit câmpurile voastre și au golit staulele voastre, au prădat casele voastre, au așezat robia și foametea la vetrele voastre, ferm hotărâți ei însuși au spus-o, să nu vă lase decât ochii pentru a plânge. Ceasul răzbunării, sau mai bine zis, ceasul dreptății a sunat; învins pretutindeni, acolo unde nu este zdrobit, dușmanul este, pretutindeni pus pe fugă. Clipa a sunat de a arde zdreanța de hârtie care ne-a fost adusă la București.

"Soldați! Batalioanele voastre să se unească cu ale noastre.

Țărani, sculați-vă și luați armele împotriva cotropitorului. Acesta este apelul patriei Române pentru care voi ați suferit. Acesta este apelul guvernului vostru care a jertfit totul pentru "Marea Românie". Acesta este apelul strămoșilor, a umbrei lui Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Mircea cel Bătrân. Acesta este strigătul feciorilor și fraților voștri căzuți cu glorie pe câmpul de bătălie de la Oituz, Mărăști și Mărășești și pretutindeni unde a fost nevoie de apărarea pământului. Iară mâine veți putea vedea steagul englez și tricolorul francez fâlfâind alături de tricolorul vostru, la puternica suflare a victoriei și libertății. Sculați-vă, frați Români și aruncați-vă asupra dușmanului".

(Viitorul, 1931, nr. 6596 din 1.02 1931)

CAMPANIA DIN 1918

„Conștiința unității de neam se întinde dincolo de Nistru și împrejurarea că oastea României călca pe pământul fraților răpiți, mă făcea să înțeleg însemnătatea covârșitoare de mare a acestui fapt istoric și să mă gândesc la urmările nemăsurate sub raportul idealului național”

Onisifor Ghibu

Manifestul generalului Ernest Broșteanu către norodul din Basarabia

"De un an și jumătate pământul primitiv al Țării românești adăpostește și hrănește mulțimea oastei ruse. După atâta vreme, toate hrămirile (proviziile) pentru cai și oameni au fost istovite. Prin buna înțelegere cu stăpânirea poporului rus, stăpânirea română a cumpărat și plătit cu bani gata o mare câtime de bucate din Rusia. Aceste bucate adunate în magazii în multe sate și târguri urmează a fi duse cu încetul în Țara românească, pentru a sluji atât la hrana locuitorilor, cât și a oștirilor române și ruse, care încă se mai găsesc acolo. Un duh de dușmănie, pe care nimeni nu-l poate pricepe, a înarmat brațe răufăcătoare care pradă și dărâmă aceste magazii.

Stăpânirea rusească fiind prinsă cu alte treburi nu poate nici să apere aceste magazii, nici să le păzească, ci le lasă în voia răilor, a căror lăcomie nu cunoaște hotare.

În scopul de a apăra aceste magazii, în scopul de a călăuzi aducerea hrăni trebuitoare locuitorilor români, hrană plătită de stăpânirea românească, suntem trimiși noi aici. Noi românii am dat totdeauna dovadă, că suntem prieteni credincioși și statornici. Noi nu întoarcem armele împotriva prietenilor noștri, ci ne înțelegem rostul de oameni cinstiți rămânând tovarăși credincioși până la urmă.

Prin venirea noastră în Basarabia noi, nu numai că ne îndeplinim o înaltă datorie de întovărășiți, asigurând și mai departe hrana oștirilor ruse pe pământul românesc, dar vom apăra chiar și viața și avutul locuitorilor împotriva cetelor de anarhiști propagandiști. Ne adresăm vouă, cetățeni pașnici ai Basarabiei și

vă rugăm să înțelegeți cu toții, așa cum este în adevăr rolul nostru. Ridicați-vă cu toții și alungați cetele netrebnice cari pradă și omoară! Ușurați-ne datoria noastră! Înlăturați lupta între ei și noi! O oaste bine organizată, disciplinată și comandată, cum este oastea românească, nu va putea da înapoi în fața unor cete de propagandiști. Suntem hotărâți să luptăm cu cea din urmă putere pentru a nimici aceste cete de propagandiști.

De vom ajunge la luptă cu cetele pomenite, nu va fi cu putință să scutim orașele și satele țării voastre de pierderi prin bombardarea, ce vom fi nevoiți să facem. Spre a nu se întâmpla aceasta, poftim poporul pașnic să silească pe propagandiști să părăsească locul cu un minut mai devreme. Să nu fie nevoie să-i izgonim noi cu puterea armatelor. Căci de va fi așa, toată răspunderea pagubelor pricinuite va cădea asupra voastră. Comandantul trupelor române, însărcinat cu paza magaziiilor și transportul grânelor cumpărate de stăpânirea română³⁴.

(Cuvântul Moldovenesc, 1918, nr. 6)

INTRAREA TRIUMFALĂ ÎN CHIȘINĂU

"Pe bulevardul Alexandru o mare de capete care se mișcă în valuri pe trotuarele largi și nesfârșite. Vorba românească se auzea peste tot, întrebări treceau de la un om la altul în legătură cu programul defilării. Ferestre, balcoane, acoperișuri de case erau ocupate de fel de fel de privitori, ca în zilele marilor sărbători. De-a lungul bulevardului calea era deschisă și nimeni nu o traversa căci, pe margini, stăteau de strajă soldați români cu baioneta la pușcă. Tot la doi pași se postase câte o sentinelă românească care simboliza ordinea într-un pământ bătut de anarhie. La încrucișarea străzilor staționau, în rânduri strânse, plutoane întregi cu arma la umăr. Cetățenii îi priveau liniștiți, în așteptarea generalului a cărui sosire era anunțată.

Sosirea generalului Broșteanu. La ceasurile 12 fără un sfert sosește generalul Broșteanu împreună cu statul său major între care erau și ofițerii misiunii franceze. El trece de-a lungul străzii, cu pieptul plin de decorații. Înalt și voinic cu pasul sigur și ochii aprinși, generalul Broșteanu te câștigă prin tinerețea și înfățișarea sa simpatică. Ai vrea să te îndoiești parcă de steaua ce strălucește pe capela sa dar, semnul de rănit și pieptul împodobit cu ordinul Mihai Viteazul îți dau încredințarea că el este, în adevăratul înțeles al cuvântului, un iscusit războinic și un neîntrecut erou.

Marea pricepere cu care și-a dus la biruință ostașii împotriva germanilor, ca și curajul admirabil cu care s-a aruncat el însuși în mijlocul dușmanilor l-au făcut vrednic de cinstea aceasta istorică de a intra în capitala Basarabiei ca mântuitor al pământului moldovenesc din primejdia pieirii.

Unitățile îl primeau cu puternice urale: "Să trăiți!". Ajuns la Banca Centrală - cea mai frumoasă clădire a orașului, construită în stil grecesc - generalul ia loc în fața ei pentru a primi defilarea.

Defilarea armatei române. S-a dat semnalul. Sărbătoarea se deschide prin gornistii cu pieptul larg. Privitorii ridică capetele. Noi ne cutremurăm. E goarna care a umplut de avânt pe acești viteji în Valea Jiului și pe plaiurile Moldovei, ducându-i la slavă nemuritoare. Trupele încep să defileze în marșul triumfal al celor două muzici militare postate în fața generalului Broșteanu. Ce am simțit în clipele acelea nu se poate tălmăci prin cuvinte. Fără a putea scoate o vorbă din gură plângeam cum nu mi s-a întâmplat niciodată în viață. Ochii mei înlăcrimați vedeau aieveja oastea năzdrăvană care, în uimirea lumii, a biruit cea mai puternică armie din Europa.

Eu am avut fericirea să văd și intrarea biruitoare a acestor oști în Ardealul nostru. O uriașă bucurie simțisem atunci, dar n-am fost copleșiți de emoția adâncă, care mă stăpânea acum. Cu intrarea României în Ardeal mă obișnuisem, acest ideal a fost de atâtea ori zugrăvit în articolele și cărțile noastre încât, ziua înfăptuirii lui, mi se părea o necesitate logică, pe care nimic nu o mai poate schimba. Dreptul României asupra Ardealului era

neîndoios și intrarea în război alături de Aliați, îi garantau dobândirea lui.

Gând însă am văzut oastea României la Chișinău, unde așa de puțin o așteptam să intre, la chemarea oficială a Basarabiei - căci conștiința ei națională era strivită aproape cu totul - simțeam că problema românească a căpătat o înfățișare integrală. Conștiința unității de neam se întinde până dincolo de Nistru și împrejurarea că oastea României călca pe pământul fraților răpiți mă făcea să înțeleg însemnătatea covârșitor de mare a acestui fapt istoric și să mă gândesc la urmările lui nemăsurate, sub raportul idealului național.

Înfățișarea oștirii.

Soldații defilau în rânduri drepte, cu mâna strânsă pe armă. Mici de statură, trași la față, ei nu-ți lăsau impresia de strălucire a oștilor de paradă, dar te făceau să înțelegi, din mersul lor apăsător și sigur, disciplina care le stăpânește voința neînarmată care-i poartă și gloria minunată care le împodobește în chip tainic piepturile de viteji.

Uniformele lor erau poate și acum stropite de sângele dușmanului și de noroiul marșului forțat de 45 de kilometri făcuți într-o singură zi. Și când mă gândesc la suferințele nemărginite ale acestor ostași, la încercările fără pereche prin care au trecut, trebuie să mă minunez de bărbăția tinerească cu care trec pe dinaintea generalului. Și, deodată, mă fulgeră prin inimă gândul că, pe dinaintea mea, trec biruitorii lui Mackensen.

Da, așa slabi și galbeni la față cum sunteți, căci mâncați numai odată pe zi, ca să le rămână matahalelor cu samovarul să se îndoape de câte cinci ori pe zi, din hrana bieteii Moldovei, așa slabi și "mămăligari", cum vă batjocoreau bolșevicii și nemernicii lui Nicolae al II-lea voi ați fost aceia care, în cele mai grozave lupte, ați bătut mândrele trupe germane și ați înfrânt îngâmfarea și vitejia celui mai vestit general al nemților Mackensen.

Slavă vouă, viteji ai României care ați ridicat cinstea neamului nostru și - ați pus alături de viteazul popor francez! De acum istoria lumii va vorbi totdeauna de români ca de niște eroi

vrednici de viață slobodă.

În fruntea voastră, mândri, ofițerii de toate gradele. Ne uitam la ei cu dragoste căci, decorațiile lor dovedeau tuturor vitejia cu care au luptat în rând cu voi. Mulți străini i-au hulit dar, astăzi, după ce cunosc amănuntele ofensivei românești de la Mărăști și ale defensivei de la Mărășești, toți cărcotașii trebuie să se plece cu smerenie în fața voastră. În sufletul acestor ofițeri trăiește iubirea de țară și simțul de jertfă pe câmpul de onoare, simț pe care l-au dovedit cu prisosință în războiul sângeros al neamului nostru.

Sentimentele publicului.

Din fețele privitorilor puteai citi sentimentele care-i stăpâneau înaintea acestei defilări. Cetățenii cu "dughenile" stau zgribuliți în caftanele lor și tremură la vederea eroilor care nu cunosc frica. O parte din moldoveni, otrăviți de bolșevici și de perciunați, arătau o oarecare dușmănie tăcută, pe care numai întunericul rusesc le-o băgase în cap. Majoritatea fraților noștri moldoveni se bucurau împreună cu noi că pot strânge la piept pe frații lor mai mari, de care o sută și mai bine de ani au fost despărțiți prin hoția țarului. Ei își dădeau seama că acești ostași nu vin în calitate de cuceritori sau răpitori ai libertății lor, ci ca niște ocrotitori apărători în vreme de primejdie. Aceeași bucurie o vedeam și la roșii cinstiți.

Voluntarii ardeleni.

Între cei care săltau de bucurie erau voluntarii noștri care, cu o săptămână înainte au sângerat în gara Chișinăului de gloanțele ucigașe ale bolșevicilor și ale unor moldoveni rătăciți. Sosirea armatei române i-a scos și pe ei din temnițe unde-i aruncase sălbăticia tovarășilor. Cu fețele învinețite de bătaie se adunaseră în grupuri pe trotuare și priveau cu inima aprinsă oastea vitează sub ale cărei drapele se hotărâseră să intre de bună voie. Ei au auzit de faptele ei strălucite, pe care le-a scris cu vârful baionetei, dar, până acum nu o văzuseră. Soarta a făcut ca acest lucru să se întâmple tocmai la Chișinău unde, ei suferiseră cele mai grele umilinți. Și câtă încredere le-a sădit în suflet

această întâlnire! Ardeau de dor și le părea rău că nu se găsesc și ei în rândurile oștirii după care au suspinat atâta prin Siberia. Ochii lor sorbeau cu sete armata României Mari, pe al cărei steag au pus și ei jurământ sfânt, numai pentru a scoate Ardealul nostru sfânt din robia ungurească.

Iar ceea ce impresiona și mai mult pe ardelenii noștri era faptul că acești soldați făceau parte din Divizia XI-a Infanterie care pătrunsese în Ardeal, pe la Petroșani.

Eroii de la Jiu.

Cine nu-și aduce aminte de generalul Dragalina care, în fruntea acestei divizii de olteni, a câștigat cea dintâi victorie importantă împotriva germanilor? Urmașii lui Tudor Vladimirescu au dovedit din nou că "din vultur, vultur naște ", că, deși copleșit de greutate, românul "are șapte vieți în pieptu-i de aramă ". Prin eroismul acestor soldați a fost zdrobită divizia XI-a bavareză, supranumită de germani "Divizia de fier". Și noi aveam fericirea să vedem pe acești nemuritori trecând senini pe ulițele Chișinăului. Cum să-ți mulțumim, Dumnezeule sfinte, pentru atâta noroc cu care ne-ai învrednicit, în tristețea părăsirii noastre? Salutărilor orașului Chișinău și ale Consiliului orașenesc.

Înainte de a începe defilarea trupelor s-au înfățișat generalului Broșteanu domnii A. Schmidt, primarul orașului și T Neaga. Cel dintâi a salutat oastea României în numele orașului, iar al doilea în numele Consiliului comunal, exprimându-și bucuria și nădejdea că, în sfârșit, capitala Basarabiei ajunge la liniște, spre a putea îndrepta stările ticăloase pricinuite de sălbăcia revoluționarilor bolșevici. Armatei Române i s-au făgăduit toate înlesnirile, în scopul asigurării ordinii.

Drapelele.

Multă mândrie ne lăsase în suflet trecerea artileriei, ținuta războinică a roșiorilor pe acei cai frumoși, zvelți și aprigi cum nu mai văzusem demult armata ceea ce a cutremurat toată făptura noastră erau drapelele, simbolurile sfinte ale țării, după care ni se topesc inimile.

Cu ochii plini de lacrimi ne descopeream înaintea lor, căci

ele nu erau niște stindarde obișnuite de zile oficiale, ci purtătoarele gloriei românești din Ardeal, Jiu, Oituz, Mărăști. În fluturarea lor s-au aruncat vitejii la luptă înverșunată, sub îndemnul lor fermecat s-au înscris în cartea neamului cele mai strălucite biruințe care au uimit pe toți, făcând pe vestitul general francez Berthelot să spună cu hotărâre că "românii sunt cei mai buni ostași din toată lumea". Și astăzi, când Alba-Iulia și Bucureștii gem de dorul acelor drapele sfinte, fără a le putea săruta cu evlavie, noi suntem fericiți de a ne scâlda ochii în strălucirea lor glorioasă, aici, la Chișinău, aproape de apa Nistrului.

După încheierea defilării publicul s-a "împrăștiat satisfăcut" că de acum înainte va avea liniștea și siguranța vieții. Un taraf de lăutari din România a cântat cântece populare și deodată asistența s-a prins în Hora Unirii. Un alt gazetar și-a încheiat comentariul apreciind evenimentul ca pe o "minune mare pe care a săvârșit-o oștirea României Mari!"³⁵.

ORDINULUI MARELUI CARTIER GENERAL, NR. 7050 din 27 februarie 1918, de demobilizare parțială a D. 11 I.

„Împrejurări peste măsură de dureroase și pe care nu le-au putut înlătura nici vitejia nebiruită a acelor care cu prețul vieții lor au oprit pe loc șuvoiul inamic, nici sângele cu care am îngrășat pământul sfânt al țării, ne silesc astăzi să înfășurăm drapelele noastre, să lăsăm din mână armele, dar să păstrăm încrederea în viitor. Mai mult ca oricând în acele clipe de adâncă reculegere, gândurile noastre se îndreaptă spre M. S. Regele și cu dragostea noastră curată să-i înseninăm privirea și să-i dăm siguranța că brațele noastre sunt încă oțelite, iar sufletele noastre încălzite de același devotament fără margini pentru țară și dinastie. Mergând la vetrele voastre pângărite de dușmanul cel mai neomenos, duceți

---

³⁵ Constantin Moșincat, Ion Dănilă, Neculai Moghior, *Din întuneric un soare nou răsare. Basarabia 1918*, Editura GP, Oradea, 1997, p. 125-129

în mintea voastră gândul răzbunării. Dovediți prin purtarea voastră că ați fost soldați cinstiți că vă iubiți patria și că viața voastră nu are alt preț afară de acela al putinței de a vă face mai departe datoria atunci când nevoile o vor cere.

Nu aveți de ce vă bucura acuma. Gândiți-vă la ziua cea mare când baionetele voastre ascuțite vor trebui să scrie pagini de vitejie în cartea istoriei neamului nostru să nu nutriți un alt gând decât acela că cei ce au murit și-au făcut datoria”³⁶.

PROCLAMAȚIA CĂTRE ARMATĂ LA MOBILIZARE

27 octombrie 1918

Ostași,

Ora mult așteptată de toată suflarea românească și îndeosebi de voi, vitejii Mei ostași, a sunat în sfârșit după lunga și dureroasa așteptare. Trecerea trupelor aliate peste Dunăre ne impune ca sfântă și patriotică datorie să luăm iarăși arma în mână ca să izgonim, împreună cu ele, pe vrăjmașul cotropitor din țară și să aducem liniște populației asuprite.

Regele Vostru vă cheamă din nou la luptă ca să înfăptuiți visul nostru de atâtea veacuri: Unirea tuturor Românilor pentru care în anii 1916-1917 ați luptat cu atâta vitejie.

Sufletele celor căzuți pe câmpul de onoare vă binecuvântează pentru această ultimă efortare, privirile credincioșilor noștri aliați sunt îndreptate cu dragoste și încredere spre Țara noastră și fiii ei, camarazii noștri de arme din biruitoarele armate franceze. și engleze, care vin în ajutorul nostru, cunosc vitejia voastră de la Oituz, Mărăști și Mărășești, arătați-le că timpul de așteptare n-a putut să slăbească brațul ostașului român. Frații noștri din Bucovina și din Ardeal vă cheamă pentru această ultimă luptă, ca prin avântul vostru să le aduceți eliberarea din jugul străin.

Biruința e a noastră și viitorul va asigura întregului neam

---

³⁶ A.M.R., *fond Divizia 11 Infanterie, Registru istoric*, 1918, p. 214

românesc viața pașnică și fericită.

Înainte deci cu vitejia strămoșească! Dumnezeu este cu noi³⁷.

PROCLAMAȚIE CĂTRE POPOR

1918, 27 octombrie

Români!

Când în 14 august 1916 v-am chemat în lupta pentru dezrobirea fraților voștri, am avut credința nestrămutată că dreptatea cauzei noastre va birui și că izbânda va fi de partea puternicilor aliați de care ne legam soarta.

Deși neînvinse și însuflețite de cel mai bărbătesc avânt, armatele noastre, înconjurate de vrăjmaș din toate părțile prin prăbușirea Rusiei, au fost silite; iarna trecută, să întrerupă lupta pe care aliații noștri au urmat-o cu atâta hotărâre și cu atâta glorie.

Azi fiindu-ne iarăși cu puțință să unim oștirile noastre cu cele ale aliaților, suntem datori să reintrăm în luptă alături de ei, pentru ca tot împreună cu ei să mergem la biruința definitivă care ne va aduce roadele întregi ale jertfelor și ale vitejiei noastre.

Români!

Suferințele neamului românesc, atât de greu încercat în cursul veacurilor, sunt pe sfârșite. În clipa în care aliații trec Dunărea și ne putem găsi lângă ei ca să izgonim pe inamicul, care de doi ani încalcă și jefuiește pământul strămoșesc, sunt încredințat că veți răspunde chemării Mele cu aceeași dragoste de țară și că România va vedea înfăptuindu-se visul de veacuri al Neamului nostru, Unirea tuturor Românilor.

(*Ibidem*, p. 141-142)

---

³⁷ Neculae Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *Op.cit.*, p. 140-141

PROCLAMAȚIE CĂTRE POPOR LA ORADEA

Mulțumesc din inimă pentru cuvintele așa de bine simțite, rostite de P.S. Voastră și de Prefect care au pătruns adânc în inima Mea plină de recunoștință pentru primirea așa de caldă și frumoasă ce am găsit în Oradea Mare.

Cortegiul țăranilor din satele acestui mare și bogat județ parcă Mi-au arătat tot trecutul lor plin de durere, dar am putut citi în inimile și privirile lor nădejdea unui viitor frumos.

Bine ați spus P.S. Voastră când ați comparat vitalitatea neamului nostru cu aceea a sabiei lui Traian, eram deja demult convins de marea vitalitate a neamului românesc.

Doresc din toată inima ținutului Bihorului tot ceea ce o inimă de om și Rege îi pot dori și beau în sănătatea orașului și a județului.

(Ibidem, p. 154-155)

23 Mai 1919 – Regele și regina la Oradea

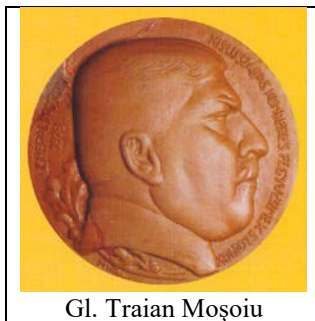
CAMPANIA DIN 1919

ORDIN DE ZI CU PRILEJUL ANULUI NOU 1919

al generalului Traian Moșoiu

"Ostași!,

De o mie de ani Românii de pretutindeni n-au sărbătorit cu inimi mai ușoare sosirea unui nou an, căci aceasta este cel dintâi care la începutul lui găsește un popor mândru și viteaz, împrăștiat de-a lungul vremurilor, adunându-se iarăși sub același steag, jurând credință aceluiași stăpânitor înțelept și viteaz, și bucuria aceasta caldă și neasemuită vouă, vouă cari, făcând metereze de stâncă din piepturile voastre astăzi sângerate fără precupețire de jertfă, arătând lumii înmărmurite că de zăgazul puternic al tăriei voastre sufletești se sparg valurile puhoaielor dușmane, chiar dacă puterile lor ar fi nimicite.

Gl. Traian Moșoiu

Ostași - Anul ce începe vă aduce încununarea străduințelor și răsplata jertfelor noastre. Eroii morți vor dormi liniștiți în groapa lor comună, căci roadele sacrificiului lor au început să se ivească, înfrățirea tuturor Românilor s-a împlinit. Pământul pe care l-ați. dospit cu sângele vostru vărsat din belșug, al nostru va fi. Așa a spus cel mai mare dintre domnii pământului nostru.

Vouă, ostașii trupeii din Transilvania, cari ați venit să desăvârșiți înfrățirea, datoria vă cere ca pururea treji, să fiți zid, de care să se sfărâme uneltirile vrăjmașe, numai astfel răsplata o veți primi întregă, numai astfel veți fi vrednici de anul ce vine, de vitejii voștri tovarăși și marele nostru Rege. Și fericirea pe care eu, comandamentul vostru, v-o urez din adâncul inimii, va sosi întregă"³⁸.

---

³⁸ Gheorghe Tudor-Bihoreanu, Constantin Moșincat, Ioan Tulvan, *Generalul Traian Moșoiu arhanghel al bătăliei pentru Ardeal*, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2001, p. 112

ORDINUL DE ZI NR. 56 DIN 1919

Gl. Gh. Mărdărescu

Bravi ostași ai Comandamentului Trupelor din Transilvania, Acum câteva zile, vă găseați pasnici pe malul stang al Tisei, formând cu piepturile voastre zid de apărare pentru suflarea românească de dincoace de Tisa. În dimineața zilei de 20 iulie, dușmanul nelegiuit, care tulbura liniștea inimei Europei, v-a atacat în mod furios. Vrăjmașul, mare în număr și mijloace, a trecut pe stânga Tisei, și, amețit de izbanda impingerii perdelii noastre de

acoperire, a înainta ca o vijelie spre răsărit, în primele zile ale bătăliei, atras fiind de frumusețea și bogăția Ardealului, această podoabă a neamului românesc. Cel de Sus însă, care împarte dreptatea și veghează la înfaptuirea sfintei noastre năzuinți, a făcut ca bucuria inamicului să fie vremelnică; în adevăr, sosind momentul intrării în luptă a grosului trupelor noastre, dușmanul a fost aruncat peste cap, dincolo de Tisa, cu mari pierderi în oameni și material de război. De astă dată însă, punerea Tisei între noi și vrăjmaș nu mai era destul. Inamicul, care ne atacase în mod îndrăznet, trebuia îngenunchiat, zdrobit în așa măsură ca să se poată dobândi în mod sigur liniștea noastră și a întregului apus. Sprijinit pe voi, bravi ostași ai Comandamentului trupelor din Transilvania, Înaltul comandament a hotărât trecerea pe dreapta Tisei și continuarea operațiunilor până la sfârșit; dar, dincolo de Tisa, inamicul care simțise bărbăția loviturii noastre, n-a mai fost în stare să opună nici o rezistență și, diviziile lui dezorganizate în urma bătăliei din stanga Tisei, au fost capturate una câte una. Astfel, în curs de 16 zile numai, inamicul a fost cu desăvârșire

distrus, iar în ziua de 4 august, orele 18, trupele noastre au ocupat Budapesta, ducând cu ele liniștea tuturor cetățenilor pașnici ai Ungariei și prin aceasta risipirea norilor din centrul Europei.

Faptul strălucit de arme săvârșit de voi, va rămâne pe vecie în cartea Neamului și în Istoria omenirii; deci, vă puteți mândri de roadele ostnelilor voastre, și când vă veți înapoia la vetrele voastre, puteți spune tuturor, cu seninătate, că v-ați făcut pe deplin datoria față de neam, țară și M.S. Regele, care, în momentele grele ale bătăliei, au venit în mijlocul nostru și a urmărit de aproape bravura voastră.

Sunt nespus de mândru că v-am comandat, și adânc recunoscător tuturor pentru inima ce ați pus în înfaptuirea izbandei, vă mulțumesc la fiecare în parte și vă zic: Sănătate și totdeauna voie bună, bravi ostași ai Comandamentului Trupelor din Transilvania.

Comandantul trupelor din Transilvania
General Mărdărescu.

Monumentul eroilor din războiul întregirii naționale de la Oradea

Monumentul este modest față de faptele mărețe ale celor ce s-au jertfit pentru patrie. Încredințăm aceste scumpe relicve bisericii greco-ortodoxe din Oradea-Mare, fiind convinși că și aceste mărturii ale sacrificiului făcut cu generozitate de tinere vlăstare vor deveni sub oblăduirea oamenilor un loc sfânt al neamului, unde energii noi vor căpăta cu generațiile viitoare”.

Comandantul Diviziei 2 Vânători
General C. Șerbescu

„Ca păstrători ale sfintelor relicve gorjene considerăm că întregim prin acest gest opera pioasă de înălțare a monumentului eroilor printr-un alt „monument” umbilător care, din rafturile bibliotecilor, să vegheze la eternitatea României Mari pentru care feciorii gorjeni au luptat și s-au jertfit. Fie dar ca memoria lor să fie nepieritoare iar generațiile viitoare să păstreze flacăra arzândă în candela de la mormintele eroilor”.

Oradea, 15.08 2006 - Col. r. dr. Constantin Moșincat
Divizia 11 Infanterie pe frontul întregirii

CAPITOLUL III

RĂZBOIUL DE REÎNTREGIRE – O PRIVIRE SUMARĂ

Într-o perioadă extrem de tulbure, când tunurile bubuiau peste toată Europa, România, izolată politic, cu *Mica Înțelegere* și *Înțelegerea Balcanică* dezmembrate, cu singura garanție, destul de platonice, a Marii Britanii, era înconjurată de dușmani, care nu doreau decât să facă jocul agresorilor. Din octombrie 1939 și până în mai 1940 a domnit o lungă perioadă de inacțiune, întreruptă, ici și acolo, prin acțiuni cu totul secundare între cele două linii de beton (n.n. linia Maginot franceză și linia germană Siegfried), iar pentru România este perioada de neutralitate pe care Nicolae Iorga o adnota, că: "Facem astăzi o altă politică decât aceea pe care o avem în inimă, dar această situație era independentă de voința noastră"³⁹.

Sub presiunea evenimentelor militare vest europene, la 17 mai 1940, România semnează "Acord româno-german" (n.n. - petrol în schimbul armelor), iar în iulie același an, Carol al II-lea era dispus să adopte o "atitudine prietenoasă față de Germania" pentru a contracara izolarea ce se prefigura și amenințările concentrice ce ne vizau, concluzionând că: "Suntem, amenințați că mâine o să ne găsim în război, atacați de nemiloșii unguri susținuți de nemți și U.R.S.S., o situație disperată, dar se atentează la teritoriile noastre și de sovietici și de bulgari"⁴⁰.

M.M.N.F.O – arme din războiul de reîntregire

³⁹ Nicolae Iorga - *Oameni cari au fost*, vol. 4, Fundația pentru literatură și artă "Regele Carol II", București, 1939, p.50

⁴⁰ *Ibidem*, pct. 3, p. 208

Prima lovitură "ultimatumul sovietic" prin care ne somau ca în 48 de ore să cedăm Basarabia și Bucovina de Nord, ceea ce-l obligă pe rege să informeze Germania și Italia, să consulte membrii Micii Înțelegeri și să afirme instantaneu: "Cu orice risc, trebuie să rezistăm și să respectăm ceea ce am declarat de atâtea ori; dacă suntem atacați, ne vom apăra"⁴¹, dar între fapte și adevăr nu prea există legături. Constatând că România nu se poate bizui decât pe ea însăși, se convoacă Consiliul de Coroană, care după mai multe sesiuni de dezbateri, cu douăzeci de voturi pentru și șase contra sunt acceptate pretențiile Moscovei. Carol al II-lea face lista celor care l-au susținut, astfel: Nicolae Iorga, Victor Iamandi, Silviu Dragomir, Traian Popp, Ștefan Ciobanu, Ernest Urdăreanu și consemna că "numele lor merită să fie înscrise cu litere de aur în cartea demnității românești"⁴².

Drama evacuării Basarabiei a fost mereu un capitol evitat în istoria unui an dramatic cum a fost 1940, dar ea ne-a marcat. Populația din Herța și Bucovina de Nord, nepregătită pentru refugiu a fost victima ocupanților. S-au semnalat și incidente în timpul retragerii trupelor române în graba sovieticilor de a-și muta granițele de pe Nistru pe Prut, iar cei care nu s-au dovedit vrednici de a trăi sub flamurile roșii au fost terorizați și deportați în fundul Siberiei. România pierdea astfel un teritoriu de peste 60.000 km², cu populație și resurse cu tot.

Ungurii iau drept pretext capitularea României în fața pretențiilor sovietice pentru a revendica Transilvania și la 30 august 1940 la presiunile Germaniei și "arbitrajul" italian ni se impune "Diktatul de la Viena", pierzând Ardealul de Nord în favoarea Ungariei, deschizând drumul german spre puțurile petroliere, vitale în perspectiva planurilor de război ulterioare.

Dar, nenorocirile României n-aveau să se termine, bulgarii, formulează cereri pentru cedarea județelor din sudul Dobrogei (Cadrilaterul) și la 7 septembrie 1940, prin "tratatul de

---

⁴¹*Ibidem*, p.209

⁴²*Ibidem*, p.210

frontieră româno-bulgar" de la Craiova, pierdem acest teritoriu românesc în favoarea Bulgariei.

Prin amputările teritoriale, numai pe plan militar, populația disponibilă la mobilizare scade de la 3,5 milioane în 1937, la 2,2 milioane în 1941 și în numai două luni, România neutră, fusese redusă la dimensiunile pe care le avea cu patruzeci și șase de ani în urmă. Speriat de avalanșa evenimentelor, Carol își amintește avertismentul fűhrerului când îl primise în vizită: "E timpul ca România să părăsească echivocul politicii sale și să spună precis încotro merge și să nu aștepte să-i ajungă cuțitul la os"⁴³.

Prima renunțare teritorială a fost umilitoare pentru a stărni mânia populației, a doua i-a provocat furia și disperarea și Carol al II-lea era considerat răspunzător pentru amândouă și el intra în dizgrație și în conul de umbră ale istoriei.

Izolată politic intern și internațional, compromis în fața țării, Carol al II-lea acuzat de generalul Ion Antonescu „că a cedat părți din patrimoniul național”, îi înmânează suveranului o scrisoare prin care-și oferă concursul "pentru a salva ce mai este cu puțință de salvat din Coroană, din ordine și din granițe"⁴⁴.

Scrisoarea este edificatoare, trezește la realitate și impune hotărâri majore. Ion Antonescu arată că "Poporul și armata au fost dezarmați fără luptă (...). Țara care simte, Țara care vede, Țara care presimte, Țara toată este consternată și în panică (...) Abandonăm totul și ne răfuim între noi? ori încercăm chiar și imposibilul. Este ultimul meu strigăt de alarmă, MAJESTATE"⁴⁵.

După ezitări, consultări și îndoieli Carol al II-lea l-a chemat pe general la guvernare: "Antonescule, tu ești singurul patriot adevărat. Mă adresez ție, deoarece te-am considerat întotdeauna ultima mea rezervă. Nu te poți sustrage. Am nevoie de tine, a venit timpul tău. În aceste clipe grele, îți încredințez

---

⁴³*Ibidem*, p.211

⁴⁴Gheorghe Barbul – *Al treilea om al AXEI*, Institutul European, Iași, 1992, p.4

⁴⁵*Ibidem*, pct. 3, p. 214-215

guvernul și ȚARA"⁴⁶, dar, cel chemat nu a acceptat postul decât cu condiția de "a fi singurul răspunzător și de a dispune de puteri depline, devenind astfel stăpânul absolut al țării"⁴⁷ și toate acestea se întâmplau la 4 septembrie 1940.

Furios, dar constrâns de situație, Carol al II-lea renunță la tron căci „pentru binele țării orice sacrificiu personal este binevenit”⁴⁸. Dezorientat, izolat și fără vreo viziune asupra viitorului țării, Carol al II-lea transmite prerogativele regale fiului său, Mihai, îl lasă "conducător al statului" pe generalul Antonescu și ia drumul, fără întoarcere, al exilului, încercând să-l facă singur răspunzător de dezastrele care copleșeau țara pe cel ce-l ușurase de "povara" coroanei.

Umiliința retragerii, de pe frontiere, fără luptă, clătina structura organismului militar, cel mai puțin atins de corupție. Alături de magistrați Ion Antonescu a preluat conducerea țării cu gândul mărturisit de a reface România Mare. Cu o energie fantastică, până la sfârșitul lunii septembrie 1940, a redislocat unitățile retrase din Bucovina, Basarabia, Ardeal și Cadrilater. A înlocuit din prefecturi și din posturi înalte pe șefii corupți, legați de regele Carol II și dictatura sa. Pentru planurile sale Ion Antonescu a mizat pe sprijinul Misiunii Militare Germane, în scopul motorizării armatei, pentru a fi gata să dea o replică hotărâtă U.R.S.S.

Fără altă opțiune, la 23 noiembrie 1940 România a aderat la Pactul Tripartid prin care obținea garanții de securitate. La 2 decembrie 1940, în prezența regelui Mihai I, a generalului Ion Antonescu, a avut loc o grandioasă paradă militară româno-germană, la care au participat și unități ale misiunii italiene de vânători alpini – sosită, la 14 septembrie 1940, în București.

Anticipând un război între Germania și U.R.S.S., generalul Ion Antonescu și-a pregătit armata prin înființarea, în octombrie

---

⁴⁶ Iosif Constantin Drăgan - *Antonescu, mareșalul României și războiul de reîntregire*, Fundația Europeană Drăgan, 1991, p.68

⁴⁷ *Ibidem*, pct. 3, p.217

⁴⁸ *Ibidem*

1940, a Comitetului de Miniștrii, în care intrau miniștrii: apărării, finanțelor și economiei. În iarna 1940/1941, s-au format și instruit diviziile 5, 6 și 13 Infanterie ca “*model*” și s-a organizat *Brigada blindată*.

Planurile românești de mobilizare și război, concepute în perioada interbelică, au suferit modificări, prin întărirea și “*menținerea frontierei de nord și est cu orice preț, printr-o apărare cu caracter energetic*”⁴⁹, din partea trupelor române, sprijinite de misiunea germană. Concentrarea grosului forțelor Armatei a 4-a pe Prut l-a determinat pe generalul Nicolae Ciupercă să raporteze că 440 km de front erau prea mult, fiecărei divizii revenindu-i 20 km de front. La începutul primăverii această armată a intrat “*în dispozitiv de așteptare*”⁵⁰.

Directiva operativă nr. 34 corela misiunile Armatei a 11-a Germane cu cea a Armatelor 3 și 4 Române⁵¹. Misiunea Armatei germane, în cazul unui război, era de a lupta alături de “*Armata Română până la victoria definitivă*”, conducerea operației revenind generalului Ion Antonescu. Efortul organizatoric nu a compensat pe deplin golurile rămase prin scăderea potențialului de mobilizare și cu fisuri în privința dotării.

În trenul “*Patria*” ajuns în gara din Piatra Neamț, către ora 18.00, generalul Ion Antonescu, anunța ofițerii că “*a sosit ceasul pentru a șterge pata dezonoarei de pe fruntea Țării și de pe stindardele Armatei*”⁵². Prin cuvinte simple, în Ordinul de Zi către Armată, din 22 iunie 1941, generalul Ion Antonescu s-a

---

⁴⁹ dr. Jipa Rotaru, dr. Octavian Burcin, Vladimir Zodian, *Mareșalul Ion Antonescu, Am făcut războiul sfânt împotriva bolșevismului*, Editura Cogito, Oradea, 1994, p.73

⁵⁰ *Ibidem*, p.77

⁵¹ În dispozitivul operativ Armata 4 avea: Corpul 3 (cu Diviziile 15, 35 Infanterie și 1 Gardă), Corpul 5 Armată (cu Divizia 21 Infanterie și 1 Grăniceri), Corpul 11 (cu Brigăzile 1 și 2 Fortificații) și la dispoziție cu Divizia 5 Infanterie, 4 Divizii Artilerie grea, unități de Poduri și anticar. Armata 3-a avea în subordine Corpul de Cavalerie, Corpul Munte și Corpul 4 Armată.

⁵² *Ibidem*, p.85-86

adresat militarilor cu îndemnul “*OSTAȘI, Vă ordon: Treceți Prutul. Zdrobiți dușmanul din răsărit și miazănoapte [...]*”⁵³.

Cei 325.685 de militari, ai Armatei Române, constituiți în “*Grupul de Armate Antonescu*”, s-au avântat în luptă și până la finele lunii iulie 1941, armatele române au atins cursul Nistrului și au continuat și dincolo, după întâlnirea de la Berdicev, dintre Antonescu și Hitler, din 6 august 1941. Pentru merite militare, pe 21 august 1941, regele Mihai, l-a avansat pe Ion Antonescu la *demnitatea de mareșal* și l-a decorat cu ordinul “*Mihai Viteazul*” * clasele I și II (clasa a III-a îi fusese acordat, la forțarea de pe Tisa de regele Ferdinand I, în 1919).

Campania peste Nistru a continuat după ce Hitler și-a exprimat “*deosebita recunoștință*” dacă armata română ar înainta spre Bug. Răspunsul din 21 iulie 1941 exprima angajarea “*până la capăt*”. Drept urmare s-a consumat Bătălia pentru Odesa, cucerită la 16 octombrie 1941, dusă independent de armata română. După această victorie mareșalul Ion Antonescu, la parada din 8 noiembrie 1941, în fața regelui și a oficialităților române și străine, în prezența feldmareșalului Wilhem Keitel, ca reprezentat personal a lui Hitler, și după ce a decorat ofițeri, soldați și drapel regimentelor, a declarat că “*de fapt, războiul a fost încheiat victorios*”⁵⁴.

Unitățile luptătoare au fost aduse în țară și demobilizate. Armata a cunoscut procesul de reorganizare. Marele Stat Major trimitea instrucțiuni privind instrucția subunităților, aplicându-se

---

⁵³ gl.m. Mircea Agapie, Cpt. R. 1 dr. Jipa Rotaru, *Ion Antonescu. Cariera militară. Scrisori inedite*, Ed.Academică de Înalte Studii Militare, București, 1993, p.169.

* Ordinul “Mihai Viteazul” a fost înființat prin Decretul regal nr.2968 din 26 septembrie 1919. Ordinul era rezervat, în mod exclusiv, ofițerilor pentru răsplata faptelor excepționale de război prin care s-au distins în fața inamicului. Pentru detalii vezi: Ion Safta, Jipa Rotaru, Tiberiu Velter, Floricel Marinescu, *Decorații românești de război 1860-1947*, Ed.Universitaria, București, 1993, p.66-74.

⁵⁴ Ion Silviu Nistor, *Românii în al doilea război mondial*, Ed.Mesagerul, Cluj-Napoca, 1996, p.65

prevederi din Regulamentele de luptă germane. Cercul de Recrutare Bihor primea de la generalul de divizie Teodor Sero, comandantul Comandamentului 6 Teritorial, obiectivele ce le va urmări pe timpul inspecției inopinate. În rezoluție pe raport comandantul Cercului a verificat toate birourile la lucrările executate în spiritul Instrucțiunilor M.St.M., în special lucrările ce vizau scoaterea din evidență a contingentului 1913, cu începere din 1 februarie 1942 și mutarea în miliții a contingentului 1922. Pe 16 ianuarie 1942 mareșalul Ion Antonescu Decreta înființarea pe lângă fiecare comandament de Divizie a Comandamentelor Infanteriei și Artileriei, iar la Corp funcția de comandant secund.⁵⁵

Comandantul Armatei 1-a generalul Nicolae Macici* a trimis Cercului de Recrutare Bihor, pe 9 mai 1942, observațiile sale privind neregulile constatate cu prilejul inspecțiilor făcute. Radiografiate neregulile se regăsesc în diferite forme și astăzi. La 1 aprilie 1942 în Registrul de Ordine de Zi a Cercului s-a

---

⁵⁵ A.M.R., *fond 1199*, dos. 368, p.24

* general de corp de armată Nicolae Macici (1886-1950). La 19 ani intră în armată și obține gradul de sublocotenent în 1907, detașat pe lângă R.81 Infanterie în Frankfurt pe Main. Revine după stagiul în țară la Regimentul 26 Dorohoi. Grade: locotenent (1910), Cpt. în războiul întregirii în “Grupul Jiu” la R.41 I., decorat cu “Mihai Viteazul”. Și-a pierdut ochiul stâng și imediat după operație s-a reântors la trupă, comandant de companie la Școala de ofițeri de Infanterie evacuată la Iași, Maior (1917) la Divizia 12 I. În zona Mărăști, decorat cu ordinul “Coroana României” și “Sfânta Ana”, Locotenent colonel (1921) la Diviziile 2, 16 și 18 și ca Șef de Stat Major. Colonel 1927 comandant la Regimentul 92 Infanterie, Șef Stat Major C.I., A. 1934, comandant la Brigada 17 Infanterie din Oradea și avansat general în 1937, mutat la D.9, la Corpul 2 Armată (1939) și comandant al Armatei 1 din 1941, pe care a comandat-o și în operația Budapesta. Rechemat în țară, trecut în rezervă, condamnat la moarte, pedeapsă comutată în muncă silnică pe viață. A murit în închisoarea de la Aiud înmormântat pe Valea Plângerii. Pentru detalii vezi lt.col. Constantin Moșincat, *Cronică de marș. 80 de ani de la înființarea Diviziei 11 Infanterie*, Ed.Cognito, Oradea, 1996, p.94-97, col. dr. Constantin Ucrain, lt.col. Dumitru Dobre, *Personalități ale infanteriei române*, Ed.Gedoprint, București, 1995, Constantin Moșincat, *General de corp de armată Nicolae Macici – între extaz și agonie*, comunicare prezentată la simpozionul “50 de ani de la Victoria coaliției Națiunilor Unite”, Arad, 4-5 mai 1995, lucrare în manuscris.

consemnat “efectuarea mutațiilor de mobilizat la toți ofițerii, subofițerii și trupa activă și de rezervă aflați concentrați”⁵⁶.

Pe front “războiul nepopular” nu mai avea nici o susținere politică și nici elan militar, datorat în special catastrofei de la Stalingrad și din cotul Donului. Deși impresionantă, performanța Corpului 6 Armată, de a străbate prin luptă 800 de km spre Stalingrad, nu a fost suficientă pentru a străpunge apărarea fortăreței – Armata a 3-a Română redislocată din Caucaz, pe frontul de la Stalingrad, a înlocuit cinci divizii italiene. Generalul Petre Dumitrescu, comandantul armatei a ocupat aliniamentul ordonat cu unitățile pe măsura sosirii lor. Cei 138 km erau mult prea mult pentru posibilitățile Armatei a 3-a Română, cu atât mai mult cu cât trupele sovietice realizase capete de pod peste Don. Armata a 4-a, general Constantin Constantinescu, a ocupat, în cadrul “Grupului de Armate B” un front de peste 250 km, în care a primit lovituri permanente cu tancuri din partea sovieticilor.

La 19 noiembrie 1942, când s-a declanșat contraofensiva sovietică. Armata a 3-a avea 152.492 militari români și 1121 nemți (D. 22 Bl.), iar Armata a 4-a un efectiv de 75.580 oameni. Contraofensiva sovietică a pornit dimineața la 5.30, în sectorul Armatei a 3-a, iar a doua zi și în cel al Armatei 4, pe un viscol cu ninsoare la -20° C, ceea ce a împiedicat intervenția aviației. Cu forța a 18 divizii de pușcași, 2 de cavalerie și 3 corpuri de tancuri armata sovietică a atacat în sectoarele cele mai slabe și la joncțiunea dintre diviziile române realizând breșe cu tancuri, căci tunurile de calibru 37 mm și 47 mm au fost inefficiente. Lupta a fost inegală – rușii cu tancuri, românii cu grenade și sticle incendiare.

Retragerea pe râul Cir s-a făcut în condiții deosebit de grele, reușindu-se stabilizarea frontului pe 24 noiembrie, dar circa 40.000 de oameni, din diviziile 5, 6, 13, 14 și 15 Infanterie, au fost încercuiți, organizându-se în “Grupul Lascăr”. Parte din forțe, în dispersare, au încercat ruperea încercuirii dar numai puțini din Divizia 15 Infanterie, general Sion, au izbutit, restul fiind anihilați

---

⁵⁶ A.M.R., fond 1199, dos. 363, p.5

de sovietici. Pe 23 noiembrie a fost încercuită Armata 6 Germană, unități din Armata 4 tancuri germană, 5 divizii române din Armata 3, una din Armata 4 și Grupul 7 Vânătoare, ieșit ulterior.

Supraviețuitorii Armatei 3 (Diviziile 7, 9, 11 Infanterie, 7 Cavalerie și 1 Blindată) au format “Grupul Hollidt” încercând a rezista pe Cir. Ofensiva Armatei 3 gardă sovietică, începută pe 16 decembrie 1942, a dat peste cap apărare româno-germană și a încercuit 7 divizii italiene. Operațiunea “*Viscolul*” (Wintergewitter) dată de Armatele Hoth-Nanstein a fost sortită eșecului. În 15 ianuarie 1943 honvezii din Armata 2 Ungară au căzut în încercuire. A urmat retragerea de la Stalingrad. Ce a mai rămas nevătămat de ruși a ucis gerul cumplit. Cele două armate române au pierdut 158.854 militari – morți, răniți și dispăruți⁵⁷, în timp ce nemții au pierdut 10% din diviziile active. Trupele germano române încercuite, grupate sub comanda feldmareșalului Friedrich von Paulus au capitulat pe 2 februarie 1943.

După acest eșec și relațiile de comandament germano-române s-au tensionat. Cu toată opoziția lui Hitler retragerea trupelor române din Crimee se impunea. Replierea pe teritoriul Basarabiei și în Moldova a fost iminentă. În primăvara anului 1944 frontul s-a stabilizat căci ostașul român se bătea din nou la el acasă.

Ambițiile personale, neexplicate, plauzibil, încă de regele Mihai I-au împins spre un act necugetat, de o extremă gravitate pentru țară, și l-a arestat pe mareșalul Ion Antonescu, a scos România din războiul contra Națiunilor Unite și, fără nici o garanție, a întors armele la 23 August 1944. Printr-un act istoric precipitat regele Mihai I a ordonat armatei și poporului „să lupte prin orice mijloace și cu orice sacrificiu (...) pentru salvarea patriei”⁵⁸. Armata a executat ordinul pe care-l considerăm o eroare politică urmat de o performanță militară. Eroare prin consecințele pe care le-a produs. Armata U.R.S.S., adică aliata regelui Mihai I, a arestat peste 150.000 de soldați români! Atunci de la ce

---

⁵⁷ Colectiv – *Armata română, 1941-1945 ...op.cit.* p.57

⁵⁸ Constantin Moșincat, *Din poarta sărutului..., op.cit.*, p.149

catastrofă a salvat regele țara? Nu ne-a lămurit niciodată. Ca performanță militară, frontul s-a mutat cu peste 900 km fără ca sovieticii să aibă de luptat cu inamici (afară de aliații-adversari români pe care-i eliberau și arestau).

În aceste împrejurări, începând din septembrie 1944, Armatele 1 și 4 române, în cadrul Frontului 2 Ucrainian, au dus aprige lupte, contra trupelor fasciste hitleristo-horthyste, pentru eliberarea Transilvaniei cedate prin Diktatul de la Viena din 1940. După 25 octombrie 1944 până la 9 Mai 1945, trupele române au continuat luptele pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, scurtând, prin contribuția lor, cu cel puțin 200 de zile sfârșitul războiului.

MESAJ DE ANUL NOU 1940/1941, AL CONDUCĂTORUL STATULUI, ION ANTONESCU

Mareșal Ion Antonescu

„ROMÂNI!

În noaptea aceasta sfântă aș dori să fiu pretutindeni, să fiu alături de fiecare din voi.

Să intru creștinește în tinda casei tale, SĂTEAN TRUDIT, ca să-mi încălzăsc cugetul la focul care pâlpâie în vatra ta săracă și credincioasă. Să-ți dezmierd pruncii, să-ți privesc cu mândrie feciorii, pe care se reazămă toată puterea și viața ta și a Neamului. Ca să poți înțelege că tu ești Țara, că de hărnicia și credința ta și a copiilor tăi atârână bogăția și viitorul Patriei.

Să bat la ușa ta mărunță, MUNCITOR ZBUCIUMAT, și să-ți întind o mână caldă, de frate, ridicat și el prin muncă și prin trudă. Ca să simți că munca ta este înțeleasă, că mă zbat pentru mulțumirea ta și a familiei tale împovărate. Această mulțumire va veni prin înfrățirea tuturor, prin munca noastră laolaltă, prin înțelegere și ascultare și nu pe căile urei sau ale prăbușirii altuia. Fiindcă munca și credința înalță, pe când invidia și ura surpă. Și tot gândul meu este să te înalț prin grijă curată și creștinească față de tine și de ai tăi.

Să urc treptele casei tale, BOGATULE, ca să știi că averea ta ne e scumpă – dacă este curată – fiindcă este a ȚĂRII. Că bucuriile casei tale, pe care alții nu le au, ne încredințează că din propria ta cunoștință și înțelegere ne vei ajuta să facem din bucuria ta, bucuria altora.

Să intru în casa ta împodobită de gânduri, CĂRTURARULE, ca să-ți poți da seama că tăcuta ta suferință și îndârjita ta așteptare nu sunt fără izbăvire. Că apostolatul tău la școală, la altare, în dregătorii, nu este o risipă de faptă necântărită,

neînțeleasă. Că pe gândurile și sufletul tău se reazemă toată încrederea noastră, toată puterea de îndrumare și de creațiune.

Să pătrund ca un duh nevăzut, al cazărmii, acolo unde dormiți voi, OSTAȘI SCUMPI, braț de oțel al Țării, și ca un părinte cu neliniștită iubire să-mi lipsesc buzele de frunțile voastre strănse pentru ca să puteți pricepe că asprimea adevărată din grije și de iubire pleacă.

Aș voi mai ales, Români, frați dragi și încercați, să simțiți toți că astăzi mă străduiesc să fac să se cârmuiască cu înțelegere și iubire, iar nu cu trufie și asprime.

Că toată râvna mea este să vă strâng suferințele și să vi le îndrept cu toată credința mea în Dumnezeu și oameni.

Știu că tu, sătean trudit, n-ai plug și n-ai haine; că fierul e scump pentru punga ta goală și bumbacul nu-ți ajunge ca să-ți îmbraci copiii; că pământul ți-a rodit puțin și gurile casei tale sunt multe.

Știu că tu, meșteșugar chinuit, nu-ți poți îndestula nevoile cu greul muncii tale; că râvnești să nu-ți mai vezi copiii ofiliți și să-ți știi fruntea despovărată de griji și sărăcie.

Știu că tu, bogatul, ești tulburat fiindcă ai voi pace și liniște pentru ca să ai siguranța bunurilor tale și mulțumirea averii pentru urmașii tăi.

Și tu cărturarule, care ai tăcut ieri și taci și astăzi, știi că aștepți ceasul când țara să-ți cinstească mintea, Neamul să-ți prețuiască sufletul și Statul să-ți întemeieze soarta pe rostul tău de cărmaci al cugetelor și nu să te umilească izgonindu-te de la luptă sau trudindu-ți viața în umilirea sărăciei.

Iar tu Armată dragă, ofițeri și ostași, știm că ai voi să-ți speli fruntea de rușinea înfrângerii și să meriți umbrele părinților și strămoșilor care au știut muri.

Vă înțeleg cu toate așteptările, fiindcă sunt și ale mele.

Din zori și până în zori mă străduiesc să aduc un fir de lumină în întunericul suferințelor noastre.

Trebuie însă să înțelegeți cu toții că numai Dumnezeu poate aduce izbăvirea prin minuni de fulgeri, și eu nu sunt decât

om. Am primit pe umerii mei povara statului în ceasurile cele mai zbuciumate.

Dinastia zbuciumată și hulită; granițele trădate și prăbușite; sute de mii de români izgoniți din vetrele lor cotropite și aruncați pe drumul deznădejdei; pierderea bogăției și veniturilor unei treimi din teritoriul țării; sporirea sarcinilor pentru sprijinirea izgoniților, a funcționarilor și institutelor pribege, nici un sprijin serios din afară, urmarea unei politici de nesinceritate față de toți și izolarea țării neînțeleasă de nimeni și lovită de toți, descompunerea morală și pierderea autorității Statului prin greșelile pe care le cunoașteți prea bine; o luptă aprigă între generații și anihilarea forțelor politice care ar fi putut constitui un reazem al ordinii; un an agricol rău, cu toate aspectele sărăciei, cu lipsa totală a aprovizionării orașelor și a regiunilor de munte; în sfârșit, pedeapsa destinului prin cutremurele pustiitoare care pe atâția dintre voi i-a lovit.

ROMÂNI!

În această noapte de adevăr, de credință și de lumină vouă nu vă cer decât o judecată dreaptă.

Nu vă cer gânduri de răsplată. Dar vă cer să înțelegeți că am făcut tot ceea ce un om sprijinit de Dumnezeu putea face. Am întărit dinastia, curățind Tronul de pete umilitoare și treptele lui de slugi nevrednice.

Am cântărit poziția Țării, sprijinind-o pe înțelegerea cu trei dintre mai mari și mai puternice imperii ale lumii, o înțelegere sigură și demnă, care să ne dea liniștea și să ne asigure propășirea viitorului în onoare.

Am făcut un mare acord economic, sprijinit de FUHRER, ca să pot reface tot inventarul agricol al ȚĂRII, să dăm țăranilor pluguri și tractoare, să întemeiem o industrie agricolă și să ne putem pune în valoare bogățiile, refăcând și drumurile noastre

Am sprijinit și așezat pe toți refugiații în instituțiile izgonite din teritoriile sfâșiate, expropriind 56.000 hectare, pentru a da rosturi de viață celor pribegi și dându-le ajutoare în bani tuturor.

Am repus Statul, pe cât am putut, pe bază de cinste și muncă și am dat justiției întreaga răspundere a condamnării marilor vinovați de distrugerea averii publice, smulsă din jertfa cetățenească, iar justiția a și pășit în îndeplinirea acestei sarcini.

Am luptat să împac generații, să folosesc energia creatoare a tineretului și să fac din regimul legionar o pârgie politică pentru sprijinul Statului pe tot ce este nobil și înălțător în tineret.

M-am străduit să înlătur toate consecințele anului rău agricol, aprovizionând regiunile sărace, controlând prețurile, stăvilind speculațiunile; și am făcut totul ca să ajut pe sinistrați, făcând legi și dând credite și ajutoare pentru reclădirea a tot ceea ce a fost cu puțință.

Și cu toate aceste jertfe, pot să vă spun că am realizat economii în bugetul Statului, așa cum nu s-a făcut altă dată. Toate înfăptuirile din această vreme vă vor fi astăzi aduse la cunoștință, ca să mă judecați, cei de bună credință, după ceea ce am realizat. După ce veți lua cunoștință de aceste împliniri, veți conveni, Români, că în trei luni de guvernare a săvârșit tot ceea ce nu am putea săvârși, în împrejurări atât de grele.

S-au făcut, desigur și unele greșeli. Cele mai multe sunt însă pornite din nerăbdarea, justificată până la un punct, de a înlătura cu un minut mai devreme umilințele și suferințele atâtor generații. Nu cred însă să fie printre voi, Români, unul singur, care să creadă că Generalul Antonescu – hărțuit între salvarea Țării și drumurile în străinătate pentru asigurarea viitorului – ar fi putut împiedica o greșeală și n-a făcut-o. Să nu uităm că eram în pragul anarhiei și al ocupației străine și că am străbătut o revoluție.

N-am sacrificat nici onoarea, nici liniștea și nici viitorul Neamului. Atât pot să vă spun. Cine este Român și om, mă poate înțelege.

ROMÂNII!

Aceste zile de reculegere creștinească vin ca să ne aducă aminte că FIUL OMULUI a coborât printre noi ca să ne schimbe, a suferit apoi, ca să ne înalțe, și a murit ca să ne mântuiască.

Dumnezeu este cu noi, în credința noastră. Să ne schimbăm, să ne înălțăm, să ne mântuim.

Tu, Române, care ai stat până azi de o parte, schimbă-ți sufletul și prinde-te în lanțul nostru de credință românească, fii verigă de temei și statornicie.

Tu, Române, care m-ai judecat până astăzi după interesele tale tulburate, după ambițiile tale neîmplinite, scutură-ți povara slăbiciunii. Dă-ți seama că nu ne cârmuiește nici vanitatea, nici interesul, nici intriga, că le disprețuim pe toate. Și că singura noastră bucurie și singura noastră vanitate este Țara, este Neamul și Vrednicia românească.

Tu, Române, care după ce ai cules lauri de desfățare pe ulițele luptelor politice și n-ai cugetat decât la tine și nu la aplaudatorii tăi, tu, care vii astăzi să ne judeci numai după trei luni de guvernare cu o moștenire tragică când ai avut ani de liniște și i-ai pierdut zadarnic; tu care te grăbești să ne condamni fiindcă drumul vanității îți este deocamdată închis, ai curajul și spune ce ai fi făcut cu destinul național dacă îl aveai în mâini în ceasurile acestea sfâșietoare și dacă crezi că a veghea asupra lui este astăzi o binefacere sau cea mai chinuitoare dintre poveri?

Fii om, fii drept și recunoaște că pe deasupra ambițiilor și intrigilor și urilor este Patria, este veșnicia Neamului și că acolo trebuie să ne întâlnim întotdeauna, chiar dacă nu ne înțelegem de fiecare dată. Și tu tânăr, entuziast și dornic de sacrificiu, care vrei cu dezlănțuirea viforoasă a vârstei tale să spargi barierele și să îneci în uitare și blestem orice urmă din trecut, ia aminte că adevărata creație cere pregătire, suferință și așteptare, cere înfrățire între generații, cere îndreptarea prin înfăptuiri și nu prin răzbunare. Și dă-ne ascultarea ta credincioasă ca să-ți ducem pașii pe drumul biruinței.

ROMÂNI!

În această noapte, când fiecare ascultă din străfunduri o sfântă și grea poruncă lângă vatra datinilor, înțelegeți că și patria este o vatră de credință, care așteaptă flacăra voastră de iubire din arderea jertfei noastre.

Uniți-vă, români, în credință, în iubire și muncă. Uniți-vă, din toate colțurile sfâșiate ale Neamului, din toate casele, ca să ducem mai departe străduința strămoșilor și viitorul copiilor noștri. Cum suntem strâns uniți într-un Dumnezeu, să fim strâns uniți într-o țară. Înțelegeți că de aceea ne-am pierdut granițele și drepturile și onoarea, fiindcă nu am știut să ne unim la vreme și să ne îndreptăm unii pe alții.

Granițele unui neam se zidesc întâi în suflete și mor tot în suflete, atunci când un popor nu știe să le păstreze în inima fiecăruia. Unitatea și forța neamului aduc plinătatea drepturilor.

Anul care sfârșește a fost un an de prăbușire și de ispășire.

În rosturile viitoare ale lumii, legați cu onestă onoare de ziditorii ei, noi vom putea împlini, cu fapta noastră, nu numai reînvierea românească, dar și un rost de civilizație românească.

Scuturați frunțile de neliniște; pregătiți piepturile de jertfă; întăriți inimile cu credință. Țara are nevoie de toate sufletele, de toate brațele, de toate puterile.

Un an nou, cu faptă nouă.

Cu Dumnezeu înainte și să strigăm români: TRĂIASCĂ ROMÂNIA!”

CAMPANIA DIN 1941

ORDINUL DE ZI NR.1 DIN 22 IUNIE 1941

“OSTASI,

V-am fagaduit din prima zi a noii Domnii si a luptei mele nationale sa va duc la biruinta; sa sterg pata de dezonoare din cartea Neamului si umbra de umilire de pe fruntea si epoletii vostri. Azi, a sosit ceasul celei mai sfinte lupte, lupta drepturilor stramosesti si a bisericii, lupta pentru vetrele si altarele romanesti de totdeauna.

OSTASI,

Va ordon: treceti Prutul!

Sdrobiti vrajmasii din rasarit si miazanoapte. Desrobiti din jugul rosu al bolsevismului pe fratii nostri cotropiti. Reimpliniti in trupul tarii glia strabuna a Basarabilor si codrii voevodali ai Bucovinei, ogoarele si plaiurile voastre.

OSTASI,

Plecati azi pe drumul biruintelor lui Stefan cel Mare ca sa cuprindeti cu jertfa voastra ceea ce au supus stramosii nostri cu lupta lor. Inainte. Fiti mandri ca veacurile ne-au lasat aci straja dreptatii si zid de cetate crestina. Fiti vrednici de trecutul romanesc.

OSTASI,

Veti lupta cot la cot, suflet de suflet, langa cea mai puternica si glorioasa armata a lumii. Indrazniti sa va masurati vitejia si sa va dovediti mandria, camarazilor nostri. Ei lupta pe pamantul moldovean, pentru granitele noastre si pentru dreptatea lumii. Fiti vrednici de cinstea pe care v-au facut-o istoria, Armata Marelui Reich si neintrecutul ei comandant, Adolf Hitler.

OSTASI,

Inainte. Sa luptati pentru gloria Neamului. Sa muriti pentru vatra parintilor si a copiilor vostri. Sa cinstiti prin vitejia voastra

amintirea lui Mihai Voda si a lui Stefan cel Mare, a martirilor si eroilor cazuti in pamantul vesniciei noastre cu gandul tinta la Dumnezeu.

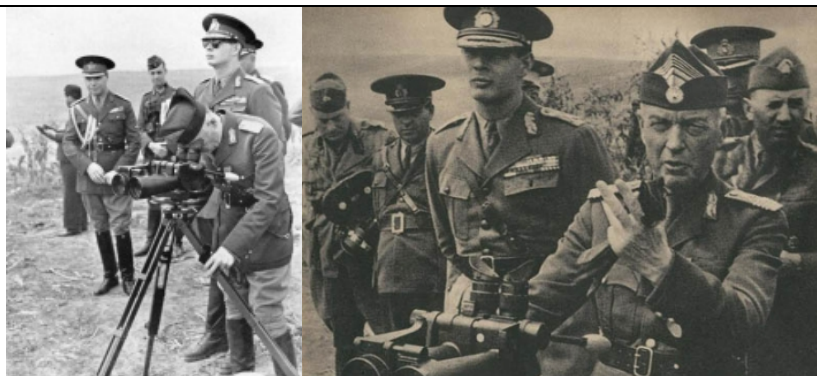
Să luptati pentru desrobirea fratilor nostri, a Basarabiei si Bucovinei, pentru cinstirea bisericilor, a vietii si a caminurilor batjocorite de pagani cotropitori. Sa luptati pentru a ne razbuna umilirea si nedreptatea. V-o cere Neamul, Regele si Generalul Vostru.

OSTASI,

Izbanda va fi a noastra. La lupta. Cu Dumnezeu inainte!

Comandant de capetenie al Armatei:

GENERAL ANTONESCU 22 iunie 1941"

Regele Mihai și mareșalul Ion Antonescu pe front

(A.M.R., fond D.11 I., dos. 1650, f. 126)

***

ORDINUL NR.255/05.07 1941

“Dezordinile întâmplare acum câteva zile la Iași au pus armata și autoritățile într-o lumină cu totul nefavorabilă. Cu ocazia evacuării Basarabiei au fost pe tru armată o adevărată rușine că s-a lăsat insultată și atacată de evrei și comuniști fără a reacționa.

Rușinea însă este și mai mare ca soldați izolați, din proprie inițiativă și de multe ori numai cu scopul de a jefui sau maltrata, atacă populația evreiască și omoară la întâmplare, astfel cum a fost cazul la Iași.

Neamul evreiesc a supt, a sărăcit, a speculat și a oprit dezvoltarea neamului românesc timp de câteva secole. Nevoia de a ne scăpa de această plagă a românismului este de nediscutat dar numai guvernul are dreptul de a lua măsurile necesare.

Aceste măsuri se află în curs de aplicare și ele vor fi continuate după normele ce voi hotărî. Nu este însă admisibil ca fiecare cetățean sau fiecare soldat să-și asume rolul de a soluționa problema evreiască prin jafuri și masacre.

Prin asemenea procedee arătăm lumii că suntem un popor nedisciplinat și necivilizat și punem autoritatea și prestigiul statului român într-o lumină cu totul neplăcută.

Opresc dar cu desăvârșire orice acțiune pornită din inițiativă individuală și fac răspunzătoare autoritățile militare și civile de executarea întocmai a acestui ordin.

Crime de asemenea natură constituie o pată rușinoasă pentru neamul întreg și ele sunt plătite mai târziu de către alte generații decât aceea care le-a comis.

Cei ce se vor abate sau s-au abătut de la ordinele de mai sus , vor fi dați în judecată și li se vor aplica sancțiunile cele mai severe prevăzute de lege”.

General Ion Antonescu, Conducătorul Statului

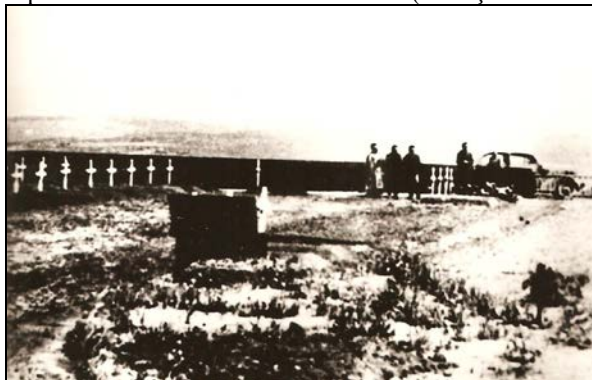
(A.M.R., fond D.11 I., dos. 1711, f.87)

ARMATA ROMÂNĂ ÎN CAMPANIA DIN EST

- ARMATA 3 ȘI 4
- 7 CORMURI DE ARMATĂ;
- 1 CORP DE MUNTE;
- 1 CORP DE CAVALERIE;
- 15 DIVIZII DE INFANTERIE
(1,2,4,5,6,7,9,10,11,13,14,15,18,29,20);
- 4 DIVIZII DE MUNTE (1,2,3,4);
- 6 DIVIZII DE CAVALERIE (1,5,6,7,8,9);
- 1 DIVIZIE BLINDATĂ;
- 1 DIVIZIE FORTIFICAȚII;
- 3 DIVIZII PAZĂ (1,2,3)

Tunuri capturate în bătălia de la Kerciu 1941 (colecția Pr. Gh. Marian)

Pr. Gh. Marian în Cimitirul de lângă NEGREȘTI,
oficiind slujba de înmormântare

ORDIN SPECIAL DE OPERAȚII NR.20

07.07 1941 ORA 07.00

GRUPULUI 11 CERCETARE

1. În cursul zilei de 6 iulie, inamicul a reacționat numai cu foc de artilerie grea pe direcția Lăpușna. Până la căderea serii, unitățile care au înaintat spre E au atins P.T. 192 Cateleni, cota 142,0 la Corbi, fără a primi foc de infanterie,

2. Divizia 11 va ataca în direcția Leușeni, Cărpineni, Sarata Galbenă.

3. Grupul 11 Cercetare, aflat inițial la Răsești, se va deplasa la ordinul diviziei la Leușeni, unde va fi gata să depășească, la ordin, Regimentul 3 Dorobanți și să înainteze pe direcția: Leușeni, Cărpineni, Sărata Galbenă pentru a cerceta și informa continuu divizia. În cursul înaintării, va trimite patrulă, în special spre sud, spre a cerceta văile mari, pe care s-ar putea îndrepta forțe inamice în flancul diviziei.

4. P.C. Divizie: Drânceni, Leușeni, Talaștii Noi.

Comandantul D. 11 I.

General David Popescu

(A.M.R., *fond D.11 I.*, dos.1896, p15)

ORDIN DE OPERAȚII NR. 67 / 08.08 1941

1. **Inamicul** a părăsit fortificațiile de pe Nistru. D.7I. și Divizia de Gardă continuă, în ziua de 8.08 înaintarea spre E și SE.

2. **Divizia 11 Infanterie**, întărită cu 5 batalioane de asalt, va trece în dimineața de 8 august 1941 cu toate forțele la Est de Nistru, după care va înainta cu grosul pe direcția Tiraspolski, Razdelnaia, flancându-se pe direcția Suclea gara Cuc Iurgan. În același timp va curăța fortificațiile de pe malul de Est al Nistrului între Crasnogarsca (inclusiv), Tiraspol (inclusiv). Linia de despărțire între Divizia de Gardă și Divizia 11 Infanterie: 3km S Mălăiești, Grebienichi (la D.11I.), Anghelinova (la Divizia de Gardă).

3. **Divizia 11 Infanterie** inițial va trece pe ambarcațiuni grosul infanteriei pentru a forma un *cap de pod* pe aliniamentul: cota 66, P.T.58, Liziera Sud Parcani, după care va înainta pe direcția Tiraspolki, stația Razdelnaia, având dreapta în eșalon refuzat.

4. **Dispozițiv și misiuni:** A. *În linia I-a:*

a. *Gruparea tactică colonel Coman* - (R.3 D. + R. 21 Art.) va trece în cursul nopții de 07/08.08 și în dimineața de 08.08 infanteria și 1 baterie la Est de Nistru, pentru a forma ramura de Nord a *capului de pod* pe aliniamentul: cota 68, P.T. 58.

După ce i se va fi trecut la Est de Nistru și artileria, va relua înaintarea la ordinul Diviziei pe direcția Tirapolski pentru a ocupa înălțimile imediat Nord Vest de această localitate.

b. *Gruparea tactică colonel Haas* – (R. 2 D. + R. 26 Art.) va trece în cursul nopții de 07/08.08 și dimineața de 08.08 infanteria și 1 baterie la Est de Nistru pentru a forma ramura de Sud a *capului de pod* pe aliniamentul: P.T.58, liziera Sud Parcani.

c. Linie de despărțire: biserica din Varnița, P.T. 58, moara de vânt Tiraspolki (toate la gruparea col. Coman)

• B. *În linia a II-a*

Regimentul 19 Infanterie întărit cu plutonul 27 Anticar și cu 1 pluton din Compania 11 Anticar, se va găsi la ora 13 cu primele elemente pe liziera de Est a pădurii Garbovat, gata să se deplaseze pentru a trece pe podul ce se va întinde la Tighina, grupându-se în Parcani și acoperirile de la Vest de acest sat, gata să depășească R.2 D. și să înainteze spre Est pentru a ajunge cu batalioanele eșalonate înapoi și spre dreapta, având batalionul din cap la 1 km Sud Est cota 141 (4km N Tiraspol). La depășire va lua sub ordine R. 26 Art.

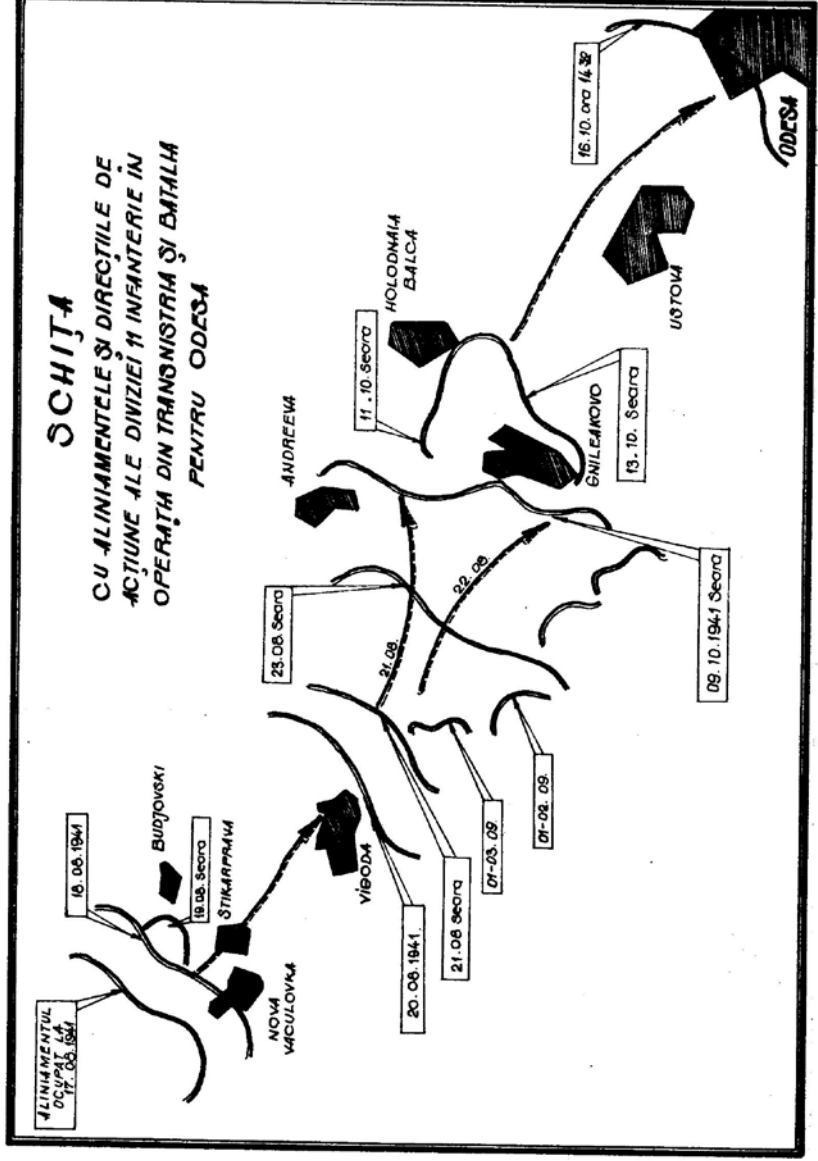
• C. Grupurile din linia I-a vor asigura legătura reciprocă prin câte o grupă de luptă pe limite de despărțire.

(A.M.R., *fond D.11 I.*, dos.1896, p.88-89)

***

SCIȚĂ
CU ALINIAMENTELE ȘI DIRECȚIILE DE
ACȚIUNE ALE DIVIZIEI 11 INFANTERIE ÎN
OPERAȚIA DIN TRANSNISTRIA ȘI BATALIA
PENTRU ODESA

Planșa 5

CAMPANIA DIN 1942

ORDIN DE ZI NR. 37160 AL ARMATEI A 3-a CĂTRE D.11 I.

Cu onoare se face cunoscut următoarele:

1. În zilele de 19 și 20 octombrie 1942 inamicul a atacat cu circa 4-5 batalioane sectorul D. a 9-a pentru a cuceri înălțimile cu cotele 226,7 și 228,0 iar în ziua de 29 octombrie inamicul a atacat din nou cu circa 3 batalioane pentru a cuceri înălțimea cu cota 228,0.

Deși inamicul a reușit să străpungă linia de rezistență în unele puncte, totuși datorită focurilor masive și bine organizate ale infanteriei și artileriei, curajului soldaților și energiei comandanților de regimente, batalioane și companii care au fost la datorie peste tot și au reacționat imediat prin contraatacuri hotărâte, s-a reușit a zdrobi atacul inamic și a menține integritatea pozițiilor de rezistență.

Voința de a învinge a fost hotărâtoare, Adversarul a lăsat sute de morți pe teren, numeroși prizonieri și o frumoasă pradă de război au căzut în mâinile trupelor noastre.

2. În ziua de 20 octombrie, inamicul a atacat cu 2 batalioane în sectorul D.11 I. pentru a cuceri înălțimea cu cota 208,4. trupele apărării au lăsat inamicul să se apropie cât mai mult de poziție și printr-o concentrare masivă a focurilor de infanterie, aruncătoare și artilerie, au zdrobit atacul inamic înainte chiar de a putea pătrunde în poziția de rezistență.

3. din cele de mai sus reiese că: atunci când la trupe și ofițeri există energie și voința de a învinge, manifestând prin contraatacuri executate imediat, atunci când focul artileriei este bine organizat și coordonat cu cel al infanteriei și se dezlănțuie prin concentrări masive, atunci când infanteria lasă pe inamic să se apropie la distanțe cât mai mici pentru a-l lua sub foc în condițiunile cele mai avantajoase și în fine când comandamentele sunt vigilențe și știu să caute informațiuni și să le exploateze și când comandanții de unități se găsesc în mijlocul soldaților lor

EFFECTIVELE D.11 I. LA 18 DECEMBRIE 1942

DENUMIRE UNITATE	OFIȚERI	SUBOFIȚERI	TRUPĂ
CARTIERUL D.11	33	15	171
CP. TRS.	6	9	221
CP. POLIȚIE	5	15	192
GRUP 11 Cc.	6	4	121
CP. 11 Ac.	5	4	264
CP.1 AA	4	2	106
B.11 Pi.	14	10	494
Bt.75 Ac.	4	4	110
Comandamentul D.11 I.	3	3	41
R.2 D.	57	48	1561
R.3 D.	60	44	1625
R.19 I.	65	53	1936
Comandam. Art.D.11 I.	9	6	109
R.21 Art.	40	30	1062
R.26 Art.	42	19	1206
B.11 ASALT	12	11	394
SERVICII	44	23	1366
TOTAL	409	250	10.979
+ TOTAL zona de iernat	15	30	914
TOTAL ABSENȚI	4	2	335

EFFECTIVELE D.11 I. LA 01 IANUARIE 1943

DENUMIRE UNITATE	OFIȚERI	SUBOFIȚERI	TRUPĂ
CARTIERUL D.11	33	15	147
CP. TRS.	3	8	192
CP. POLIȚIE	5	13	148
GRUP 11 Cc.	4	4	121
CP. 11 Ac.	4	4	100
B.11 Pi.	9	10	413
Bt.75 Ac.	4	4	78
Comandamentul D.11 Infanterie	2	3	20
R.2 D.	20	26	417
R.3 D.	24	20	379
R.19 I.	27	38	498
Comandam. Art.D.11 I.	6	8	122
R.21 Art.	31	30	643
R.26 Art.	40	19	825
TOTAL	226	204	4175

(A.M.R., *fond D.11 I.*, dos. 1973)

SITUAȚIA ARMAMENTULUI D.11 I.

CATEGORIE DE ARMAMENT	EXISTENT LA ÎNCEPUT 1941	PIER- DERI	Existent după 20.12 1942
Arme rusești cal.7,62mm	4.204	3275	929
Arme ZB cal.7,92mm	9.133	8536	597
Revolver Span cal.8mm	746	746	
Pistol Steier cal. 9mm	53	53	
Pistol Browning cal. 9mm	21	21	
Pistol mitralieră cal. 9mm	313	494	19
Puști mitralieră ZB cal.9mm	376	360	
Puști mitralieră Gladiator cal.8mm	6	6	
Mitralieră ZB cal.7,92 mm	110	109	16
Mitralieră Schwartzlose 7,92mm	2	-	2
Aruncător Brand 60mm	60	6024	
Aruncător Brandt 81,4mm	24	18	
Aruncător Brandt 120mm	18	38	
Tun Ac. Bofors 37mm	38	12	
Tun Ac. Bredo 47mm	12	11	1
Tun Ac. Sneider 47mm	12	6	
Tun Ac. Franc 75-97-38	6	24	
Tun Franc 75mm md. 1897	24	24	
Obuzier 100mm Scoda md,1914/34	24	2	
Mitralieră AA Gustooff 20mm	6213	213	4
Pistol semnalizare	597	597	
Săbii	99	99	

ACȚIUNILE DE LUPTĂ ALE D. 11 I. DIN 19/20 12 1942

Divizia italiană "Cellere" a primit între timp, în seara de 19 decembrie 1942, o telegramă de la Grupul Hollidt prin care i se ordonat retragerea spre Sud, fără rezistență pe râul Tschir. Diviziile Cellere și Sforzesca s-au retras, descoperind astfel flancul stâng al Corpului 1 Armată. Comandamentul acestuia a interpretat ca falsă telegrama respectivă.

În dimineața zilei de 20 decembrie 1942, diviziile 7 și 11 române se apărau pe râul Tschir. Ofensiva Armatei Roșii s-a dezlănțuit fiind susținută cu tancuri, infanterie, artilerie și aviație. S-a atacat în special la flancurile regimentelor cu începere de la ora 5,30. Până la ora 9,30 regimetele din prima linie au rezistat; rușii au fost opriți în fața regimentului 21 Artilerie, dar nu s-a putut asigura retragerea totală a Regimentului 3, care a fost decimat. Regimentul 19 Infanterie, a rezistat inițial până la ora 10,00, dar apoi a fost împrăștiat. În ziua de 20 decembrie, toți comandanții de regimente aveau să dispară în violenta confruntare. Deși Regimentul 26 Artilerie a fost printre ultimele unități care au rupt lupta în acea zi, totuși din diferite informații s-a insinuat că "nu s-a găsit pe poziție", fapt pentru care comandantul regimentului, colonel Traian Hagichirea, a înaintat diviziei un raport prin care clarifica poziția unității, dar și desfășurarea luptelor : (Planșa nr. 13)

"Conform ordinului de operații al Diviziei, în noaptea de 19/20 decembrie 1942 la ora 18 am plecat spre zona poziției, ajungând la ora 22 în zona Klimovsky-Fedorowka, când 4 care grele rusești au apărut pe șoseaua Klimovsky-Krassnaja-Sarja la circa 2 km de sat, punând în debandadă compania 7 și o coloană de 4 mașini, care au trecut în cea mai mare viteză prin satul Klimovsky, către Vest.

Am luat imediat măsuri de apărare și subsemnatul am plecat la domnul general Rensz comandant Diviziei 62 germană, spre a vedea măsurile ce trebuiesc luate pentru siguranța spre Sud. Am raportat domnului general ordinul ce-l am de a ocupa poziție 2 km mai la Est și mi-a ordonat să ocup poziție chiar în această zonă de unde pot sprijini Regimentul 2 Dorobanți și Regimentul 19 Infanterie în bune condițiuni, ordonându-mi, în același timp, să pun imediat în poziție cu misiune anticar 2 piese pentru a bara cele 2 șosele spre Sud și Sud-Est și 2 piese pentru a bara Vest Klimowsky (cu fața spre Est și spre Nord).

Chiar la trecerea prin satul Kartskinskaja am lăsat pe locotenentul (rz.) Ștefănescu Teodor să aștepte venirea Regimentului 2 Dorobanți cu care să facă imediat legătura telefonică și pe sublocotenentul (rz) Păuna Gheorghe să aștepte Regimentul 19 Infanterie cu care să facă legătura Divizionului II.

Față de ordinul primit de la domnul general Rensz, am ocupat imediat poziție și s-a început întinderea legăturilor telefonice către observatoare. La ora 3 în ziua de 20.12.1942, Regimentul se găsea în poziție gata de tragere.

La ora 5,20 am primit ordin de la domnul general Rensz să tragem pe pantele de la Nord Kartskinskaja și pe șoseaua ce merge la acest sat spre Werch Lutsch. S-a deschis imediat focul de ambele divizioane, trăgându-se la vedere în toate trupele ce se scurgeau pe șoseaua indicată mai sus și în special pe șoseaua de la cota 187,5 spre satul Kartskinskaja.

Am trimis ofițerul cu transmisiunile să caute centrala diviziei, pe care însă n-a găsit-o, în schimb a dat peste Regimentul 21 Artilerie, care tocmai către ora 9,00 se găsea în curs de instalare a transmisiunilor.

Pe la ora 6,30 o secție de 150 mm. din Regimentul 2 Artilerie grea nu mai putea să se retragă a fost pusă în poziție lângă Divizionul 1 și a tras toată ziua la comanda căpitanului Duică Marin, din acest regiment, bătând suprapus obiectivele Diviziei 11 și în special concentrările mari de trupe și tancuri inamice la Nord de Kartsinkaja - secția era comandată de locotenentul Popescu D. De la ora 07,00-08,30 a tras și artileria Diviziei a 7-a, la ora 8,30 această artilerie ieșind din poziție și dirijându-se către Nord-Vest. Tot de la această oră, din observatoarele noastre se putea vedea că infanteria Diviziei a 7-a se retrăgea de pe poziție pe fracțiuni mici către Vest. La ora 10,00 locotenent colonel Polizu cere focuri puternice de artilerie, deoarece este atacat în special în dreapta de care de luptă și multă infanterie inamică, cererile de foc se făceau și prin telefon și prin radio și erau satisfăcute imediat atât de Divizionul 1 cât și de Divizionul 2 din acest regiment. Cererile de foc ale Regimentului 19 Infanterie, făcute prin sublocotenentul Păuna, ofițer de legătură cu infanteria, au fost satisfăcute imediat de Divizionul 2. Tot la această oră Divizia 62 germană a trimis 2 mașini semi-blindate spre Krassnaja-Sarja deoarece se anunțau tancuri pe această direcție.

În jur de ora 10,30 Regimentul 21 Artilerie ieșise din poziție dând ordin căpitanului Toescu să-și asigure retragerea cu o secție. Retragera sau schimbarea de poziție se făcea către Sud. De la această oră, sublocotenentul Păuna a comunicat că rupe legătura deoarece Regimentul 19 Infanterie se retrage sub presiunea inamicului și așteaptă reinstalarea pentu a relua legătura.

Regimentul 2 Dorobanți a continuat să ceară trageri, fiind continuu atacat. Domnul general Rensz a ordonat să supraveghem atât cu tunurile anticar, cât și cu celelalte piese toate văile, deoarece elementele înaintate l-au informat că tancurile rusești este posibil să apară din moment în moment în sat.

Tancurile ruse către ora 11 se găseau pe șoseaua Krasnaja-Sarja, ce merge spre Nord-Vest și pe această șosea trăgeau în Regimentul 21 Artilerie și în infanterie. Acest lucru s-a putut observa atât de observatorii noștri, cât și de sublocotenentul Păuna Gheorghe și sublocotenentul Ștefana Gheorghe care au și tras cu secția anticar de la bateria anticar. De remarcat un lucru, că la ora 12,00 nu mai era pe poziție decât Detașamentul Polizu și ceva elemente din divizia germană. Regimentul 19 Infanterie și Regimentul 3 Dorobanți erau frânte, Regimentul 21 Artilerie prins în coloană era bătut de carele de luptă inamice, Divizia a 7-a se retrăsese încă de la ora 8,30. Detașamentul Polizu era continuu atacat și cerea mereu sprijinul nostru. La ora 14,30 locotenent-colonel Polizu, cere prin noi aprobarea diviziei germane să se retragă deoarece nu mai poate să reziste.

Tot la această oră a sosit la comandamentul german și domnul colonel Voiculescu cu circa 70 de oameni, ce mai rămăsese din acest regiment. Deoarece aflasem că în apropiere de sat se găsește căpitanul Olteanu de la Regimentul 21 Artilerie, rănit, am trimis să-l aducă la noi.

După o consfătuire de aproape 1/2 oră cu generalul Rensz, s-a hotărât și s-a dat ordin telefonic locotenent-colonelului Polizu să se retragă sub protecția focului ambelor divizioane. Deoarece de la ora 14,30 nu mai aveam obuze explozive, la cererea locotenent-colonel Polizu am tras cu șrapnele percutant și chiar cu obuze de ruptură, la ora 15,05 plecând ultima lovitură ce mai aveam în bateriile de tragere de la ambele divizioane.

Conform hotărârii domnului general Rensz la ora 15,15 am ieșit din poziție, înconlonându-ne pe direcția Vest, ultimul element, comanda regimentului părăsind satul la ora 16,00 (pe întineric).

Martori ai ultimelor evenimente sunt: domnul general Voiculescu, comandantul Regimentului 19 Infanterie și căpitanul Olteanu de la Regimentul 21 Artilerie, pe care după ce l-am repansat l-am luat cu noi până la Mateiewka unde a fost urcat într-o mașină sanitară.

Cu secția 150 mm s-a mai bătut, de căpitanul Duică Marin și o coloană de circa 80 care de luptă inamice în satul Vasilievka.

La ora 15,10 domnul general Rensz mi-a dat ordin, mie și domnului colonel Voiculescu, în numele Fuhrerului și Mareșalului să ocupăm poziție, contând însă că Divizia a 7-a este pe poziție. Ajungând în zona Gussinka nu numai că nu era posibilă ocuparea poziției, dar focurile de infanterie inamice veneau din toate părțile. Pe de altă parte, Divizia a 7-a era la Kamenka, ambele șosele principale de la Nord și Sud fiind barate de inamic; instalarea a fost imposibilă cu atât mai mult cu cât nu numai că nu aveam nici muniție și nici infanterie, pe lângă faptul că 80% eram încercuiți, dar asigurarea domnului general Rensz că ne va aduce muniție cu avioane în cursul nopții devenise imposibilă pe spațiul restrâns ce rămăsese neocupat de inamic. De altfel, după plecarea noastră spre Gușinka și Divizia 62 germană, care încercase să ocupe poziție, a trebuit să se retragă și am găsit-o în satul Mateiewka (și poate numai cu 40% din efectiv) în cursul dimineții de 21 decembrie 1942.

Față de cele raportate mai sus se poate aprecia acțiunea acestui regiment din ziua de 20 decembrie 1942, la nevoie acest raport putându-se confrunta atât cu memoriul subsemnatului, cât și cu declarațiile tuturor ofițerilor care au fost martori oculari și numiți mai sus.

Reamintesc fazele pe lângă cele de mai sus:

În ziua de 19 octombrie 1942 atacul dat de batalionul I din Regimentul 40 Infanterie la cota 226,7 a fost sfârșit datorită acțiunii Divizionului II din acest regiment; atacurile din zilele de 18, 19, 20 și 21 noiembrie 1942 au fost sfârșite de focurile acestui regiment, atât în sectorul Regimentului 2 Dorobanți cât și în sectorul batalionului I/Regimentul 40 Infanterie și chiar Regimentul 34 Infanterie.

De la 22 la 25 noiembrie, toate atacurile inamicului la Regimentul 3 Dorobanți, precum și pe valea Duboskoy și mai la Sud au fost distruse de focurile acestui regiment care, în decursul acestor zile, a stat totdeauna în situația de a fi atacat din flanc și spate, din cauza lipsei de legături între unități. Pentru cele raportate mai sus a se vedea adresa de mulțumire a Diviziei 9, precum și raportul cu propuneri la decorare al Regimentului 3 Dorobanți. În noaptea de 17/18 decembrie 1942 și chiar în cursul zilei de 17 am sfârșit toate atacurile inamice din sectorul Regimentului 3 Dorobanți, mergând până acolo că am întrebuințat tot personalul de la observare ca infanteriști pentru a face legătura între Regimentul 3 Dorobanți și Regimentul 19 Infanterie. Prin această acțiune am făcut posibilă replierea din noaptea de 18/19 decembrie 1942. În ziua de 19 decembrie 1942, când inamicul reușise să facă o spărtură între Detașamentul Haas și Divizia 11 Infanterie, datorită focului acestui regiment s-a putut face legătura între unități cu un batalion german, care a fost

sprijinit de acest regiment și și-a îndeplinit misiunea cu toate atacurile cu tancuri ale inamicului. Datorită acestui fapt s-a putut face replierea din noaptea de 19/20 decembrie 1942, prin aceasta asigurându-se salvarea acelor ce s-au mai putut salva după acțiunea din 20 decembrie și raportată mai sus.

Se remarcă un fapt, că acest regiment care timp de o lună a luptat totdeauna cu flancul descoperit, se găsește astăzi în situația de a fi blamat că nu și-ar fi sprijinit infanteria.

Față de cele raportate mai sus,

Am onoarea a ruga să binevoiți a aprecia acțiunea acestui regiment din ziua de 20 decembrie 1942 care deși se știa aproape încercuit nu a ieșit din poziție decât la ordin și numai la căderea nopții, făcându-și datoria pe deplin alături de eroicul detașament de sub comanda viteazului locotenent-colonel Constantinescu Polizu, cu care de la ora 12,00 se mai găsea pe poziție atacat din toate părțile.”

Din amplul raport, datat 2 ianuarie 1943, rezultă dramatismul încleștării și situația în care au fost obligate unitățile de infanterie să lupte sub acoperirea artileriei, ce a tras până la ultima lovitură.

Asemenea atitudine rezultă și din rapoartele întocmite de unii ofițeri, relativ la activitatea de pe front și împrejurările dramatice ale luptelor din 19-20 decembrie 1942. În declarația sa sublocotenentul (rz.) Tudorache din Regimentul 19 Infanterie a raportat că: “Am fost comandantul plutonului 2 din compania 5 infanterie, Regimentul 19 Infanterie. În dimineața zilei de 20 decembrie 1942 am ocupat o poziție pe linia satului Karsingaja cu compania a 7-a iar în dreapta plutonului 1 și 3 compania 5 și o piesă de mitralieră, care făcea legătura cu Regimentul 3 Dorobanți. În total aveam un efectiv în companie de 35 oameni. În dimineața zilei de 20.12.1942 am fost atacați de ruși cu care de luptă. Am rezistat pe poziție circa 4 ore, în care timp am avut mari pierderi, morți și răniți. Din plutonul meu au mai rămas 8 oameni.

În timpul atacului rusesc cu care de luptă, întreg flancul drept al plutonului meu, respectiv plutonul 1 și 3 și piesa de mitralieră, grupul de comandă al companiei s-au retras.

Am rămas în această situație pe poziție, deși terminasem muniția, iar efectivul se redusese la opt oameni, am auzit pe sublocotenentul Andronescu Mihai, comandantul brandiștilor de 81,4 care se afla în stânga mea într-o viroagă, strigând “din ordinul domnului colonel se retrage om cu om”.

În urma acestui ordin, a retragerii din dreapta și a unei părți din stânga, a început retragerea ultimilor care mai rămăsesem pe poziție. Ajunși înapoi pe linia unde fusese instalat Regimentul 21 Artilerie, care în acel moment încolonase și începuse retragerea, am constatat că suntem încercuiți de tancuri însoțite de infanterie, care în timpul cel mai scurt au procedat la distrugerea coloanelor pe întreg terenul.

Aici s-a încercat o nouă organizare a frontului, care nu a dat însă rezultate din cauza lipsei de unități, armament și a panicii ce intrase între oameni.

Am rămas în acest cerc, împreună cu subofițerul Bărbulescu Gheorghe și caporal Nicolae M. Nicolae până în noaptea de 20/21 decembrie când pe poziție începuse să fie liniște, rușii depărtându-se cu mult spre Nord. În această noapte am plecat și noi spre Sud-Vest pe drumuri necunoscute de noi. Înainte de plecare

caporalul a fost lovit de un glonț inamic în cap și a murit pe loc. În ziua de 21.12.1942 am ajuns în localitatea Morzofskaya. Ne-am prezentat la centrul de îndrumare pentru a ni se da lămuririle necesare și a primi ordine. Am fost reținuți o zi și o noapte în acea localitate, pentru serviciu, sub comanda unui ofițer din Regimentul 3Dorobanși, am fost trimiși cu trenul spre Kamenak. În felul acesta am ajuns la Sud-Vest de Doneț”.

Referitor la acțiunile Diviziei 11 Infanterie din 19-20.12.1942, s-a emis ordinul nr. 12682 pentru clarificarea situației celor dispăruți și reveniți la unități. Există declarații despre fapte aproape incredibile, despre situații confuze, de panică și groază.

Informații prețioase despre activitatea medicală și tragedia luptelor ne parvin din raportul întocmit de sublocotenentul doctor Nicolae C. Petria - medicul batalionului II infanterie/Regimentul 19 Infanterie, care avea să declare, că după retragerea ordonată în seara zilei de 18.12.1942, a batalionului II care în dimineața zilei de 19.12.1942 ocupase poziție desupra satului Karsinskaja “mi-am așezat postul de prim ajutor, împreună cu tot personalul medical al batalionului II și al Regimentului 19 Infanterie, subofițer sanitar Mincu Ioan și sergent sanitar Niculescu, într-o casă din sat pe șoseaua principală. În aceeași casă se mai aflau sergenții Regimentului 19 Infanterie, sergent T.R. Dumitrescu, sergent T.R. Combei și sergent T.R. Niculea; acolo am dat îngrijiri medicale și am pansat 25 de răniți și degerați atât din Regimentul 19 Infanterie, cât și din alte unități, care se retrăseseră. Printre răniți am pansat și pe sublocotenentul Blezius din compania anticar a Regimentului 19 Infanterie pe care după multe insistențe l-am evacuat la ambulanța germană; ceilalți răniți au rămas în aceeași casă cu mine, după masă la orele 2 am fost informat de agentul Regimentului 19 Infanterie Göldner, că Batalionul II se retrage în seara zilei de 19.12.1942 spre Iabloniskij. Abia se întunecase când ordonanța domnului Bobăcă, comandantul trenului de luptă/batalionul II, care se găsea împreună cu plutonierul major Petcu din compania 6 și Prodan/compania 5 într-o altă casă din apropiere, m-a anunțat că ei se retrag deoarece rușii ar fi intrat în sat prin stânga satului. Întradevăr, după câțva timp a și început bombardarea satului pe la ora 4,30-5,00 după masă. Mi-am adunat materialele sanitare pe care le aveam cu mine, iar răniții care se aflau în cameră, o parte au luat-o pe jos după căruțe, alții în căruțe și pe cărucioarele <<Nestrowici>> și împreună cu trenul de luptă al batalionului II și de la alte regimente am pornit spre Iablonoskyj. După două ore de mers cam pe la 7,30-8,00 ne-au ajuns din urmă câteva tancuri rusești care au început să tragă în coloană și să treacă peste căruțe. În acest moment mă găseam pe jos împreună cu sergentul sanitar Stoian, oamenii și căruțele s-au răspândit în toate părțile, iar subsemnatul m-am agățat de o mașină cu răniții ambulanței, unde am găsit și pe domnul colonel medic Șerbănescu. După câteva minute ambulanța a primit ordin de retragere spre Popowka.

În noaptea de 19/20.12 am stat cu domniile medici ai ambulanței iar în dimineața zilei de 20.12.1942 cu o mașină a artileriei grea am plecat înapoi spre front spre Kamenka, unde am fost opriți de nemții care ne-au spus că rușii se găsesc la 3 km. de acolo spre Iablonoskyj, care era ocupat din seara de 19.12.1942. M-am înapoiat la Popowka unde am găsit pe domnul locotenent Bobăcă cu subofițerul Popescu/ compania 8 și plutonierul major Bucă și pe

sergentul sanitar Niculescu cu care am plecat la corpul de armată să cerem informații. De acolo ni s-a răspuns că nu se știe precis unde ocupă poziția Regimentul 19 Infanterie. După aceasta, cam pe la orele 12 în ziua de 20.12.1942, m-am îndreptat cu cei de mai sus și cu mulți soldați de la trenul de luptă al batalionului, spre comuna Nowo Iablonowskyj, la trenul de luptă, unde se găsea domnul colonel Ștefănescu. Am ajuns acolo în seara zilei de 20.12.1942 pe la orele 5,00 după masă. Domnul colonel era chemat la divizie, iar după sosirea domniei sale i-am raportat cele întâmplate. La orele 7 în seara aceleiași zile, am părăsit localitatea, împreună cu tot trenul regimentar al sublocotenentului casier Popa, spre Milerovo.

Într-o localitate Krasnowka, din ordinul domnului colonel Ștefănescu, care ne-a spus la toți ofițerii de acolo că divizia a pierdut orice legătură cu Regimentul 19 Infanterie, mi-am luat căruța sanitară cu tot materialul care se afla în ea și împreună cu locotenentul Bobăcă, cu sania lui, am plecat în fruntea coloanei. Având caii mai buni am mers mai repede decât restul coloanei. Când ne-am apropiat de Kaskary am observat că ardeau focuri și se auzeau explozii de branduri și mitraliere. Am oprit căruțele când ne-a ajuns din urmă brutăria de campanie a Diviziei 11 și coloana auto/Divizia 11. Din direcția Kaskary veneau în goană mare mașini italiene și germane, al căror personal ne-a informat că nu se poate trece prin sat, fiind ocupat de ruși.

Aceasta se întâmpla pe la ora 10,00 seara în ziua de 20.12.1942. Șoferii de la mașinile Companiei Auto cunoscând drumul spre Astakov-Morozowskaja, au luat această direcție, fiind urmată și de cele două căruțe ale noastre. Pe acest drum ne-a ajuns din urmă un alt grup de mașini din Compania Auto a Diviziei 11 Infanterie conduse de căpitanul Popărlan, și locotenentul Isbășescu. Drumul fiind încurcat de mașini și căruțe din diferite unități, eu împreună cu domnul locotenentul Bobăcă ne-am urcat într-o mașină de la Compania Auto, unde am găsit pe domnul doctor Coman de la Ambulanța Diviziei 11. Această coloană de mașini cu personalul ei fiind condusă de domnul căpitan Popărlan, subșeful Serviciului Intendenței diviziei care s-a interesat în toate localitățile principale unde se află divizia, a ajuns în ziua de 25.12.1942 la Stalino, unde ne-am dus la Comandamentul Etapelor. Acolo am fost puși în subzistența comandamentului care abia după 4 zile ne-a dat informații că Divizia 11 se află la Ivanowka.

Am plecat din Stalino împreună cu domnul Coman și cu un grup de brancardieri ai ambulanței și alți ostași din Divizia 11, la stația Iassinovatoja, de unde am luat trenul spre Sterowka iar în ziua de 01.01.1943 m-am prezentat la Regimentul 19 Infanterie”.

Căpitanul Grigore Iana din Regimentul 2 Dorobanți clarifică câteva aspecte importante din mersul luptelor din crunta iarnă 1942. Redăm declarația sa care se referă chiar la evenimentele din prima linie:

“La 16.12 1942 venind la colhozul Otlebeize, pentru a trece la dispoziția domnului colonel Haas Petre, ca ofițer cu operațiile în locul căpitanului Fărat Cicero, plecat la Școala Superioară de Război. Pe 15.12.1942, mi s-a adus la cunoștință ordinul Diviziei 11, prin care eram înlocuit de la comanda companiei din Regimentul 2 Dorobanți și mutat pentru mobilizare la Regimentul 3 pentru a lua comanda unei companii din linia de luptă.

M-am prezentat la domnul colonel Lăzărescu Alexandru din Regimentul 3

Dorobanți, care mi-a ordonat a pleca la unitate pe 17.12 1942 și anume la compania 1.

Pe ziua de 17.12.1942, am mers la Punctul de Comandă al batalionului II , și m-am prezentat la domnul căpitan Miteanu, comandantul batalionului, care mi-a dat agent și m-a condus la compania 1, ce se găsea pentru refacere. Aici am găsit pe comandantul companiei, sublocotenentul Nicola și doi ofițeri subalterni. M-am informat asupra situației companiei și am constatat că nu aveam decât 3 ofițeri, un grup comandă 9 de oameni, 3 plutoane a 21-22 de oameni și un grup brandt , în total 72 oameni.

Oamenii ce formau compania, erau din toate subunitățile Regimentului 3 Dorobanți (agenți călări, tunari, mitralieriști, conductori și numai o rămășiță de 12 din vechea unitate).

Majoritatea erau cu moralul mult zdruncinat. Ca armament: 2 puști mitraliere, 14 pistoale mitralieră, 2 aruncătoare de 60 mm., 1400 cartușe pentru fiecare grupă (repartizată pe 5 oameni). Un enorm dezavantaj - pușca mitralieră avea doar 4 încărcătoare. Am văzut oamenii, i-am observat mult la ținută și i-am acaparat oarecum sufletește, mai ales că din lumânările și chibriturile mele, le-am dat fiecărui adăpost 1/2 lumânare și 4 chibrituri cu scăpărici.

În noaptea de 17.12.1942 am fost adus pe poziție pentru a fi în măsură a asigura replierea unităților regimentului. (Planșa nr. 14)

La ora 19 pe 18.12.1942 am început retragerea de la cota 204,5 către Otbeletze. Acolo domnul colonel, comandantul regimentului a adunat toate elementele regimentului și încolonându-ne în ordinea normală am pornit prin Molk (Punctul de comandă în ultimele 2 zile)spre Kruslin, Verch Grusk. La trecerea prin Kruslin, ardea depozitul de alimente. În zorii zilei, am ajuns la locul de destinație. În momentul în care urcam pantele ce trebuiau ocupate și apărate, inamicul a apărut pe pantele de la Est de Verch Grusck.. Cartușe trasoare străbăteau văzduhul de la Kruslin și până către Nord Nischlutski. La creastă au apărut mașini inamice cu tunuri remorcate și cu trupă. Noi amăgeam trupa că focurile sunt ale ariergărzilor noastre, care în realitate nu existau. Inamicul ne prinsese tocmai în momentul ocupării poziției, iar unitățile, în majoritate, mergeau în coloană, când a trebuit să ne mai lărgim formațiunile ceva mai mult din cauza văii ce trebuia trecută pentru ocuparea poziției, a cărei maluri erau abrupte. Pe poziție au rămas un aruncător de 120 mm, și câteva căruțe ce nu au mai putut fi scoase. Domnul comandant al regimentului s-a ocupat personal de scoaterea lor dar zadarnic căci inamicul era în spate, reușind totuși cu mari eforturi scoaterea câtorva. Aici au rămas și din oamenii ce purtau materialele mai grele și care erau în parte degerați sau bolnavi.

Am ocupat poziție pe care am menținut-o până către ora 2,00 când s-a primit ordin de retragere spre Kharsinskaja, unde am ocupat poziție către zorii zilei de 20.12.1942.

În timp ce organizam poziția ordonată, a început retragerea elementelor unei divizii germane și a regimentelor 34, 36 și 40 infanterie. Această retragere era urmărită cu mult foc de artilerie, branduri, aviație, care a făcut să ne ferim și noi mult.. De remarcat că atât la Verh Gruski cât și la Karjinskaja am fost în flancul drept al regimentului și am fost complet descoperit. La 19.12.1942 trebuia să am la dreapta Batalionul 11 Asalt, care a apărut în după-amiaza zilei

dinspre Kruslin și Regimentul 34 Infanterie pe poziție, fapt care s-a constatat complet eronat, după cum a constatat și domnul locotenent-colonel Stănescu - șef de stat major al diviziei, care fiind la verificarea poziției noastre a fost primit cu focuri de mitraliere, de acolo de unde bănuiam că se află Regimentul 34 Infanterie. În seara de 20.12.1942 la dreapta trebuia să am Regimentul 40 Infanterie, care s-a retras odată cu divizia germană, lăsându-mi flancul companiei, regimentului și diviziei în vânt.

După o luptă dâră, în care am întrebuințat focul armamentului (mitraliere, puști mitraliere, brandt) la distanțe maxime și am consumat mai toată muniția, am fost întreat de un sergent sau sublocotenent "că ce fac". I-am răspuns "lupt". M-a pus în gardă că toți s-au retras. Cercetând flancul stâng al companiei, am fost împușcat, fără a fi rănit, chiar printr-o grenadă, pe care o aveam în buzunar, am constatat că nu mai este nimeni la stânga. Undeva, mult departe, se observau elemente ruse. La flancul drept la circa 600-700 m de el, peste o colină de teren, se aflau circa 2 plutoane ruse, cu trei tancuri și 2 mașini ce tractau 2 tunuri. În față și spre dreapta companiei la circa 1600-2000 m, se aflau circa o companie cu 2 tancuri și 2 mașini cu tunuri. Față de această situație am ordonat retragerea companiei. După o mișcare de circa 500 m către înapoi unde am găsit 5 tunuri anticar cu munițiuni, rămase în poziție din lipsă de cai, morți sau fugiți din bombardamente, am luat compania și m-am deplasat circa 2 km către creastă (spre dreapta poziției ce ocupasem). Tot acolo l-am găsit și pe domnul colonel Lăzărescu, organizând o rezistență cu fața spre Est, unde la circa 800-1000 m. apăruseră tancuri din care se trăgea cu tunul și mitraliera. S-a ordonat a se trage cu tunuri anticar (3-4) rămase și scoase din poziție. A urmat, după 10 minute o nouă retragere, încă vreo 500 m, unde s-a ordonat o nouă rezistență. Era imposibil să se realizeze ceva, întrucât muniție nu mai aveam, iar majoritatea armamentului fusese abandonat în momentele de apariție a tancurilor în apropiere, spre a putea mârșavul ostaș să fugă.

Aici unul din ofițeri mi-a fost rănit. Raportând că nu avem ce ne trebuie pentru rezistență, s-a dat cale liberă pentru retragere. În aceste momente au apărut 8 care inamice distanțate și ulterior cu intervale peste câmp, care prin infanteria de pe ele, 6-10 oameni armați cu pistoale mitralieră, semănau panică și moarte în trupa răzleață ce nu mai putea fi ținută în mână de spaimă. La apariția primului tanc am tras trei cartușe cu pistolul "Beretta" asupra infanteriștilor de pe el, iar la al 2-lea 3 cartușe, după care am căzut în buruienile din care trăgeam din cauza oboselii, emoției și suferinței.

După câteva minute revenindu-mi, am rămas ascuns în buruieni, căci nu puteam face pe eroul cu pieptul gol. Un "Beretta" la care mai aveam 2 cartușe și încă un încărcător nu puteau să-mi dea nici o garanție la situația ce trăiam. Prin minune Dumnezeiască am scăpat, iar la ora 14,00 cu încă 3 oameni ce-i mai aveam în jurul meu am încercat evadarea din buruieni către Vest, dar am fost descoperiți de o patrulă rusească. Au pornit înaintea noastră, dar mult departe, așa că am rămas tot scăpați. Au mai apărut 2 tancuri ce au cercetat terenul. La ora 15,30, amurgindu-se, am pornit să mă retrag spre Latiskov, Ploskij, Dolgij, Nord Astacov, unde, după cum am avut impresia, după mai multe ocoluri, am ajuns la ora 2,00 în 21.12.1942.

Către ora 2,30 am pornit spre Kaskari, dar după 1 km. de drum am fost

întâmpinat de un sergent care mi-a spus că satul Kaskari e ocupat de aseară. Am revenit către Astakov, unde către întretărierea drumurilor Kamenka, Kaskaryi Morozovskaja era un locotenent german dintr-un batalion ce organiza apărarea Astakovului, ce dirija toată lumea spre Morozovskaja. Am pornit spre drumul indicat și după ce am urcat trupa în mașini am reușit să urc și eu, complet extenuat, într-o mașină germană. Drumul l-am făcut până la Verh-Svetskricov, unde, prin Corpul 2 Armată, am primit însărcinarea de a aduna toate elementele din diviziile 7, 9 și 11. Le-am strâns și dirijat la școala satului. Erau 600-700 oameni. Deși mâncare nu aveam demult, nu ni s-a dat nimic. În dimineața zilei de 22.12.1942, la versiunea că vin rușii, am mers la Corpul 2 Armată, unde un domn maior mi-a spus că e adevărat și drumul la Morosovskaja.

Am trimis 2 agenți după oameni care mi-au raportat că au luat mașini și au plecat pe direcția indicată. Am mers 4 km. pe jos pentru a dirija rămășițele răzlețe și după ce m-am convins că nu mai sunt, am mers și eu la o mașină unde un domn locotenent-colonel se orienta. După multe rugăminți a admis ca să mă agăț la o aripă. În această comună s-au dat unui sublocotenent doctor pentru evacuare 120 oameni, care a doua zi deși bolnavi, degerați și neputincioși de a se mișca, au fost lăsați în plata Domnului fiindcă nu aveau mașini.

Am mers pe mașina pretoratului Corpului 2 Armată cu domnul colonel Bărnuțiu și domnul maior comandantul Grupului 52 Cercetare până la Monkovo. De aici tot cu domnul colonel Bărnuțiu, am mers în ziua de 23.12. la Miliutiskaja. Aici a apărut o divizie germană să ocupe poziție.

În ziua de 23.12.1942 cu aceleași mașini am ajuns la Morozovskaia. Aici, informându-mă, m-am pus la dispoziția domnului colonel Novac și domnului maior Marțian care mi-au ordonat să adun elementele diviziilor 7,9 și 11. Le-am adunat și grupat într-o magazie de lângă un spital, iar la spital am trecut pentru vizită circa 160 oameni, răniți, degerați și bolnavi. S-au luat măsuri și s-au adus alimente pentru ziua de 23 și 24.12.1942.

În ziua de 24.12.1942, s-au organizat 4 plutoane a câte 20 oameni fiecare, care au trecut la dispoziția armatei pentru pază, iar din rest s-a creat un detașament de 150 oameni și 30 căruțe, ce mi s-a ordonat să le conduc spre Zimliskaja, Rostov, Voroshilovgrad (zona de regrupare a Corpului 1 Armată). Mi s-au dat alimente pentru încă 2 zile și către ora 7,00 detașamentul s-a pus în mișcare spre Zimlinskaja sub comanda locotenentului Pop din Regimentul 40 Dorobanți, eu trebuind să rămân să dau socotelile pentru alimente. După ce am terminat cu darea socotelilor domnului colonel Novac, am pornit călare după coloană. Drumul greoi, din cauza mării circulații de mașini și căruțe din ambele sensuri, l-am parcurs până la ajungerea coloanei, pe care am găsit-o dimineată, întrucât trupele pe jos i se aprobaseră să se agațe cum vor putea de mașini spre a ajunge la Zimlinskaja.

Pe ziua de 26.12.1942 ora 7,30, am ajuns în localitatea de unde am fost îndrumat nu spre Rostov, ci spre Schachty. Cu multe rugăminți am obținut 1/2 pâine pentru oameni căci nu mai aveam altceva. Nu mi s-a dat nimic. De aici am pornit către ora 2 prin Lovsnaje, Nicolaevka, Bogojan, Ieskaja. Aici, deși era un depozit enorm de alimente, nu ni s-a dat nimic sub pretext la unii că distribuția se face joi (era marți), iar alții mi-au spus clar că alimentele se dau numai detașamentelor germane. De aici mi-am croit drumul spre Konstantynovskaja

dar nici aici n-am primit alimente.

A doua zi 30.12.1942, ora 13,30 ,ajung la Bronysky. Aici cantonez iarăși și obțin de la un divizion antiaerian alimente pe o zi (pâine, conserve, figări). De aici continui drumul prin Kerkic, Morkin, la Schacty. De aici sunt îndrumat la Rowenki. Pornesc la drum prin Novo Schacty, unde mi se ordonă a merge la Krany Lutsch unde-i Corpul 1 Armată.

Continui drumul prin Birjukovo, Dolksorinskojo, Rovenki. Aici rămân 2 zile întrucât caii sunt pe punctul de a mă lăsa. Deja am rămas din cauza căderii cailor cu 5 căruțe și 8 cărucioare. Aici, după multe rugăminți, obțin paie pe 3 zile și alimente pe 2 zile și grăunțe pe 7 zile (336 kg, 1 kg/cal/zi). Pe ziua de 7.01.1943, continui drumul prin Bocovo, Platova, Kasny, Lutsch unde ajung către ora 9.30.

Aici, interesându-mă, de locul unității mele aflu că e la Ivanovka. Cu o mașină am apărut aici și m-am pus la dispoziția domnului colonel Almășanu, cu care am rămas în Regimentul 111 Infanterie. Aceasta îmi este declarația asupra modului cum am ajuns la vest de Doneț“.

Asupra moralității lor și a felului cum și-au făcut datoria, gradele mici, a planat o vreme o undă de neîncredere și îndoială. După parcurgerea unor asemenea rapoarte lucrurile au reintrat în normalitate, suspiciunea fiind eliminată. Am prezentat aceste rapoarte pentru valoarea lor informativă asupra desfășurării luptelor și pentru a cunoaște starea de spirit a luptătorilor în situații limită, în retragere, în deznădejde. Dintr-o astfel de stare ostașii au renăscut, și-au refăcut moralul și au fost temuți și chiar respectați de inamic.

Desprinderea infanteriei de inamic s-a început pe timpul nopții dar devansarea cu tancuri a impus în timpul zilei angajarea continuă a luptei. Acțiunea infanteriei a fost susținută de artileria anticar și terestră.

Regimentul 21 Artilerie, a sprijinit acțiunile regimentelor din primul eșalon, și a fost nevoit să lupte direct contra cadelor de luptă. Tancurile rusești “s-au finit în afara bătăii eficace a focului” artileriei. Regimentul 26 Artilerie, care a fost pe poziție în zona imediat Sud Fedorovka, a avut șansa să scape o parte din material spre Vest, însă a fost prins în drum spre Kaskari de tancuri rusești care au distrus o parte din material, iar altă parte a fost distrusă de unități pentru a nu cădea în mâna rușilor. La căderea serii de 20 decembrie, în dispozitivul diviziei s-a creat un gol prin care tancurile rusești puteau opera în voie.

Comandantul diviziei a făcut toate eforturile pentru a ajunge în legătură cu trupele. După mai multe încercări, drumurile fiind ocupate, Punctul de Comandă al Diviziei 11 a ajuns la Punctul de Comandă al Diviziei 7, de unde ar fi putut lua legătura cu unitățile. Satul Kamenka, către ora 21,30, a fost manevrat prin Sud, Nord și Est de tancuri și infanterie. Comandamentele celor două divizii (7 și 11 Infanterie) și fracțiunile scăpate din lupte s-au retras pe singurul drum rămas liber, pe o vâlcea cu lăstăriș, care ducea direct spre Vest. Aglomerația de oameni, camioane și vehicule a făcut ca singurul drum existent să se blocheze. Generalul Savu Nedelea, cu un grup restrâns de ofițeri, a părăsit drumul și a mărșăluit 2-3 km., epuizați și în final, s-au îmbarcat într-o mașină germană. Ceilalți 4 ofițeri, între care și șeful de stat major au fost însă dați jos pe motiv că “ofițerii italieni și români nu sunt primiți”. Ei au continuat marșul cu un camion de la Divizia 7. Pe timpul deplasării coloana s-a fracționat, așa că statul

major a fost rupt de trupele diviziei. Orice încercare ulterioară, de refacere a comandamentului a fost exclusă.

Pe 20 decembrie 1942, la ora 16,00, cu Ordinul nr.102461, Corpul 1 Armată fixase zonele de iernare (Vest Millerovo) pentru servicii și resturile diviziei. Dar ordinul a ajuns prea târziu. Serviciile au fost ajunse în cursul zilei de 21 decembrie de tancurile rusești în zona Kaskari, fiind distruse sau împrăștiate. Resturile diviziei s-au dirijat independent pe itinerarii neinterceptate încă de ruși pentru a ajunge la Vest de Doneț.

Ce s-a mai putut salva, s-a salvat pe grupuri și detașamente.

La 24 decembrie 1942, Divizia 11 Infanterie a dat Ordinul de operații nr. 60 pentru staționare în zona Krasnodonsky, făcând următoarele numiri la comanda unităților: la Regimentul 2 Dorobanți, locotenent-colonelul Nicolae Pătru, la Regimentul 3 Dorobanți, locotenent-colonel Constantin Constantinescu, la Regimentul 19 Infanterie locotenent-colonelul Dumitru Ștefănescu, la Regimentul 21 Artilerie locotenent-colonelul Mihail Dumitrescu și locotenent-colonel Constantin Dumitrescu la Regimentul 26 Artilerie. La celelalte unități comanda a fost acordată ofițerului cel mai vechi în grad. În seara zilei de 24 decembrie, divizia a primit ordinul de a mărșălui spre Ivanovka, unde a ajuns pe 26 decembrie și a staționând până la 4 ianuarie 1943. Pierderile ei erau enorme. Pentru recompunerea unităților, datorită risipirii acestora, avea să fie nevoie de timp.

Prescripțiunile ordinului de operații, al Corpului 1 Armată, din 24.12.1942, arătau că *“elementele rămase în urmă să fie puse sub comandă de ofițeri combativi activi și energici. Toți comandanții vor merge pe jos sau călare în fruntea trupelor[...] Oricine nu va executa ordinele sau nu va păstra ordinea va fi executat. În căruțe vor merge numai cei bolnavi cu notă scrisă de la medic sau comandant”*. Itinerariile stabilite au fost marcate prin schițe.

În toamna anului 1942 când se consuma cea mai grea înfrângere germană de pe frontul de răsărit în Bătălia Stalingradului, când generalii von Manstein și Roth acuzau pe români de *“absența voinței de a lupta”* și de *“trădare”*, atunci Divizia 11 Infanterie a intrat în operație. A căuta atunci sau acum vinovați pentru eșecul bătăliei a fost și rămâne un nonsens. Generalii Ilie Șteflea și Petre Dumitrescu în 1945, pentru a-și *“salva pielea”*, au dat vina pe mareșalul Ion Antonescu, care în stilul său de mare cavaler, după dezastru, a recunoscut că și-a asumat întreaga răspundere, considerându-se *“singurul vinovat în legătură cu neacceptarea ieșirii din încercuire a grupului Lascăr”*.

Legătura de cauzalitate este greu, dacă nu imposibil, de făcut între evenimente și decizii. Comportările ulterioare, afirmațiile de mai târziu eludează un fapt cert: **ordinul**. Ori analiza lucidă a îndeplinirii **ordinului**, raportat la posibilitățile tehnice de dotare ne obligă să respingem acuzațiile generalului Heinz Guderian că *“românilor le e frică de lupta împotriva tancurilor”*. Lupta *“ingropată a infanteriei”* s-a făcut cu dărzenie și curaj. Și am apelat la câteva exemple tocmai pentru a demonstra, dacă mai era nevoie, că soldatul român s-a bătut cu dărzenie dar, nu cu fanatism. Tunarii români au tras în tancurile rusești T-34 până la ultimul proiectil, dar fără efect, abia producându-le ușoare zgârieturi.

✱ ✱

✱

CAMPANIA DIN 1943

Cu Ordinul Special Nr.109, din 7 ianuarie 1943, Corpul 1 Armată constituia Detașamentul colonel Negoescu, care a cuprins toate elementele diviziei rămase după organizare și deplasarea acestora pentru iernare la Sud-Vest Volnovacha, în 10 etape, între 9-18 ianuarie.

Conform ordinelor superioare, din resturile diviziilor române, s-a format o mare unitate operativă sub denumirea "*Divizia 11 Operativă*". Întregul comandament al acesteia s-a completat cu ofițeri și trupă de la toate regimentele iar unitățile reconstituite cu materialul existent, au format mici unități și au rămas la Divizia Operativă.

Din totalul diviziei, la 1 ianuarie 1943, au fost - 260 ofițeri, 225 subofițeri, 5062 trupă, din care în urma evacuărilor și vărsărilor la partea operativă în Detașamentul Negoescu, au intrat 117 ofițeri, 114 subofițeri și 3485 trupă. Deplasarea acestora s-a făcut prin marșuri de zi: infanteria sub comanda locotenent-colonelului Pătru; artileria condusă de colonelul Traian Hagichirea, iar "Grupul Servicii" sub comanda locotenentului Măntoiu.

Marșul a fost deosebit de greu datorită furtunilor de zăpadă, gerului și temperaturilor foarte scăzute. Între 10 și 19 ianuarie, datorită acestor condiții, au murit: 269 oameni. cei cu o sănătate mult slăbită 700 de oameni, au fost puși sub comanda căpitanului Zaharescu, iar până la sfârșitul lunii numărul lor a depășit 800. Cantonarea unităților, pe traseu, s-a făcut în case, câte 10-20 oameni într-un loc. În cantonament s-a urmat un riguros program administrativ și de instrucție.

Între 5 și 13 februarie, pe baza ordinului de operații nr. 1 al Grupului General Trestioreanu, s-a reluat marșul. Pe parcurs s-au înregistrat noi pierderi, astfel că pe 15 februarie detașamentul mai avea 87 ofițeri, 79 subofițeri și 1627 trupă. Între 14-18 februarie unitățile au acționat la Vest de Nipru, iar după trecerea acestuia pe gheață, s-au pus în marș pe itinerarul: Marinskaia, Novo, Voronzovka, Kostronka Sarja, Kamenskoe, parcurs în mai multe etape, fiecare de 25-30 km.

La 27 februarie, pe baza ordinului de marș nr. 12839, unitățile și-au păstrat numai strictul necesar de oameni pentru servicii și conducerea trăsurilor, aleși din oamenii perfect sănătoși, restul plecând cu trenul spre țară. Efectivele rămase: 51 ofițeri, 51 subofițeri, 639 trupă, 637 cai, și 195 trăsurile s-au pus din nou în mișcare. Deplasarea lor s-a îngreunat datorită dezghețului și a inundațiilor. Constatându-se oboseala oamenilor, la 26 martie s-a hotărât trimiterea acestora în țară cu trenul.

Marșul pe calea ferată spre țară s-a făcut între 2 și 7 aprilie 1943, din gara Migaievo prin Tiraspol, Tighina, Chișinău, Socola, Vaslui, Buzău, Ploiești, Buftea, Pitești, Slatina. De aici s-au desprins vagoane spre Râmnicu Vâlcea, Craiova și Caracal. Debarcarea s-a făcut în perfectă ordine. S-a procedat imediat la desconcentrarea oamenilor, trupa a primit 30 de zile concediu.

În ansamblu, pe parcursul anului 1943, D. 11 I. a făcut instrucție în țară, pe etape, fiind inspectată și apreciată de mareșalul Ion Antonescu că „se poate conta pe serviciile ei”. Instrucția a continuat până pe 10 Mai 1944 când divizia v-a intra din nou în luptă.

CAMPANIA DIN 1944

ORDIN GENERAL DE OPERAȚII NR. 62 25.05 1944 (OPERAȚIA SONIA) PENTRU LĂRGIREA CAPULUI DE POD IAȘI

I. SITUAȚIA

- a. Inamicul în contact cu linia principală de rezistență.
- b. Trupele germane române vor ataca în ziua x, ora y pentru a duce apărarea pe înălțimile imediat Vest și Sud Jijia între Golăești și sediul Mitropoliei.

II D. 11 I. are misiunea inițial a asigura luarea poziției de atac, ulterior în colaborare cu trupele germane a atacași pune stăpânire pe linia: pădurea Vest Bran, Golăești, satul Stânca. Mijloace suplimentare: Dn. 42 T. Ac, cp. 14 Tn. Ac. Germană (cpt. Häger).

III. Dispozitiv și misiuni

1. Infanteria: 4 grupări de atac:

1. **Gruparea de atac nr.1** – Lt.col. Constantinescu, compusă din B.1,2 (R.19 I. + 2 Ar. 120mm de la R. 19 I.). Mijloace suplimentare – 4 tunuri anticar din Bt.1/Dn 42 Ac. Care se găsesc în sectorul acestei grupări.

Misiuni: inițial va rămâne în defensivă cu dreapta, iar cu stânga (Bt.II) va fi pus la dispoziția grupării de atacnr. 2 (col. Buzincu Emil) pentru ca la ordin să atace și să ocupe obiectivul. Ulterior după ce Bt.II a ocupat obiectivul, reintră sub ordinele lt. col. Constantinescu C. După aceasta gruparea de atac nr.1 va duce dispozitivul pe aliniamentul: marginea de N pădurea V. Bran, N. Golăești. În acest scop va ataca cu Bt. II Golăeștii de la V la E iar cu dreapta în direcția pădurii Marhonda în legătură cu forțele D.376 I germană, care va ataca Branul

2. **Gruparea de atac nr. 2** – Col. Buzincu Emil, comandantul Bg. 11 I., are în componere II/R.19 I. + R.3 D. (- B.2I.) + B.11 Pi. (-1 Cp.)+Grupul 11 Cc. Mijloace suplimentare – 4 tunuri Ac din sectorul R.3 D.

Misiuni: pe măsură ce D.23 Bl. va ataca spre NE și N pentru a pune stăpânire pe înălțimile din zonă această grupare intră în

subordinele D.23 Bl. pe tot timpul acțiunii de la ora y până la cucerirea înălțimilor.

3. **Gruparea de atac nr.3** – col. Ilie Radu compusă din R.2D. Mijloace suplimentare – 4 tunuri Ac. Din Bt. II/Dn42 Ac din sectorul R. 2 D. Misiuni: inițial va ataca sub ordinele grupării Edelsheim (D.24 Bl.+D79 I. germană) cu începere de la ora y și până în momentul când D.24 Bl. prin pătrunderea executată în dispozitivul inamicului a dat posibilitatea și D.79 I. germană să treacă cu întregul ei dispozitiv de atac la N de linia cotelor 125, 183 și 89. Ulterior R. 2 D. reintră sub ordinele D.11 I. și va fi în măsură să continue atacul început după ordinele grupării Edelsheim, făcând efortul cu dreapta pentru a ocupa înălțimile. În acest scop va păstra legătura cu stânga grupării de atac nr.2 și cu stânga D.23 Bl. care aacă pe direcția generală. Înaintea către N a R.2 D. se va face pe măsură ce D.24 Bl. urmată de D 79 I. germane crează în fața acestui regiment spațiul necesar înaintării. În acest scop se va menține o strânsă legătură cu spatele grupării Edelsheim.

4. **Gruparea de atac nr. 4** – col Petrușian C. compusă din comandamentul R.19 I. + II/R.3D. + III/R.19 I. Mijloace suplimentare: 10 tunuri Ac. (5tunuri din Cp. 14 Tc și 5 tunuri din Bt. 11 Ac.). Misiuni: cu începere de la ora y va fixa inamicul prin foc puternic, împiedicându-l de a acționa asupra stângii dispozitivului de atac al grupării Edelsheim. Ulterior, în legătură cu flancul stâng al grupării de atac nr. 3 și după ajungerea acestuia la înălțimea cotei 125 (1 km S pădurea Coțmani) va angaja inamicul prin acțiuni de asalt, cucerind aliniamentul: botul de deal cu cota 108 (Dl. Coțmani) și Dl. Boldișor. Va păstra o continuă legătură cu dreapta R.4 D./D.3I. După ajungerea grupării de atac nr. 3 pe obiectivul final, gruparea de atac nr. 4 va trece la ordin în rezervă de divizii astfel: 1B. la N Redeiul Aldei (Dl. Letea); 1 B în pădurea de la 1 km E marginea de N Dorobanțul. În cazul când R.2 D. nu va ajunge pe dispozitivul final gruparea de atac nr.4 va continua înaintarea numai la ordin, pe direcția marginea de nord-

vest Pădurea Coțmani, marginea de est Stâncă pentru a ocupa înălțimea de la Est Stâncă.

2. Artileria – trei grupări de sprijin direct

a. gruparea de sprijin direct col. Dumitrescu Mihail: cu I/R.26 Art. + II/R.21 Art. Misiune- sprijin direct al grupării de atac nr, 1 și 2.

b. gruparea de sprijin direct mr. Petruțian I. – I/R.21 Art. Misiune- sprijin direct al grupării de atac nr. 3

c. gruparea de sprijin direct mr. Huidovici Ioan cu Dn II/R. 26 Art. Misiune- sprijin direct al grupării de atac nr. 4.

d. Servituți – să fie în măsură a interveni cu focul a 2 Dn pân la limita Bogdănești, Berești și cu focul a două divizioane până pe linia cota 163(2,2 km NE Vulturul), marginea de NE Pădurea Tălmacilor.

e. Deplasarea artileriei va fi organizată de Bg. 11 Art. astfel ca grupările de artilerie să fie în măsură a sprijini continuu grupările de atac, iar după atingerea obiectivului final să fie în măsură a acționa până la linia Sculeni, Târg, Petești.

IV. Pregătirea de artilerie

y-15' până la y-5' trageri de interdicție observate cu efortul pe linia principală de rezistență în zonele de ruptură respective. Bg. 11 Art. va integra în planul de pregătire și focul aruncătoarelor de 120mm.

V. Apărarea anticar

Cu mijloacele specifice anticar grele din sectorul fiecărei grupări de atac, precum și cu mijloacele de luptă apropiată anticar. Acestea vor fi amplasate pe timpul atacului astfel ca să se facă față eventualelor contraatacuri. Amplasarea după ordinele comandanților grupărilor de atac respective.

VII Apărarea Antiaeriană

Apărarea AA joasă, prin gruparea comandanților grupării de atac cu mijloacele organice ale unităților. Apărarea AA medie cu secțiile organice Cerlihon în zona bateriilor și a trenurilor de luptă. Deplasarea acestora după ordinele comandanților de

divizion. Compania 11 AA rămâne mai departe în dispozitivul actual.

VII. Pionierii

O companie de pionieri rămâne la Mânzătești pentru amenajări de comunicații și treceri; deplasări de câmpuri minate; siguranța dispozitivelor de distrugeri.

VIII. Cod semanle

a. Cu aviația - ordin special.

Comandanții de grupări de atac vor lua legătura cu comandanții unităților germane care acționează în sectorul respectiv pentru cunoașterea la timp a acestui cod.

b. cu artileria – după dispozițiile ce se vor da de Bg. 11 Art.

IX Legături de transmisiuni

1. Posturi de comandă

D. 11 I. inițial la Valea Lungă, ulterior la Dorobanțul (P.C. înaintat),

Bg. 11 Art. la un loc cu D.11 I.;

Bg11 I. la Rușenii Noi.

Celelalte posturi de comandă- neschimbate. Comandanții de Grupări de atac vor raporta posturile de comandă ulterioare.

2.Axe de transmisiuni

Ax principal: Iași, Dorobanțu, Cotul lui Ivan. Ax secundar: Valea Lungă, cota 223 Golăești.

3.Agenți de legătură ofițeri, la ordinul D la PC Valea Lungă.

Agenți de transmisiuni grade inferioare idem,

4.Emisiunile radio permise numai la ordin.

X. Prescripțiuni

1. Comandanții de Grupuri de atac și Grupări de sprijin direct vor lua legătura personal cu comandanții respectivi de MU din unitățile germane din sectoarele respective.

2.Se vor lua toate măsurile necesare pt. a nu se da indicii trupei și ofițerilor de operațiunea ce se va executa,

3.Ziua x se va comunica numai comandanților de unități iar ora y se va comunica numai trupei care ia poarte la atac.

4. Trapei și ofițerilor din subordine li se vor comunica în timpul util numai părțile ce trebuie neapărat să le știe pentru executarea misiunilor ce le revin.

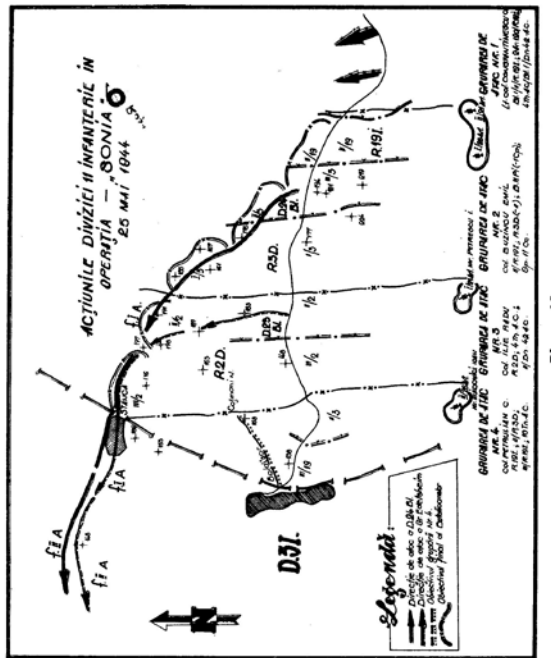
5. Comandanții Grupărilor de atac nr.2 și nr.3 vor lua legătura respectiv cu D23 Bl. și cu gruparea Edelsheim pentru a fi întărite cu mijloacele radio precum și cu măsuri de recunoaștere.

6. Întreaga operațiune ce urmează să se execute va purta denumirea de „SONIA”.

Comandantul D. 11 I.

General Edgar Rădulescu

(A.M.R., fond D. 11 I., dos. 2412, p.6-8)

***

23 AUGUST 1944 – POVESTIT DE PR. GH. MARIAN

Este și a sosit ora „H”, rușii au început ofensiva. Întregul Comandament este adunat în curte și comentăm situația. Între timp se luminează și vedem, cum soldații noștri în grupuri și fără arme fug și dezertează. La întrebările noastre, pentru ce fug și dezertează, ne-a răspuns că acolo pe linia I-a n-a rămas nici un om în viață. O mașină sanitară încărcată cu medicamente în drum spre Dumești, la invitarea medicului urc și eu în mașină, ca să dăm asistență răniților. Însă după ce am urcat, parcă cineva mă tot îboldea și mă invita ca să cobor din mașină și într-adevăr ieșind din sat, am oprit mașina și m-am coborât și m-am reîntors la Plutonul trupei.

La orele 10 am plecat cu trei camioane și cu mari dificultăți din cauză că șoseaua era plină de populație, care se refugia spre interiorul țării, precum și de o mulțime de soldați, care fără nici un ordin și fără nici o disciplină, unii cu arme, iar alții fără arme se retrăgeau în mare discordie. Pe la orele 12 am ajuns la Tibana. Aici eu m-am opus ca să se descarce camioanele și să plece din nou la Voinești, fiindcă rușii erau în avansare și sigur că în cazul că se reîntorc la Voinești, vor fi capturate de ruși. Camioanele încărcate le-am dirijat pe o stradă laterală, iar noi am ieșit pe strada principală unde am început să organizăm într-o ordine oarecare retragerea trupelor, precum și a populației care se refugia. Între timp cam pe la orele 13,30 a apărut un avion rusesc zburând la o mică înălțime deasupra comunei a observat că organizăm retragere în ordine și a început să ne bombardeze. Populația și armata în retragere s-a refugiat și ascuns prin șanțurile șoselei, alții prin casele și beciurile caselor din comună, iar noi, cei trei - col. Corocianu, maior Haer și cu mine, ne-am găsit un adăpost în apropiere un șanț antiaerian așezat, săpat la marginea unei mici movile. Avionul zbura la o înălțime de cca. 30-40 metri și aviatorul rus aplecat cu capul din avion ne-a descoperit din șanțul antiaerian și zburând deasupra noastră, lansa bombe deasupra noastră cu „sacul lui Stalin”, adică într-o plasă în care

se aflau mai multe bombe mici, erau lansate asupra noastră și căzând sacul deasupra pământului, punga se spărgea și bombele se spărgeau prin apropiere și exploatau și multe bombe au căzut lângă șanțul nostru, și chiar una dacă nu era lovită înainte de a exploda se prăvălea pe noi în șanț, dar maiorul Haer a lovit-o cu o bucată de lemn și astfel am fost salvați ca prin minune. Această bombardare a durat 45 minute și după ce a lansat toate bombele avionul s-a retras.

În această zi de 20 august-seara pe la orele 18, am plecat cu camioanele la Tibănești. Eșalonul I, în care se cuprinde și Staul Major al C.VI.A. a plecat mai departe. Eșalonul II din care fac parte și camioanele noastre a fost stabilit în curtea spitalului militar. Maiorul Popa V. Comandantul Eșalonului nostru cu un căpitan s-au stabilit la poșta din centrul comunei, pentru ca astfel să poată avea legătură telefonică cu Eșalonul I, Dispensarul, de la el până la Circumscripția sanitară sunt cca. 3-400 metri.

21 august - noaptea a trecut - albă - Lângă dispensar se află o clădire mare, un fel de castel care a fost proprietatea familiei Carp. Intr-o cameră din această clădire ne-am adăpostit. Cercetând și primind informații de la populația care era în retragere, ba cei mult a trecut și de Tibănești. Comuna este așezată pe un deal mic, de unde privim jos spre vale la o distanță de 1 km, aici se află șoseaua care merge spre Negrești și privind de la noi din comună, vedem cum pe această șosea trec coloane de armată rusă.

Văzând această situație, mereu făceam naveta din curtea Dispensarului în care se afla Eșalonul nostru, care era gata de plecare, aștepta ordinul de la Maiorul Popa. Mereu raportăm maiorului, că rușii ne-au depășit și să dea ordin de plecare, el mereu ne răspunde că până când nu primește ordin de la Eșalonul I, nu putem pleca.

În comună este un vacarm, o mulțime de populație se retrage din comunele lor în această comună. Ei ne spun că rușii sunt la marginea comunei și peste câteva minute intră în comună și o ocupă. Am plecat din nou la poșta la Maiorul Popa, ca să-i

comunic această situație și când ajung în fața poștei, iată că iese de urgență maiorul Popa cu însoțitorul Căpitan, urcă pe o motocicletă cu ataș care o aveau pentru dâșii și-mi zice că de urgență să plec la camioanele eșalonului din curtea spitalului (dispensarului) și să plecăm spre Dumnezeiești. Dar și dânsul a trecut mai repede ca mine prin fața dispensarului și a dat acest ordin eșalonului, care fără să ne aștepte a luat-o din loc și până când am sosit eu la dispensar, camioanele au plecat, iar eu am rămas. Văzându-mă singur izolat, mi-am pierdut complet rațiunea, trăind clipele cele mai grele din viața mea. Văzând că nu mai am nici o scăpare. Iată că a apărut în comună, pe strada principală, armata sovietică și deci la stradă nu mai aveam ce căuta, topografia comunei nu o cunoșteam și în aceste clipe grele iată că au apărut trei soldați, veniți din mijlocul populației, care încă făceau parte din eșalonul nostru, ei au venit cu propunerea ca să ieșim prin grădina dispensarului și prin porumbul de pe hotar s-o luăm spre comuna Dumnești, că poate astfel vom scăpa și vom ajunge din urmă unitatea noastră. Zis și făcut. Am intrat imediat în grădină, de aici în porumb și înaintam.

Tunurile sunau în apropierea noastră, de asemeni se aud și rafalele de mitraliere, care trag mereu, este un adevărat zgomot în mulțimea de oameni și soldați care mergeau și ei spre necunoscut. La un moment dat un zgomot asurzitor se aude în apropierea noastră. Privim în urma noastră și vedem cavaleria rusească care trece ca fulgerul prin porumb și văzându-ne au strigat la noi **rumensk soldat este plena nazat** „adică soldați români sunteți prizonieri și cu toții înapoi”. Fără să mai ezitam, văzând situația ne-am reîntors și am venit în curtea dispensarului. Aici era deja aranjat un centru de colectare a prizonierilor, unde am și găsit vreo 70 de soldați români prizonieri. Poarta dispensarului care dă spre stradă era păzită de o santinelă rusească. Înspre grădină fiindcă lipsea poarta, s-a tras în locul porții 3-4 rânduri de sârmă ghimpată și astfel a venit seara peste noi.

Un soldat din mijlocul nostru, cunoscând topografia locului m-a sfătuit, că întrucât paza din partea rușilor dinspre

grădină nu este așa de severă, să dezertăm prin poartă din fundul grădinii și plecând prin porumb până-n ziuă, vom ajunge armata română și astfel vom fi salvați. Deși viața noastră era amenințată, am trecut la fapte. Cerul întunecat de nori, întunericul nopții, ne-a favorizat și unul câte unul, am trecut pe sub sârma înghimpată. Patru persoane am trecut. Văzându-ne liberi și în porumb, am luat-o înainte și la revărsatul zorilor am ajuns în Valea Todireștilor.

În această vale este și o șosea care merge spre Roman. Ajungând aproape de șosea, am observat că pe această șosea merg căruțe după căruțe. La început credeam că sunt ale noastre, însă la un moment dat am auzit o înjurătură rusească. Imediat mi-am dat seama că sunt ruși. Fiind întuneric și prin faptul că soldații din căruțe dormeau am avut norocul că am reușit să trecem peste această corvoadă. Ca să putem trece mai departe spre ținutul unde încă n-a pătruns armata rusă am fost nevoiți să trecem peste pământul todireștilor. Apa adâncă până la brâu (centura soldatului) pe care am trecut-o cu toți soldații însoțitorii mei, și iată că s-a făcut ziuă.

În data de 22 august - în dimineața acestei zile, am ajuns în satul Zamfirești. Aici încă nu a pătruns armata rusă. Tot aici am găsit Spitalul Militar de Campanie nr.VI, și nu avea nici un bolnav. Era gata împachetat pentru plecare. Cu această ocazie a apărut o mașină cu doi ofițeri superiori din Comandamentul Armatei a IV, din Bacău. Văzându-mă în halul în care mă găseam, obosit, murdar, nebărbierit, s-a repezit la mine și m-a acuzat că sunt dezertor și mi-a semnat numaidecât numele și comunicându-mi, că voi fi dat în judecata Consiliului de război pentru dezertare. Afirmând că armata rusă a fost înfrântă de noi și de germani și că acum sunt în retragere. Eu le-am răspuns după cele văzute și trăite.

După plecarea lor, a apărut o mașină de la C.VII.A. condusă de Căpt. Iordana. Văzându-mă, repede m-a invitat în mașină și după ce a predat un ordin la Comandantul spitalului militar (Col. Ursu), am plecat în satul Tălmaș aflat la o distanță de

vreo 12 km spre sud de Bacău. Aici am găsit întregul comandament al C.VII.A. care văzându-mă și-a exprimat o deosebită bucurie, deoarece ei au fost informați că am fost împușcat de ruși.

După ce am luat masa, maiorul Popa V. m-a invitat la dânsul unde am dormit iar seara după cină tot la dânsul am rămas. M-a rugat să mă culc în mașină, deoarece întregul comandament în cursul nopții se va deplasa. Într-adevăr am rămas și dormit în mașină și dimineață după ce a plecat întreg comandamentul, am plecat și noi în urma comandamentului.

23 august 1944 - Am plecat în urma comandamentului cu mașina. Maiorul Popa avea și însărcinarea ca să controleze, ca să nu rămână în urmă vreo mașină. Mergând înainte, motorul mașinii s-a defectat. Pentru repararea lui am vrut să intrăm în Bacău, însă la intersecție de drum am găsit mașinile Comand. Armatei a IV-a care se retrăgeau. Cu această ocazie am fost informați că rușii în cursul zilei vor ocupa Bacăul, întrucât sunt în marginea orașului. În urma acestor informații, noi am luat-o înainte pe un drum județean care traversa paralel cu râul Siret. Cum însă motorul era defect eram nevoiți mereu să oprim și să răcim motorul cu apă rece ce scoteam din Siret. La o distanță de vreo 3-400 m înaintea noastră mai mulți soldați făcând baie și totodată adapă și caii. Cu binoclul maiorul Popa V. observă că sunt ruși, deci armata rusă a ajuns azi până la Siret. Deci noi cu mașinile nu mai putem avansa, dar nici ca să ne mai reîntoarcem nu e cazul. Am scăpat din prizonierat și acum iar voi cădea în mâna rușilor, neavând posibilitate de scăpare decât să abandonăm și să părăsim mașina, iar noi prin înotător, însă fiindcă pe Siret valul de apă aduce o mulțime de bârne de lemn care vin dinspre izvoarele râului, am intrat în apă cu Maiorul Popa și soldatul - șoferul - dezbrăcați și cu hainele legat în pachet, am reușit destul de ușor să trecem râul. Prin porumb și alte arături, am înaintat și după un drum de 10-12 km, am ajuns la șoseaua care vine dinspre Bacău, unde am întâlnit mai multe camioane cu soldați în retragere de la diferite unități, am urcat și noi, până seara am ajuns la bifurcația șoselei de lângă

Focșani, care traversează râul Siret spre Moldova (Galați). Mergând până în comuna Nicorești, unde am găsit Comandamentul Eșalonului II, care în acel moment era comandat de col. Ionescu, ofițer de artilerie. După ce ne-am revăzut gata de plecare pentru comuna din apropiere. Cum șoseaua spre comuna respectivă nu era pietruită și din cauza ploii care se revărsa în acel moment, pentru mașini era imposibilă de circulat, la stăruința și perseverența mea, am reușit să-l conving pe Colonel, ca tot eșalonul să stea pe loc până la primirea unui nou ordin, care a și sosit pe la orele 21 seara, când întreg eșalonul a plecat din loc spre podul cel ieșit din comună, șoseaua până la pod a fost ocupată de armata germană care era în retragere din Basarabia. Armata germană a dirijat traversarea podului și după ce am fost plouați toată noaptea, udați până la piele, odată cu răsăritul soarelui am trecut și noi podul.

24 August - s-a făcut ziuă și razele soarelui care încălzește pe toată lumea, au reușit să ne încălzească și să usuce hainele de pe noi. În drum spre Focșani, am întâlnit din nou armata germană care nu se retrăgea din aceeași direcția cu noi, ci venea dinspre Bărgan și București și căuta prin anumite căi de comunicație să se retragă spre Munții Carpați. La un moment dat o unitate de Cavalerie din armata noastră ne ajunge din urmă și un căpitan ne întreabă dacă cunoaștem evenimentele noi? Noi mai ales care de 2-3 zile tot a drumului am fost și fără să avem legătură cu Comand. C.VI. A nu cunoșteam nici o noutate. El atunci ne răspunde - „**În ziua de 23 august România a capitulat, ne-am rupt de germani și conform condițiilor impuse de foștii adversari, de azi începând suntem uniți cu rușii și vom lupta împreună cu ei contra nemților.**”

Extras , Pr. Gheorghe Marian, *Memorii de război*, Manuscris.

CAMPANIA PENTRU DEZROBIREA ARDEALULUI 1944

ÎNTOARCEREA ARMELOR

În timp ce pe front ciocnirile încă erau violente la București capul oștirii mareșalul Ion Antonescu a fost arestat. Regele Mihai I s-a adresat poporului și armatei cu următoarea Proclamație:

Români,

În ceasul cel mai greu al istoriei noastre am socotit, în deplină înțelegere cu poporul Meu, că nu este decât o singură cale pentru salvarea țării de la o catastrofă totală, ieșirea noastră din alianța cu puterile Axei și imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite.

Români,

Un nou guvern de uniune națională a fost însărcinat să aducă la îndeplinire voința hotărâtă a țării de a încheia pacea cu Națiunile Unite. România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii. Din acest moment încetează lupta și orice act de ostilitate împotriva armatei sovietice, precum și starea de război cu Marea Britanie și Statele Unite. Primiți pe soldații acestor armate cu încredere. Națiunile Unite ne-au garantat independența țării și neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut nedreptatea dictatului de la Viena prin care Transilvania ne-a fost răpită.

Români,

Poporul nostru înțelege să fie singur stăpân pe soarta sa. Oricine s-ar împotrivi hotărârii noastre liber luate și care nu atinge drepturile nimănui este un dușman al neamului nostru. Ordon armatei și chem poporul să lupte prin orice mijloace și cu orice sacrificiu, împotriva lui. Toți cetățenii să se strângă în jurul tronului și al guvernului pentru salvarea patriei. Cel care nu va da ascultare guvernului se opune voinței poporului și este un trădător de țară.

Români,

Dictatura a luat sfârșit și cu ea încetează toate aspirările. Noul guvern înseamnă începutul unei ere noi în care drepturile și libertățile tuturor cetățenilor țării sunt garantate și vor fi respectate.

Alături de armatele aliate și cu ajutorul lor, mobilizând toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena pentru a elibera pământul Transilvaniei noastre de sub ocupația străină.

Români,

De curajul cu care ne vom apăra cu armele în mână independența împotriva oricărui atentat la dreptul nostru de a ne hotărî singuri soarta depinde viitorul țării noastre.

Cu deplină încredere în viitorul neamului românesc să pășim hotărâți pe drumul României de mâine, a unei Românie libere, puternice și fericite".

Pe pământul Moldovei, cam din aceeași zonă de unde a început, s-a încheiat după mai bine de trei ani de lupte grele, "cruciada împotriva comunismului", în care Divizia 11 practic, de trei ori, a pierdut mai bine de 30% din efectiv, dar niciodată nu a fost biruită. În cursul nopții de 23 spre 24 august, unitățile sale s-au desprins de unitățile sovietice și germane și s-au retras spre Sud.

ORDIN DE ZI nr. 392 bis din 29 octombrie 1944

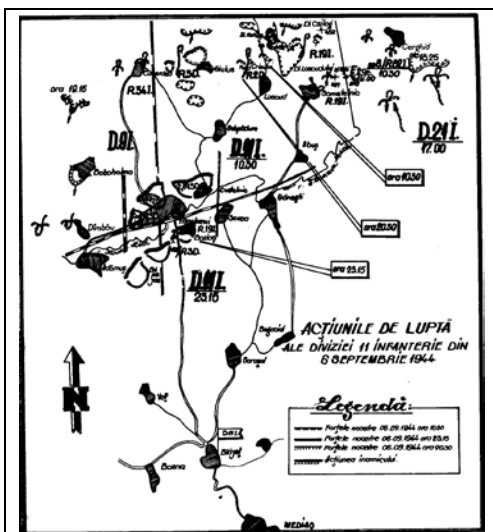
La chemarea țării pentru dezrobirea Ardealului răpit prin Dictatul de la Viena ați răspuns cu însuflețire și credință în izbânda dreptății neamului românesc. Tineri și bătrâni ați pornit spre hotarele sfinte ale patriei și cu pieptul vostru ați făcut zăgaz de neînfrânt dușmanului care voia să ajungă la Carpați. Apoi, alături de marea armată sovietică, ați trecut la atac și după lupte grele de zi și noapte, fără răgaz, ați înfrânt dârza apărare a Mureșului. Zdrobit de focul năprasnic al artileriei și de neconținutele voastre asalturi, inamicul a fost gonit din Ardealul scump. Prin ploi, prin noroaie și drumuri desfundate, zi și noapte ați luptat cu un dușman dârz și hotărât și l-ați învins.

Azi, când avangărzile trec pe pământ străin, pentru desăvârșirea înfrângerii definitive a dușmanului, gândul meu se îndreaptă către voi, cu dragoste și admirație pentru faptele voastre de arme. Peste veacuri veți fi slăviți, voi ofițeri și ostași care ați eliberat Ardealul. Pe cei care au căzut la datorie îi vor preamări urmașii și numele lor va fi scris în cartea de aur a neamului.

Încrezători în destinele neamului și luând pildă de la cei ce au pus patria mai presus decât viața, continuăm lupta strâns uniți în jurul steagului și a tronului.

Comandantul Armatei 4

General de corp de armată, Gheorghe Avramescu”

Troița, în memoria eroilor români cazuți în luptele împotriva fascismului (1944-1945) din cimitirul Kerepes, Budapesta

„Glorie eroilor români care și-au jertfit viața în lupta împotriva fascismului”

Regimentul de Gardă la dezvelirea monumentului „Vulturul” din cimitir ↑

Inscripție din parcela eroilor români din cimitirul Kerepes, Budapesta

CAMPANIA DIN CEHOSLOVACIA 1945

Divizia a XI-a Infanterie

ORDIN DE ZI Nr. 46

Intre 15 și 23 Ianuarie 1945, bravele trupe ale Diviziei 11 Infanterie au continuat să ducă lupte extraordinar de grele într-un teren muntos, aproape inaccesibil, fără comunicații, fără posibilități de a face lucrări de sapă și adăposturi, fără instrucție și antrenament special pe zăpadă și gheață, contra trupelor de vânători de munte germani, hotărâți să apere cu îndârjire defileul spre Rozenau.

Prin lupte grele și sângeroase s-a cucerit cota 672, care a trecut de mai multe ori din mână în mână, până ce la urmă a rămas în stăpânirea noastră.

Atacurile infanteriei, sprijinite prompt și eficiente de tragerile artileriei, a zdruncinat apărarea și provocându-i pierderi sângeroase, inamicul a fost nevoit să se retragă pe poziții mai dinaintea organizate, care nu au constituit decât pierderi de moment în fața elanului infanteriei și focurilor artileriei noastre.

Au urmat apoi luptele pentru cucerirea înălțimilor cu cotele 637, 680, 681, 601, 620, care, rând pe rând, au căzut în stăpânirea noastră, înlesnită printr-o manevră de flanc, pe direcția cotelor 637, 681, 601, condusă energic de către Cpt. Opreș Gr., Șeful Biroului 3 din Statul Major al Diviziei, care surprinzând spatele inamicului l-a determinat să se retragă în grabă spre Rozenau.

Pentru toate aceste fapte de arme, citez în mod excepțional pe Divizie pe: Batalionul II din Regimentul 2 Dorobanți, de sub comanda Cpt. Miulescu Dumitru, care a căzut ca un erou în fruntea Batalionului, luptând în prima linie, alături de trăgătorii săi și care să rămâie viu exemplu de urmat.

Mă închin cu respect în fața celor căzuți pe Altarul Sfânt al Patriei și aduc prinosele mele de recunoștință sacrificiului lor.

Jertfa acestor eroi să fie pildă vie tuturor ostașilor Diviziei, în luptele ce vor urma, pentru zdrobirea totală a inamicului și aducerea victoriei finale.

Prezentul ordin de zi se va citi la apelul trupei sub arme.

Dat la Vel. Poloma, Cehoslovacia, azi 28.I.1945.

COMANDANTUL DIVIZIEI a XI-a
INFANTERIE
General (ss) Bădescu Const.

Pentru conformitate
Coman. Regt. 2 Dorob.
Colonel,
Radu Marin

***

RAPORTUL NR. 2012/08.04.1945 AL COMANDANTUL DIVIZIEI 11 INFANTERIE

În a doua jumătate a lunii martie Divizia 11 Infanterie duce grele acțiuni de luptă în zona localității Banska-Bistrița din munții Cehoslovaciei.

Maiorul Avram Zenovie, în calitate de Șef de Stat Major, se găsea, în ziua de 26 martie 1945, la Gruparea colonelului Radu Marin, în zona cotei 1104, pentru a verifica executarea ordinelor date în vederea acțiunii din acea zi. Ulterior, prin succesele tactice

Gl. Constantin Bădescu – comandant al D. 11 I.

obținute de Divizia 11 Infanterie, în ziua de 26 martie 1945, creându-se o situație favorabilă unei manevre în spatele inamicului, Corpul 6 Armată a dispus constituirea Detașamentului ULMANKA cu misiunea de a ocupa nodul de comunicații ULMANKA, tăind retragerea inamicului.

Maiorul Avram Zenovie, apreciind importanța acestei manevre care angaja Divizia 11 Infanterie și ușura înaintarea Corpului de Armată, s-a oferit personal să însoțească și să observe acțiunea detașamentului urmând a se înapoia în cursul zilei, în care scop a luat ca însoțitor un jandarm cu pistol mitralieră.

Din declarațiile celor trei ofițeri și 24 ostași ce au revenit la unități rezultă că: jandarmul sergent Nicolae Gâdoi, rănit și evacuat la spitalul nr. 22, a însoțit pe maiorul Avram Zenovie, în ziua de 28 martie 1945, ora 16.00, când Detașamentul ULMANKA, din lipsă de muniție, încetase lupta, maiorul Avram Zenovie se găsea la sud-vest de cota 1000 încercând să se strecoare prin liniile inamice și să revină în liniile noastre. În

noaptea de 28/29 martie 1945, a continuat să se strecoare în direcția 498 (cotă), ajungând la circa 1000 m. sud-est de cota 1000. Jandarmul care era rănit în două locuri, la piciorul drept n-a mai putut urma pe maiorul Avram Zenovie, care era la rândul lui rănit mai ușor. În noaptea de 1/2 aprilie 1945 o cercetare de luptă, a Regimentului 90 Infanterie trimisă din La Nemce către cota 1000 a descoperit, pe botul de deal, sud-est cota 1000, pe maior mort, om de statură înaltă, fără bocanci, care nu a putut fi ridicat din cauza focului violent al inamicului.

Pe baza acestor informații și în legătură cu Divizia 11 Infanterie, s-a procedat la cercetarea zonei găsindu-se corpul maiorului Avram Zenovie care a fost ridicat și transportat la morga ambulanței Diviziei 11 Infanterie.

Pentru a înlătura orice suspiciune din partea aliaților, suspiciunea care *o simțeam în atmosferă din modul în care se interesau de situația maiorului Avram Zenovie am dispus ca Ambulanța Diviziei 11 Infanterie să facă examenul rănilor maiorului Avram Zenovie, în fața unei comisii la care să asiste și unul din ofițerii aliați, aflați detașați pe lângă Comandamentul Diviziei 11 Infanterie și care-l cunoștea, obligându-l să semneze proces verbal în triplu exemplar.*

În concluzie rezultă că maiorul Avram Zenovie *plin de curaj printr-un bombardament violent de artilerie de toate calibrele și sub ploaia de gloanțe a îmbărbătat ofițerii și trupa. Detașamentul ULMANKA rezistând la încercuire trei zile și trei nopți până la terminarea muniției.*

Încercând să se strecoare în liniile noastre, după două zile și două nopți de mers prin pădure, probabil a fost descoperit de inamic. Ofițerul s-a opus să se predea și să rămână prizonier și a luptat de unul singur contra inamicului *până ce a fost izbit în față cu o grenadă și ciuruit de gloanțe de pistol de mitralieră, a căzut eroic.*

Rezistența dârză, curajul, devotamentul și exemplul pe care l-a dat ofițerul a fost decorat, post mortem, cu ordinul *Mihai*

Viteazul clasa a III-a cu spade și înaintat la gradul de locotenent-colonel Post Mortem.

Cunoscându-i bine devoțiunea și simțul onoarei ce caracterizează pe subalternul său, comandantul Diviziei 11 Infanterie, colonel Constantin Bădescu, încheie raportul său, pentru a se înlătura *orice suspiciune pe seama acestui ofițer de Stat Major, care constituie un sublim exemplu de erou național: vă rugăm să binevoiți a interveni la Armata a IV-a pentru a pune în cunoștință Comandamentul să se știe o dată pentru totdeauna că ofițerul român, moare tot român, îmbrățișând cauza NEAMULUI până la sacrificiul suprem și nicidecum dacă întâmplător, a avut vreo misiune prin Germania, cum a fost cazul lui Avram Zenovie, a devenit fascist.*

Rezistența dârză a detașamentului Ulmanka a fost remarcată chiar de inamic prin manifestele aruncate în liniile noastre. Tabloul celor reîntorși din Detașamentul Ulmanka din cei 136 ostași, 5 subofițeri și 10 ofițeri care, în baza ordinului 21676/31.03.1945, au fost dați dispăruți.

„Trecătorule, oprește-te un minut și amintește-ți de eroii români căzuți în luptele pentru eliberarea Cehoslovaciei – aprilie 1945”. Inscripție de pe monumentul de la Kalnica

ORDIN DE ZI Nr. 114
din 20 Mai 1945

În luptele dintre râurile Nitra și Vag pentru cucerirea masivului Tatra Mică, Divizia XI Infanterie s-a acoperit din nou de glorie prin excepționalele fapte de arme pe care le-a săvârșit.

În ziua de 17 Aprilie 1945, Divizia XI Infanterie ia în primire un front defensiv de 25 km pe aliniamentul Dol, Poruba Trenci Teplite, Dobra, Opatova, Valea Vagului.

Deși în dispozitiv defensiv, și pe un front atât de întins Divizia trece la atac în ziua de 18 Aprilie, conform ordinului Armatei pentru a pune stăpânire pe regiunea industrială Dubnița, unde inamicul avea numeroase fabrici de armament și munițiuni.

Între 18—27 Aprilie 1945, Divizia XI Infanterie prin lupte continue de zi și noapte, atacuri impetuoase executate cu un elan deosebit, în majoritatea cazurilor prin lupte executate la baionete și grenade.

Pentru a slăvi memoria celor peste 100 eroi, ofițeri, subofițeri și trupă căzuți în aceste condițiuni victorioase, în fața cărora ne plecăm cu deosebită recunoștință și pentru a duce răsplata cucerită ostașilor, care prin lupte eroice au săvârșit aceste fapte de arme excepționale.

SE CITEAZĂ PRIN ORDIN DE ZI PE ARMATĂ

Colonelul Radu Marin, Comandantul Regimentului 2 Dorobanți, și colonelul Neacșu Constantin, comandantul Regimentului 3 Dorobanți.

Căpitani Georgescu Gheorghe și Pătrășcoiu Vasile, comandanți de Batalioane.

Sublt. Cosma Ion și serg.-maj. Ispas Ion, Mihalcea Constantin, comandanți de plutoane.

Sergenții Ichim Vasile și Linca Constantin, comandanți de grupe, care prin glorioasele lor fapte de arme, sub o conducere energică și hotărâtă au realizat aceste noi și nemuritoare victorii.

COMANDANTUL ARMATEI a IV-a
General de C.A.
(ss) N. Dăscălescu

Pentru conformitate
Comand. Regt. 2 Dorobanți
Colonel,
Radu Marin

RAPORT SPECIAL
Nr. 1078
BRIGADA 11 INFANTERIE
către
DIVIZIA 11 INFANTERIE
Stat Major

Am onoarea a propune la decorare cu Ordinul „MIHAI VI-TEAZUL” cl. a III-a (treia) cu Spade, Drapelul Regimentului 3 Dorobanți, care s-a distins în luptele pentru eliberarea Ardealului, în Ungaria și Cehoslovacia.

I. LUPTLE PENTRU ELIBERAREA ARDEALULUI

**1. Trecerea Mureșului și luptele din zona Oarba de Mureș
(17 Sept.—5 Oct. 1944)**

Regimentul 3 Dorobanți, care se afla concentrat în zona Cipău, atacă și forțează trecerea peste Mureș în seara zilei de 17 Septembrie 1944, formând un cap de pod la Nord de acest râu, apoi continuă înaintarea pe direcția cotelor 495 și 463, la Vest de satul Oarba de Mureș.

Atacurile viguroase de zi și noapte, obligă pe inamic să concentreze, în acest sector, puternice forțe aduse din Turda, slăbindu-și astfel frontul unde ulterior Armata a IV-a își îndreaptă efortul principal și lovește cu succes inamicul sensibil slăbit.

Pentru faptele de arme săvârșite în timpul acestor lupte, Regimentul a fost citat prin ordinul de zi Nr. 66 din 5 Octombrie 1944 al Diviziei 21 Infanterie (sub ordinele căreia a acționat în ultimele zile).

2. Luptele de la Gerăușa (20—22.X.1944)

Regimentul 3 Dorobanți continuă înaintarea, având inițial misiunea de avangardă, iar ulterior de flancgardă a Diviziei și reu-

șește să ocupe poziția din fața satului Gerăușa, poziție pe care rezistă timp de 2 zile, până la încercuire.

În dimineața de 22 Octombrie 1944, Regimentul contraatacă și reușește să respingă pe inamic cu pierderi mari. Inamicul nu cedează însă, și sprijinit de blindate, se infiltrează pe ambele flancuri ale Batalionului I, pe care îl încercuiește.

Lupta capătă forma de rezistență hotărâtă, până la ultimul om și ultimul cartuș.

În momentul când Batalionul II Reg. 3 Dorobanți vine în ajutorul bravilor ostași ai Batal. I, încercuit timp de 2 zile, în care luptă fără răgaz și fără posibilități de improspătare cu munițiuni și hrană, aceștia au fost găsiți luptând la baionetă.

Pentru aceste fapte de arme, Regimentul a fost citat prin ordinul de zi Nr. 430 din 9.XI.1944 al Armatei a IV-a.

II. LUPTELE DIN UNGARIA

1. Trecerea Tisei și cucerirea masivului Tokay, cota 516 (9—22 Noiembrie 1944)

În ziua de 9 Noiembrie 1944, Regimentul 3 Dorobanți primește ordin să treacă Tisa. Inamicul bate neîntrerupt plaja, provocând pierderi mari în rândurile ostașilor acestui Regiment. Trecerea reușește și Regimentul lărgește capul de pod Tiszalok.

Inamicul opune o puternică rezistență la cota 109 și Ferma Kegysholl. Este adus Regimentul 3 Dorobanți în noaptea de 11 Noiembrie 1944, și în zorii zilei următoare începe atacul. Cad eroini trei tineri sublocotenenti. Regimentul suferă din nou pierderi mari, dar atacul continuă.

În ziua de 15 Noiembrie, după un ultim și suprem efort, prin atacul de front al Batalionului I și manevra executată noaptea pe la Est de către Batalionul II, cota 109 și ferma Kegysholl sunt cucerite de bravii ostași ai Regimentului 3 Dorobanți.

Capul de pod se lărgește, plaja este scoasă din bătaia artileriei inamice, podul peste Tisa se lucrează fără stingherire dând astfel posibilitatea să treacă unități proaspete.

Inamicul ocupă o poziție întărită la S.V. de masivul Tokay și localitatea Tarczal.

În dimineața zilei de 22 Noiembrie 1944, în zorii zilei, începe atacul prin surprindere asupra localității Tarczal cu Batalionul I Reg. 3 Dorobanți, care manevrează cu dreapta masivul Tokay, La

ora 9 Batalionul I intră în Tarczal, iar Batalionul II urcă înălțimile Tokay. Inamicul se retrage în ordine și astfel se pune stăpânire pe înălțimile Nord Tarczal și pe cota 516. Toate observatoarele ce domină întreaga regiune sunt în mâinile noastre. De la inamic se capturează 59 prizonieri.

Pentru aceste fapte de arme, Armata a V-a citează din nou Regimentul 3 Dorobanți prin ordinul de zi Nr. 476 din 29 Noiembrie 1944, iar Ministerul de Război îl citează pe întreaga Armată, prin ordinul de zi Nr. 5 din 18 Ianuarie 1945.

III. LUPTELE PENTRU ELIBERAREA CEHOSLOVACIEI

1. Atacul pentru cucerirea cotelor 819—902 și al satului Horny Lehota

În ziua de 10 Ianuarie 1945, Regimentul 3 Dorobanți, în zona de efort a Diviziei, atacă cu Batalioanele succesiv pe direcția: cotele 819, 902, 784.

Înaintarea este extrem de grea, din cauza focului violent al inamicului și a zăpezii ce depășește grosimea de 1 metru.

Către ora 14, Regimentul 3 Dorobanți se fixează puternic de front cu Batalionul I, executând concomitent o manevră de flanc și spate cu Batalionul II, care atacă viguros și reușește să cadă în spatele cotei.

Inamicul este pus în derută și se retrage, lăsând pe teren numeroși morți.

Se fac numeroși prizonieri și se capturează 2 aruncătoare, mai multe mitraliere și un mare depozit de munițiuni.

În dimineața zilei de 16.II.1945, Regimentul 3 Dorobanți atacă în direcția cotei 695 (N.V. Bistra), înălțime puternic fortificată și minată de inamic, pe care o cucerește printr-o manevră largă, executată pe un teren greu și acoperit cu zăpadă mare. Continuă apoi înaintarea spre Vest și în ziua de 25 Februarie 1945 atacă satul Horny Lehota. Inamicul este puternic organizat pe liziera de Est a acestui sat, având o cazemată de beton la castelul de apă și adăposturi solide.

Deși Regimentul are un efectiv redus la 186 oameni, reușește să pătrundă în poziția inamicului, producându-i pierderi grele.

Pentru aceste fapte de arme, Regimentul este citat de Corpul 2 Armată prin ordinul de zi Nr. 173 din 3 Martie și de Armata a IV-a prin ordinul de zi Nr. 627 din 15.III.1945.

2. Luptele de la Priehod—Balasze—Bucoveț (26.III.—1.IV.1945)

În dimineața zilei de 27 Martie 1945, Regimentul 3 Dorobanți atacă cu Batalioanele succesiv pe direcția: Priehod—Balasze—Bucoveț, având ambele flancuri descoperite. Inamicul strecoară unități tari pe flancurile Batalionului II, care atacă în prima linie, reușind să încercuiască acest Batalion. Incepe o luptă aprigă, la care iau parte și agenții și telefonistii Batalionului.

Regimentul intervine cu unități din Batalionul I și reușește să despresoare Batalionul II, căzând în spatele inamicului, chiar în bateria de tragere a aruncătoarelor sale, pe care le capturează.

Inamicul este surprins de această manevră și părăsește poziția în mare dezordine lăsând prizonieri: 2 ofițeri și 50 trupă.

Pentru toate aceste fapte de arme, Regimentul a fost felicitat de Comandamentul Sovietic.

3. Luptele din regiunea cotelor 842, 1 104 și Spania Dolina (2—3 Aprilie 1945)

Inamicul dispută cu dârzenie satul Ulmanka, important punct de sprijin al apărării germane, la Nord de Banska Bistrița.

Pentru apărarea acestui nod de comunicații, inamicul este puternic organizat pe cotele 842 și 1 104, la Est de Ulmanka.

În atacul executat în ziua de 2 Aprilie 1945, pentru a pune stăpânire pe satul Ulmanka, Regimentului 3 Dorobanți îi revine misiunea să atace cotele 842 și 1 104. La ora 8,30 atacul pornește. Cu toată puternica reacțiune a inamicului, Regimentul 3 Dorobanți pătrunde în poziția sa, ocupând către orele 15 cota 1 104 și șeaua dintre cotele 1 104 și 842, iar la căderea serii ocupă și cota 842, atingând în întregime obiectivul zilei.

S-au luat prizonieri peste 100 germani și unguri și un bogat material de război.

Pentru aceste fapte de arme, Regimentul 3 Dorobanți este citat prin ordinul de zi Nr. 1 din 3 Aprilie 1945 al Corpului 6 Armată.

4. Atacul de la Trenci Tepla și Dubnița (25—29.IV.1945)

La 25 Aprilie 1945, din proprie inițiativă, Regimentul atacă prin surprindere și fără nici o pregătire de artilerie localitatea Dobra și Trenci Tepla, care acopereau regiunea industrială de la Dubnița.

După lupte grele, dar decisive Regimentul reușește să cucerească aceste două localități, în care inamicul lasă pe teren un bo-

gat material de cale ferată și numeroși prizonieri. A doua zi Regimentul ocupă localitatea Priles și cartierul fabricilor de armament din partea de Vest a orașului Dubnița.

Pentru aceste fapte de arme, Regimentul 3 Dorobanți este din nou citat prin ordinul de zi Nr. 114 din 20.V.1945 de Armata a IV-a.

În lungul șir de bătălii glorioase, date pentru eliberarea Ardealului, în Ungaria și Cehoslovacia, Regimentul 3 Dorobanți și-a dat tributul său de sânge, pierzând 120 ofițeri, 109 subofițeri și 3 320 trupă, morți și răniți.

Pentru strălucitele fapte de arme săvârșite de ostașii Regimentului 3 Dorobanți și ca omagiu suprem de recunoștință pentru eroii căzuți pe câmpul de onoare, propun și rog respectuos să se intervină ca Drapelul Regimentului 3 Dorobanți să fie decorat cu Ordinul „MIHAI VITEAZUL” clasa a III-a, cu spade.

COMANDANTUL BRIGĂZII a 11-a INFANTERIE
COLONEL,

Gh. Baloșin

1945 – DUPĂ RĂZBOI

„ASPECTE DE SĂRBĂTOARE

Coborând spre apus, soarele zilei de 14 iulie 1945 aruncă sulite aurite prin vitralii și parcuri, parcă ar vrea să se oprească din drum, pentru a da toată strălucirea unei impresionante manifestări de suflet românesc.

Trotuarele Oradiei sunt pline de trecători, toți se îndreaptă spre centrul faimosului oraș de graniță, în fața monumentului, unde așteaptă din clipă în clipă să treacă regimentele Divizia a XI-a Infanterie, care alături de unitățile neîntrecutei Armate sovietice au contribuit la eliberarea Ardealului de Nord, a Ungariei și Cehoslovaciei. Inimile nu mai pot fi stăpânite de roua lacrimilor ce nimbează sentimentul dragostei și bucuria revederii bravilor luptători. Buchete de flori în mâini, flori de câmp, flori de grădină, flori multicolore, le vor

fi înmânate vitejilor, vor cădea în calea lor, înseninându-le fețele arse de soare, după lupte nespuse de grele și număr foarte lung.

De departe răsună alămurile militare.

Vin oltenii vituților pandurești din Vâlcea și romanați, încercații munteni din Argeș, Olt și Teleorman, viguroșii ardeleni din Făgăraș, de pe Murăș și Târnave. Grațele acestei mari unități i-a strâns într-un mănunchi puternic și I-a purtat din biruință în biruință.

După actul istoric de la 23 august 1945, Divizia a XI-a Infanterie a luat parte la curățirea Capitalei și orașului Ploiești de trupele hitleriste, după care au trecut în Transilvania și de acolo a continuat neîntrerupt să lupte eroic până la victoria finală. Bătăliile de pe Mureș, din zona Cluj, de la Cehul Silvaniei, munții Făget, Satu Mare, apoi cele de pe Tisa, de la Tokay, Serencs, Torna, Roszno Bressno, din munții Tatra, Ulmanka, Banska-Bistrica, Banya, Trenci, Trepla, Dubnița, Prostejov, au încrustat cu slove de sânge pe letopisețul vremii contribuția adusă la gloria armatei române de către Divizia a XI-a Infanterie.

ASISTENȚA

Pe tot parcursul defilării, ambele margini ale străzii, balcoanele și ferestrele clădirilor sunt ticsite de spectatori. Mii de persoane, muncitori, țărani, intelectuali, ostași, femei și tineri din localitate, de prin satele vecine, chiar din colțuri mai depărtate de țară au venit să întâmpine cu flori și explozii de bucurie sărbătorească pe bravii infanteriști și artileriști, se întorc glorioși de pe front.

Am remarcat, în numeroasa asistență, la tribuna oficială, prezența personalităților: general de corp de armată Gheorghe Stravescu, comandantul Armatei a IV-a, general de divizie Olimpiu Stravrat, comandantul garnizoanei Oradea Mare, general E. Borcescu, șef de stat major al Armatei a IV-a, general Dimulescu, comandantul Corpului 6 Armată, general Sireteanu, șeful intendenței Armatei a IV-a, general Andronescu, comandantul artileriei, P.S.S. Episcopul Dr. Nicolae Popovici al

Oradiei, locotenent Filip Konoplin, reprezentantul Armatei roșii, maior Vasile Cutoiu, ajutorul comandantului Armatei a IV-a pentru educație, cultură și propagandă, maior Ivan Procuriacov, comandantul pieții, întregul stat major și corpul ofițeresc al Armatei a IV-a, avocat dr.Virgil Ciacan, prefectul județului Bihor, Carol Vanyai, primarul orașului, maior Posnianschi, Emil Balaz, chestorul poliției, celelalte autorități locale, mulți, foarte mulți, ofițeri și subofițeri, români și aliați.

PARADA MILITARĂ

Muzica unui marș dă impuls cadențelor ostășești. Se aproprie de tribună comandantul diviziei. Câteva femei îi oferă flori. Generalul mulțumește fugar. Mulțimea izbucnește în aclamații entuziaste și strigăte repetate:

„Trăiască generalul Dinu Bădescu”

Cu brațul stâng plin de buchete, comandantul diviziei a XI-a Infanterie defilează pe jos, înaintea ostașilor săi oțeliți în aspră suferință. E lângă umărul și inima lor, așa cum a fost în toiul luptelor sângeroase.

Urmează, apoi, locotenent colonel Oprea Petre, șeful de stat major al diviziei, maior Dumitru Nicolae, ajutorul comandantului pentru educație, cultură și propagandă, cu statul major, apoi restul ofițerilor și subofițerilor din comandament.

Defilarea brigăzii de Infanterie o deschide generalul Gheorghe Baloșin, care calcă sigur pe sine, în ritmul sunetelor fanfarei. Măreață este ținuta ostașilor regimentului 19 Infanterie – Romaniți ce se perindă acum prin fața mulțimii, în frunte cu colonelul Constantinescu Gheorghe. Coloana de căruțe strălucește de curățenie, pe care se disting lozinci și îndemnuri de viață nouă, democratică.

Urmează Regimentul 3 Dorobanți-Olt, sub comanda colonelului Mihail Trestioreanu. Văd mulți luptători purtând pe brațul stâng blazoanele de noblețe ale sângerărilor de pe front. Plăcută surpriză pentru toată lumea este atunci, când comandantul unității ajunge în dreptul tribunii oficiale, câțiva

soldați dau drumul unui stol de porumbei, fluturări și simbol de pace și prosperitate fiecăruia dintre cei prezenți.

Vine la rând Regimentul 2 Dorobanți-Vâlcea, comandat și acum ca și în timpul luptelor de bravul colonel Radu Marin. Privesc atent rândurile vălurate. Abia câțiva au mai rămas, dintre cei cu care am trecut Tisa și am urcat împreună crestele înzăpezite ale munților din Slovacia. Unitate de bază, în toate acțiunile diviziei, Regimentul 2 Dorobanți a înscris cele mai frumoase pagini de luptă și biruință în campania contra nazismului. Pe piepturile ostașilor strălucesc, în reflexele amurgului, mărturiile spiritului de sacrificiu, distincțiile acordate pentru faptele lor de arme.

Defilează Brigada a XI-a Artilerie, sub comanda colonelului Alexandru Țenescu, după care se succed: Regimentul 21 Artilerie-Olt, înfrunte cu colonelul Teodorescu Ion, Bateria 11 anticar și Coloana auto.

Sosește, acum, Grupul 11 Cercetare: puțini, dar vitejii călăreți, care în multe situații grele au luptat alături de infanteriști și artileriști.

Compania 11 Antiaeriană are noutate, prin cercuri albe împrejurul țevii fiecărui tunuleț, numărul victoriilor repute contra aviației inamice.

SE APRIND LUMINILE

Au trecut luptătorii, au trecut vitejii, care au înfruntat moartea și prin terenuri accidentate, prin ploii, zăpezi și geruri mari au știut să-și facă datoria, purtând cu mândrie tricolorul românesc peste Tisa și munții Tatra, până departe, pe valea Oronului, a Vagului și Moraviei, reușind să doboare inamicul comun, umăr la umăr cu glorioasa Armată roșie, cimentând prin sânge și suferințe frăția de arme.

Dar parada nu s-a terminat.

Se aprind luminile în Oradea Mare.

Urmează defilarea nevăzută a celor, care au căzut pe câmpul de onoare, în Transilvania, pe șesul Tisei, prin munții Cehoslovaciei.

Se apleacă spre patrie crucile de lemn și umbrele eroilor se aliniază pe drumurile României, în noaptea nesfârșită a ființei omenеști.

Atâtea mii de morminte rămân în depărtare, cu sau fără tufe de merișor sau trandafir împrejur, izolate ori în cimitire.

La căpătâiul eroilor diviziei a VI-a Infanterie, a Regimentului 2 Dorobanți și celorlalte unități, se aprind luminile dragostei și recunoștinței părinților, fraților, soțiilor, copiilor, ce le-au fost scumpi, se aprind luminile patriei, pentru care s-au jertfit.

Nu mai pot veni lângă ea și lângă noi, dar le simțim adierea sufletelor, în această înserare calmă, când primim odată cu defilarea trupelor biruitoare trecerea mută a ostașilor de toate gradele, care și-au dat viața pentru țară și pentru gloria neamului românesc.”

În timp ce coloanele de infanteriști și dorobanți prezentau onorul, din avion s-a aruncat manifeste din conținutul cărora reținem numai finalul pe care nu-l comentăm: „*Armata pe front prin luptă a câștigat pacea în Europa, prin sprijinul ce-l va da poporul va câștiga și armonia prietenească în rândul naționalităților conlocuitoare. Trăiască frăția de arme româno-sovietică./ Trăiască prietenia dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice./ Trăiască prietenia între naționalitățile conlocuitoare și națiunea română./ Trăiască Armata Roșie eliberatoare!*”.

Căpitanul (Rz) I. Alexandrescu,
comandantul companiei 7 armament greu
(Constantin Moșincat, *Din poarta sărutului... op.cit.*)

CAPITOLUL V
TABLOUL COMANDANȚILOR DIVIZIEI 11

Nr. crt.	Numele și prenumele	Gradul	Perioada când a comandat
1	2	3	4
1.	Muică Ion	General de brigadă	14.08 1916-06.09 1916
2.	Cocorăscu Dumitru	General de Brigadă	06.09 1916-29.11 1916
3.	Scărișoreanu Constantin	General de Brigadă	29.11 1916-08.01 1917
4.	Broșteanu Ernest	General de Brigadă	08.01 1917-11.05 1921
5.	Dumitrescu Constantin	General de Brigadă	11.05 1921-01.04 1924
6.	Dejoianu Ioan	General de Brigadă	01.04 1924-01.04 1930
7.	Papazoglu Dumitru	General de Brigadă	01.04 1930-24.10 1931
8.	Stănescu Vasile	General de Brigadă	24.10 1931-02.11 1931
9.	Grozeanu Dumitru	General de Brigadă	02.11 1931-08.08 1934
10.	Bucică Petre	General de Brigadă	08.08 1934-05.11 1934
11.	Atanasescu Gheorghe	General de Brigadă	05.11 1934-24.01 1936
12.	Argeșeanu Gheorghe	General de Brigadă	24.01 1936-01.04 1937
13.	Paraschiv Dobre	General de Brigadă	01.04 1937-30.10 1938
14.	Mihăilescu Nicolaie	General de Brigadă	01.09 1937-31.10 1938
15.	Aldea Aurel	General de	30.11 1938-26.02

		Brigadă	1939
16.	Carlaonț Ion	General de Brigadă	26.02 1939-01.06 1940
17.	Ionescu Teodor	General de Brigadă	01.06 1940-18.08 1940
18.	Zaharescă Gheorghe	General de Brigadă	06.08 1940-12.01 1941
19.	Popescu David	General de Brigadă	12.01 1941-20.08 1941
20.	Pălăgeanu Nicoaie	General de Brigadă	20.08 1941-10.09 1941
21.	Teodorescu Iosif	General de Brigadă	10.09 1941-10.01 1942
22.	Ioanovici Romulus	General de Brigadă	10.01 1942-10.02 1942
23.	Nedelea Savu	General de Brigadă	10.02 1942-22.12 1942
24.	Negoescu Constantin	Colonel	01.01 1943-? 03 1943
25.	Stănescu Romulus	General de Brigadă	04.01 1943-13.01 1943
26.	Nicolescu Cociu	General de Brigadă	17.02 1943-11.04 1943
27.	Rădulescu Edgar	General de Brigadă	13.01 1943-12.02 1945
28.	Bădescu Constantin	General de Brigadă	12.02 1945-25.08 1945
29.	Făgăraș Alexandru	Locotenent Colonel	02.08 1951-31.10 1953
30.	Măstacan Nicolae	Locotenent Colonel	31.10 1953-04.11 1954
31.	Dumitru D. Sandu	Colonel	04.11 1954-? 1956

32.	Bunea Gheorghe	Colonel	? 1956-19.09 1959
33.	Cheler Paul	Locotenent Colonel	19.09 1959-11. 07 1960
34.	Gheorghe Ion	General Maior	11.07 1960-04.02 1963
35.	Crăciun Gheorghe	General Maior	04.02 1963-25.01 1968
36.	Hortopan Ion	General Maior	25.01 1968-09.06 1973
37.	Bordei Ion	General Maior	09.06 1973-07.04 1984
38.	Șchiopu Nicolae	General Maior	08.11 1984-30.12 1989
39.	Bordei Ion	General Maior	30.12 1989-26.02 1990
40.	Lungu Mihai Corneliu	General de Brigadă	26.02 1990-16.11 1994
41.	Ion Cioară ⁵⁹ *	Colonel	05.07 1994 – 25. 11 1995
42.	Grigore Bartoș*	Colonel	27. 12 1995 – 13.09 1997
43.	Ioan Ciupei*	Colonel	1997 - 2001
44.	Pop Marcel*	Colonel	2001 – 30.05 2005

---

⁵⁹ * *Cronică de marș*, ediție coordonată și prefațată de Constantin Moșincat, Ed. Cogito, Oradea, 1996, p. 19-20. Comandanți ai Brigăzii 11 Mecanizate “Carei”

MĂRTURII

Ca ultim comandant al Diviziei 11 Mecanizată „Carei” am reușit, cred,

GL. Mihai Corneliu Lungu

să fiu un om lipsit de prejudecăți. Am avut o involuntară reținere, ca să nu spun repulsia, la tot ce este nedreptate, familiarism, nepotism, lipsa valorii, tendințe de nesinceritate. Gândul mă poartă la colectivul în care am muncit, la climatul creator și de dar pentru eficiență la răbdare, la rezistența, la suferințele înfruntate pentru că privațiunile, într-un fel, sunt însă-și emblema vieții noastre, fac parte din profesie. Învingerea lor, chiar cu prețul vieții, a fost pentru noi cel mai banal semn de bărbăție, minima virtute.

Nu am cerut niciodată nimic pentru noi. Pentru că nu existam pentru noi. Noi am fost întotdeauna în serviciul țării. Și dacă în situații imposibile am încercat să supraviețuim este numai pentru că am dorit încă o dată să fim folositori Patriei.

La vârsta tâmpelor argintii rămânem nostalgici tineretii noastre, ai minunatelor clipe petrecute în cadrele active ale armatei române, al satisfacțiilor în muncă, a datoriei împlinite. Acum lupta noastră trebuie dusă pe doua fronturi: să ne apărăm cu îndârjire dreptul la viață dar să nu renunțăm în nici un chip la demnitatea umană, la o deschidere luminoasă spre celălalt. Să evităm a ne înscrie în aceeași cadență cu uni oameni care, - cu viclenie refumată în inconștient - își urmăresc numai interesele lor egoiste ascunzându-le sub un vâl pudic de principialitate și virtute.

***

„Ceea ce a caracterizat în permanență Divizia 11 Mecanizată „Carei” a fost înaltul nivel al stării morale cultivat cu multă grijă de comandanți și toți factorii de educație din unități. Divizia 11 Mecanizată „Carei” a constituit o pepinieră de cadre pentru funcțiile superioare din conducerea armatei”.

***

Col. Andrei Sava

„Divizia 11 Infanterie s-a bătut în două cumplite războaie pentru întregirea și apărarea României și s-a retras în muzee. Bubuitul tunurilor Diviziei nu poate fi șters din istoria Europei. Credem că tunurile trebuiesc înlocuite cu forța inteligenței, a culturii, a păcii!”

Col. Grigore Bartoș, col.dr. Constantin Moșincat, 15 08 2006, la intonarea Imnului Național

***

„Răsfoidind dosarele colbuite de vreme ne impresionează înalta datorie civică, patriotică, dăruirea, credința, justețea și înțelegerea cauzei pentru care flăcăii noștri au răspuns cu atâta entuziasm la semnalul de mobilizare și au mărșăluit avântat spre crestele Carpaților unde-i așteptau frații. Albumele îngălbenite păstrează fotografia străbunicilor și bunicilor, cu o asemănare izbitoare cu aceea a soldaților de astăzi, pe chipul cărora se poate vedea modestia, cumpătarea, supunerea și îngăduința, răbdarea și hotărârea de a apăra moștenirea românească în vatra rostuită cu vârful și tăișul sabiei de strămoși.

Steagurile Diviziei 11 Infanterie au defilat în capitale de provincii românești: Chișinău, Cernăuți, Iași, Cluj. Au intrat glorios în București și au trecut pe sub Arcul de Triumf. Dorobanții noștri au forțat Tisa și Dunărea și și-au aliniat steagurile în Piața „Milenium”-ului din Budapesta. Datorăm omagiu tuturor ostașilor Diviziei 11 Infanterie, de la soldat la general, care, pe frontul de luptă, în aplicații, șantierelor economiei naționale, poligoane, săli de specialitate și câmpul de instrucție, au făcut suprema dovadă a dragostei de țară. Mai mult, ne-am aplecat să tămăiem, cu scrisul nostru, crucile mormintelor de eroi, să înălțăm faptele acelor care nu au avut șansa să povestească urmașilor grozăviile și ororile războiului, pentru a cunoaște adevărul și a nu repeta greșelile din trecut”.

BIBLIOGRAFIE

- *****Istoria militară a poporului român*, vol. V, București, 1988;
- *****Istoria artei militare*, vol. 3, București, 1988;
- *****Istoria militară a romanilor*, vol. 2, București, 1992;
- *****România în anii primului război mondial*, vol. 2, București, 1987;
- *****România în primul război mondial*, București, 1975;
- *****România în războiul mondial 1916-1919*, vol. I-IV, *Documente anexe*, 4 volume, București, 1936-1941;
- **** *Magyarország Hadtörténte*, vol. II, Budapesta, 1985;
- Alexandrescu, Vasile, Zodian, Vladimir, *Planurile de campanie ale beligeranților de pe frontul român în vara anului 1917*, în *Studii de istorie și teorie militară*, București, 1980;
- Averescu, Alexandru, *Notițe zilnice din război*, Editura Militară, 1992;
- Babos, Alexandru, *Consiliul Dirigent, ardelenii și apărarea Marii Uniri*, Editura Spicon, Târgu Jiu, 2001;
- Babos, Alexandru, *O divizie de ardeleni în apărarea României Mari*, în „*Revista de istorie militară*”, nr. 1, 1966, p. 2-3;
- Bârloiu, Viorel, *Granița de vest a României între promisiuni (1916) și realitate (1920)*, în *Pietre de hotar*, vol. I, p. 94-99;
- Bertheloth, Henri, *Sur le front roumain en 1917*, Paris, 1927;
- Botoran, Constantin, Calafeteanu, Ion, Campus, Eliza, Moisuc, Viorica, *Româna și Conferința de pace de la Paris (1918-1920). Triumful principiului naționalităților*, Cluj-Napoca, 1983;
- Cioară, Ion, *Achțiunile armatei române (12.04.1.05 1919) în limitele stabilite de către aliați prin convenția politică din august 1616*, în *Pietre de hotar*, vol. I, Ed. GP, Oradea, 1997, p. 42-48;
- Clopoțel, Ion, *Revoluția din 1918 și Unirea Ardealului cu România*, Cluj, 1926;
- Cușsa, Ion, *Mărăști, Mărășești, Oituz*, Editura militară 1967;
- Cupsa, Ion, *Armata romană în campaniile din anii 1916-1917*, București, 1967;
- Dabija, G. A., *Armata română în războiul mondial 1916-1918*, vol. I-IV, București, 1928-1936;
- Dobrinescu, Văreanu Florin, *România și sistemul tratatelor de pace de la Paris (1919-1923)*, Editura Institutului european, Iași;
- Dobrinescu, Văreanu Florin, *Strategia neutralității României la începutul celor două războaie mondiale*, în *Cultură și societate*, București, Ed. Științifică, 1991;
- Enea Constantin, *Organizarea și acțiunile prizonierilor români transilvăneni din Rusia (1917-1918)*; 1968
- Faur, Viorel, *80 de ani de la adoptarea la Oradea a Declarației de independență a românilor din Transilvania, Crișana și Maramureș (12 octombrie 1918)*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 1998;
- Faur, Viorel, *Generația Marii Uniri. Evenimente din Bihor (decembrie 1918-aprilie 1919)*, Editura Fundației „Cele trei Crișuri”, Oradea, 1995;
- Grozea, Elsa, *Sublocotenent Ecaterina Teodoroiu*, București, 1967;
- Generalul Radu R. Roseti, Mărturie (1914-1919)*, ediție de Georgescu, Maria., Ed. Modelism, București, 1997;
- Goga, Octavian, *Pagini din luptele ardelenilor pentru unire*, Chișinău, 1927;
- Ispas, Constantin, *Nemuritorii. Generali gorjeni, valori ale neamului românesc*, vol. 1-2, Editura Centrului județean de creație Gorj, Târgu-Jiu, 2002;
- Falkenhayn, *Campania Armatei IX –a germane contra românilor și rușilor, 1916-1917*, București, 1939;
- Kirițescu, Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României*, 1916-1919, vol. 2, București, 1989;
- Jurnal de operații al Comandamentului Trupelor din Transilvania (1918-1921)*, vol. I, ediție îngrijită de Viorel Ciubotă, Gheorghe Nicolescu, Cornel Țucă, Editura Muzeului Sătmărean, 1988;
- Marghiloman, Alexandru, *România în primul război mondial 1914-1919*, ediție și introducere de Stelian Neagoe, București, Ed. Scribe, 1993;

- Moghior, Neculae, Dănilă, Ion, Moise, Leonida, *Ferdinand I, cuvânt pentru întregirea neamului românesc*, Editura Metropol, 1994;
- Moghior, Neculae, Miler, Didi, *Credință și glorie generalului Eremia Grigorescu. Mărturie documentare*, Editura Softeq, Brăila, 1997
- Moghior, Neculae, *Eroi uitați-propuneri pentru o eventuală temă de cercetare*, în Cetatea Bihariei, 2005, nr 2, p. 21-25;
- Moghior, Neculae, Unele aspecte ale preluării tronului României de către Ferdinand I Întregitorul și ale intrării României în primul război mondial, în Cetatea bihariei, 2005, nr.1, p. 32-48
- Moșincat, Constantin, *Din poarta sărutului cu dragoste de țară*, Editura Cogito, Oradea, 1996;
- Moșincat, Constantin, *Cronica de marș, 80 de ani de la înființarea Diviziei 11 infanterie*, Editura Cogito, Oradea, 1996;
- Moșincat, Constantin, Moghior, Neculae, Dănilă, Ion, *Din întunerice un soare nou răsare. Basarabia - 1918*, Ed. GP, Oradea, 1997;
- Moșincat, Constantin, *Starea de veghe*, Editura Papyrus, Oradea, 1997;
- Moșincat, Constantin, Considerații cu privire la ofensiva armatei române din aprilie 1919, în Cetatea Bihariei, 2004, nr.1, p. 9-20;
- Moșincat, Constantin Poinar, Dan, *Statistica oamenilor, pe comune, plecați în război de la 15 iulie 1914 (pe orice front) și cari nu s-au mai întors*, în *Pietre de hotar*, vol. IV, Ed. Tipo MC, Oradea, 1994
- Pétin (general), *Le drame roumain. 1916-1918, Paris, 1932*;
- Pascu, Ștefan, *Făurirea statului național unitar român, 1918, vol. 1*, București, 1983;
- Pătrășcoiu, Nicolae, *Bătălia de la Jiu*, Editura Institutul de arte "Marvan", București, 1937;
- Preda, Dumitru, Alexandrescu, Vasile, Prodan, Costică, *În apărarea României Mari*, București, 1994;
- Preda, Dumitru, Moghior, Neculai, Velter, Tiberiu, *Berthelot și România*, Editura Univers enciclopedic, 1997; , p. 9-23;
- Moșoiu, Traian, *Ocuparea Budapestei în legătură cu operațiunile militare din Ardeal, 1918-19*, București, Editura Atelierele Cartea Românească, f.a.;
- Moșoiu, Traian, *Memorial de război (august-octombrie 1916)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987, ediție, studiu introductiv și note de Al. Dragomirescu, Marius Pop;
- Mușat, Mircea, Ardeleanu, Ion, *De la statul geto-dac la statul român unitar*, București, 1983;
- Nicolescu, Gheorghe, *Personalități politice și militari români în viziunea generalului Berthelot*, în *In Honorem Viorel Faur*, Ed. Universității din Oradea, 2006, p. 326-336;
- Nicolescu, Gheorghe, *Aviatori francezi pe frontul românesc*, în *Cetatea Bihariei*, 2005, nr.2, p.9-12;
- Pentelescu, Aurel, *Trei documente inedite privitoare la primul episcop ortodox al Oradiei, Roman Ciorogariu (1852-1936)*, în *In Honorem Viorel Faur*, Ed. Universității din Oradea, 2006, p. 351-357;
- Rotaru, Jipa, Velter, Tiberiu, *Ordine și decorații românești de război 1867-1947 (Albumul)*, București, 1994;
- Tudor-Bihoreanu, Gheorghe, Moșincat, Constantin, Tulvan, Ioan, *Generalul Traian Moșoiu arhanghel al bătăliei pentru Ardeal*, Editura Tipo MC, Oradea, 2002;
- Rosetti, Radu, Extrase din publicațiile englezești pentru a servi la istoria războiului reântregirii neamului, București., f.a.;
- Scurtu, Ioan, Almaș, Dumitru, Goșu, Armand, Pavelescu, Ion, Ioniță. I. Gheorghe, *Istoria Basarabiei de la începuturi până în 1994*, Ed. Europa Nova- tempus, București, 1994;
- Sima, Ioachim, *Serviciul Credincios*, Editura, GP Oradea, 2000;
- Țepelea, Ioan, *1919 – O campanie pentru liniștea Europei*, Cluj-Napoca, 1995;
- Vlad, Ioan, *Brașovul și Marea Unire*, Editura Dacia Europa Nova, 1996;
- Vlad, Ioan, *Cărturarii brașoveni pentru România Mare*, Brașov, 1999.

INDEX

A

A. Schmidt, 75
A. Tatarinoff, 32
Alexandru Saidac, 57
Andrei Nasta, 12
Andrei Sava, 157
Antonescu, 87, 88, 89, 97
ANTONESCU, 101
Avram Zenovie, 141, 142, 143, 161

B

Berthelot, 66, 68, 76, 168, 172
Broșteanu, 68, 70, 72, 75, 154, 172
Buzincu Emil, 125

C

C. B. Thomson, 32
C. Șerbescu, 83
Carol al II-lea, 84, 85, 86, 87
Coandă, 49, 50
Comșa Nicolae, 51
Constantin Bădescu, 141, 143
Constantin Moșincat, 1, 3, 4, 5, 6, 9, 19, 21,
23, 26, 28, 62, 63, 76, 80, 83, 90, 92,
153, 156, 158, 159 176
Constantin Olteanu, 17
Constantin Pomponiu, 66
Constantin Ucrain, 90
Constantinescu, 125, 151
Corocianu, 130
Costel Cărăianul, 4
Costescu Alexandru, 63

D

Dănăricu, 52
David Popescu, 12, 104
Dumitrescu Mihail, 127
Dumitru Cocorășcu, 45
Dumitru Dobre, 90

E

Ecaterina Teodoroiu, 61, 62, 64, 65, 66, 167
Edelsheim, 126, 129
Edgar Rădulescu, 129
Elsa Grozea, 61, 66
Ernest Urdăreanu, 85

F

Ferdinand I, 7, 29, 54, 55, 168
Florian Draica, 47, 48, 49
Floricele Marinescu, 89

G

GH. MARIAN, 129, 173
Gheorghe Avramescu, 137
Gheorghe Barbul, 86
Gheorghe Marian, 135
Grigore Bartoș, 156, 158, 161
Grigorescu, 67, 68, 168

H

Hitler, 89, 92, 100
Huidovici Ioan, 127

I

I. Alexandrescu, 153
Ilie Radu, 126
Ion Antonescu, 4, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94,
102, 124, 173
Ion Dănilă, 54, 55, 60, 76, 78
Ion Dragalina, 33, 45
Ion I. C. Brătianu, 32
Ion Iliescu, 20
Ion Safta, 89
Ion Silviu Nistor, 89
Ion Zănescu, 12
Ionescu Gheorghe, 50
Iordana, 133
Iosif Constantin Drăgan, 87

J

Jipa Rotaru, 1, 88, 89

L

L. G. Ferigo, 32
Leonida Moise, 54, 55, 60, 78

M

M. Despres, 32
Mackensen, 66, 67, 68, 73
Mardaescu, 82

Mihai, 1, 5, 29, 51, 69, 72, 87, 89, 90, 92,
101, 142, 156, 157, 159, 160
Mihai Corneliu Lungu, 1, 157, 159, 160
Mihail Ionescu, 10, 59, 63, 64
Miruță Grigore, 48
Morgen, 67, 68

N

Neagu, 53
Neculai Moghior, 54, 55, 60, 76
Negreanu, 52
Nicolae Iorga, 28, 84, 85
Nicolae Macici, 90
Nicolae Șchiopu, 19

O

Octavian Burcin, 88
Onisifor Ghibu, 70
Oprea Petre, 151
Ostroveanu, 50, 51

P

Pârvuțoiu Gheorghe, 48
Păsărin Gheorghe, 48
Păsărin Grigore, 46, 50, 51
Petre Dumitrescu, 91, 109
Petroianu Scarlat., 52
Petruțian I., 127
Popa, 131, 134, 161
Procopie Constantin, 48

R

Ragoza, 68
Razu, 67

S

Sfântul Gheorghe, 56
Silviu Dragomir, 85
Ștefan Ciobanu, 85

T

T Neaga, 75
Teiușeanu, 50
Teodor Perju, 18
Tiberiu Velter, 89
Traian, 13, 20, 59, 79, 80, 161, 168, 172
Traian Moșoiu, 20, 80, 161, 168, 173
Traian Popp, 85
Tudor Vladimirescu, 58, 75

U

Ursu, 133

V

Vâlcu Ion, 51
Vasile Milea, 18, 19
Victor Iamandi, 85
Viorel FAUR, 1
Vladimir Zodian, 25, 88

W

Wilhem Keitel, 89

CUPRINS

CUVÂNT LĂMURITOR.....	p. 5
CAPITOLUL I.	
DIVIZIA 11 – REPERE ISTORICE	p.9
CAPITOLUL II	
Războiul întregirii – o privire generală	p.21
ORDINE DE ZI ÎN RĂZBOIUL PENTRU ÎNTREGIRE	
Proclamația către poporul român pentru intrarea în război	p.29
Declarația de război dată Austro-Ungariei	p.30
CAMPANIA DIN 1916	p.33
ORDIN DE OPERAȚII NR.45/11.09 1916	p. 25
ORDIN DE OPERAȚIE Nr. 178 al comandantului D.11 I către trupe	p.38
ORDIN DE OPERAȚII NR. 77 M. DIN 30. X.1916	p.43
Ordinul generalului Cocorăscu de interzicere a retragerii	p.44
Ordinul Slt. Nicolae Pătrășcoiu, pentru contraatacul de la Jiu	p.45
REGIMENTUL 58 INFANTERIE către GRUPUL JIU	p.52
CAMPANIA DIN 1917	p. 54
ORDIN DE ZI 1 ianuarie 1917	p.54
DEPUNEREA JURĂMÂNTULUI voluntarilor 8/21 iunie 1917	p.55
ORDIN DE ZI de Sf. Gheorghe(22 aprilie/5 mai 1917)	p.56
PROGRAMUL DE INSTRUCȚIE AL CP. MITRALIERE DIN 18/5 1917	p.57
ORDIN DE ZI NR.144 AL COMANDANTULUI R.44/66 I.	p. 58
PROCLAMAȚIA CĂTRE POPORUL ROMÂNESC	p..59
„TĂCERE !! CAMARAZII NOȘTRI DORM”	p. 61
ORDIN DE ZI nr.1/24 AUGUST 1917, la moartea Ecaterinei Teodoroiu	p. 65
BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘEȘTI povestită de generalul Berthelot	p.66
CAMPANIA DIN 1918	
Manifestul generalului Ernest Broșteanu către norodul din Basarabia	p.70
INTRAREA TRIUMFALĂ ÎN CHIȘINĂU	p. 71
ORDINULUI M. C. G. NR. 7050 de demobilizare a D. 11 I.	p. 76
PROCLAMAȚIA CĂTRE ARMATĂ 27 octombrie 1918	p. 77
Proclamația către popor la mobilizare	p. 78
PROCLAMAȚIE CĂTRE POPOR la Oradea	p. 79
CAMPANIA DIN 1919	
ORDIN DE ZI de ANUL NOU 1919 al generalului Traian Moșoiu	p. 80
Ordinul de zi Nr. 56 din 1919 al generalului Gh. Mărdărescu	p.81
Monumentul eroilor de la Oradea	p.83
CAPITOLUL III	
RĂZBOIUL PENTRU REÎNTREGIRE	
RĂZBOIUL DE REÎNTREGIRE – O PRIVIRE SUMARĂ	p. 84
MESAJ DE ANUL NOU 1940/1941, al lui ION ANTONESCU	p.94
CAMPANIA DIN 1941	
ORDINUL DE ZI NR.1 DIN 22 IUNIE 1941	p.100
ORDINUL NR.255/05.07 1941	p. 102
ARMATA ROMÂNĂ ÎN CAMPANIA DIN EST	p. 103
ORDIN SPECIAL DE OPERAȚII al D.111 către Grupul 11 Cercetare	p. 104
ORDIN DE OPERAȚII NR. 67 pentru trecerea Nistrului	p.104

Schiță – Direcții și aliniamente din lupta Diviziei 11 Infanterie în Basarabia	p. 106
Schiță – Direcții și aliniamentele D.11I. în bătălia pentru Odesa	p.107
CAMPANIA DIN 1942	
ORDINUL ARMATEI A 3-a CĂTRE D.11 I. /19, 20.10 1942	p.108
EFFECTIVELE D.11 I. LA 18 DECEMBRIE 1942	p. 110
EFFECTIVELE D.11 I. LA 01 IANUARIE 1943	p.111
SITUAȚIA ARMAMENTULUI D.11 I.	p.112
ACȚIUNILE DE LUPTĂ ALE D. 11 I. DIN 19/20 12 1942	p.113
Schiță – dispozitivul de luptă al D.11 I. din 20.12 1942	p.114
CAMPANIA DIN 1943	p.124
CAMPANIA DIN 1944	p.125
Schița – D.11 I. în operația SONIA	p.129
23 AUGUST 1944 – POVESTIT DE PR. GH. MARIAN	p. 130
CAMPANIA pentru dezrobirea Ardealului 1944	p.136
Proclamația regelui Mihai către Țară	p. 137
ORDIN DE ZI nr. 392 bis din 29 octombrie 1944	p.138
Campania din Ungaria 1944	p.141
Campania din Cehoslovacia 1945	
Ordin de Zi nr. 46 al generalului Constantin Bădescu	p. 142
RAPORTUL NR. 2012/08.04.1945 AL COMANDANTULUI D. 11 I.	p.142
ORDIN DE ZI NR.114 /20 Mai 1945	p.145
Raport special nr. 1078 al Bg, 11 către D. 11 I.	p. 146
1945 – DUPĂ RĂZBOI la Oradea	p. 150
CAPITOLUL V	
TABLOUL COMANDANȚILOR DIVIZIEI 11	p.155
MĂRTURII	p.158
Bibliografie	p.160
INDEX	p. 162
Cuprins	p.164
Postfață, col. Grigore Bartoș	167
CAPITOLUL VI	
FOTO-DOCUMENTE	p.165

Adresăm sincere mulțumiri generoșilor sponsori:
S.C. Movisela S.R.L.-D, S.C. Tipo Impex S.R.L., Procuror Nicolae Bonchiș;

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
S.C.TIPO IMPEX S.R.L. - EDITURA TIPO MC
STR. TUDOR VLADIMIRESCU NR.1, Ap. 13,
TEL/FAX : 0359 411 574
Email: tipomc@rdslink.ro
tipoimpex@rdslink.ro

DIRECTOR: *Constantin MOȘINCAT*
Culegere text: *Voichița Maria*
Coperta: *Costel Cărăianul*
Format: *15X21*
Bun de tipar: *10.08 2011*
Hârtie offset: *80 g/mp*
Tipar : TIPO IMPEX

ISBN 978-973-88123-7-6

CUVÂNT DE PREȚUIRE

„Ferește-te, popor al meu,
căci mari primejdii ți se pregătesc!”
Nicolae Iorga

La apariția acestei noi mărturisiri de istorie națională, se vor fi împlinit 95 de ani de la intrarea României în marele război pentru unirea tuturor românilor și 70 de ani de la chemarea sub arme a feciorilor națiunii pentru refacerea frontierelor mutilate în 1940.

Această nouă carte cu documente inedite rostuite conologic, - a domnului col. r. dr. Constantin Moșincat, restituie și recompune adevăratul itinerar de luptă al D.11 I. Prin ordinele de operații și de zi -, autorul vine, într-un moment potrivit, să ne prezinte situațiile trecute, ca reper. Atunci, România își desena și apăra cu arma conturul rotunjit al granițelor. Acum, cu părți ciopârțite, se desenează, pe criterii politice, noi contururi de granițe interioare!

Suntem mereu acuzați, în afară, și responsabilizați de holocaust (deși se știe bine că administrația horthystă a internat evreii, din Ardealul cedat, la 30 August 1940, în lagărele de exterminare), tocmai de aceea care, după lovitura de palat, din 23 August 1944, au umplut temnițele cu elita românească! În interiorul țării, suntem blamați că nu acordăm privilegiile colective minoritarilor unguri, și asta o pretind tocmai succesorii acelor care ne-au torturat și omorât strămoșii la Ip, Trăznea, Moisei, Sărmaș, ne-au batjocorit ca națiune și ne-au expulzat de la noi de acasă, din Ardeal! Și încă nu ne-au cerut scuze publice!

Prin omagierea eroilor Diviziei 11 infanterie, sacralizăm faptele acelor care s-au jertfit și rostim răspicat că ei și-au servit Țara cu onoare și demnitate! Lor, ar trebui să le cerem iertare pentru că în 1940 armata s-a retras fără luptă din Basarabia, Bucovina, Herța, Cadrilater, și în parte din Ardeal, iar apoi a fost nevoie de jertfă de sânge pentru refacerea hotarelor prăduite politic.

Faptele de arme prezentate în oglinda istoriei ne readuc în memorie jertfa eroilor Diviziei 11 Infanterie, fapte ce stau mărturie că oșteanul a fost, este și va fi brațul pe care națiunea se poate baza oricând.

Reținem, din istoricul impresionant al acestei mari unități, că întotdeauna divizia a luptat pe direcția loviturii principale în ofensivă și a apărât cele mai importante sectoare în dispozitivul defensiv. „Este marea unitate care n-a cunoscut înfrângerea, a fost marea unitate care n-a pierdut nicio bătălie în sectoarele care i-au fost afectate” (g-ral Constantin Bădescu). Și după 95 de ani istoria adevărată ne înfățișează pagini de glorie, vitejie și eroism, pe care înaintașii ni le-au lăsat ca testament și pildă de urmat.

In 1916 soldatul, pe care-l cinstim și gloria căruia o urmăim, a plecat de acasă, din Poarta Sărutului, a trecut pe la coloana fără sfârșit și a poposit o clipă la Masa Tăcerii – a lui Brâncuși - cu gândul, nemărturisit, și hotărârea de neclintit de așa face pe deplin datoria față de Țară.

Apoi, acum mai bine de 70 de ani, în 1941 a ascultat și executat, fără ezitate ordinul: „OSTAȘI, VĂ ORDON TRECEȚI PRUTUL” și a zdrobit vrăjmașul de la răsărit silindu-l să se retragă până pe fluviul Don. A îndurat cu stoicism arșița din stepa Calmușă și gerul năpraznic de pe Don și apoi din munții Tatra, în 1945, și totul pentru ONOARE și pentru refacerea DEMNITĂȚII naționale .

Țrădați de regele Mihai, ostașii s-a întors de pe front, sau din lagărele rusești, resemnați și împăcați cu gândul că și-au făcut datoria față de neam și țară. Cartea are valoare inestimabilă deoarece autorul ne mijlocește accesul direct la documente de arhivă. Textul, schemele și fotografiile îmbracă aceeași idee: ordine de operații și de zi. Cititorul este purtat, astfel, prin cele mai importante campanii de luptă la care Divizia 11 Infanterie a luat parte.

In coloana recunoștinței ne reamintim de eroii căzuți la Jiu, Olt, Argeș, București, Dobrogea, Mărăști, Mărășești, Oituz, Basarabia, și din nou Chișinău, Odesa, Stalingrad, Moldova, Oarba de Mureș, Satu Mare, Bük, Tisalök, Banská Bistrița, Ulmanka, Praga. Pentru ei ordinele de operații au fost ca o poruncă sacră, iar ordinele de zi o binemeritată răsplată.

Din paginile acestei cărți, cititorul va desprinde modele de inteligență, calități pedagogice remarcabile, pasaje care constituie capodopere ale științei, tacticii, strategiei și artei militare românești. Este important să subliniem că toate acestea s-au fundamentat pe o pregătire profesională remarcabilă a ofițerilor, o ascultare exemplară a gradelor inferioare, o pregătire psiho-morală solidă și o coeziune de luptă aproape fără fisură.

Fie ca din paginile acestei cărți să se desprindă exemplul iubirii de Țara a soldatului, a Credinței sale de a servi Steagul tricolor. Tuturor acelor care și-au făcut datoria față de România, sub prestare de jurământ, le datorăm recunoștință veșnică! Pilda lor ne este îndemn și speranța ni se îndreaptă spre timpurile în care faptele de arme vor fi la cota recunoștinței necondiționate!

Ca unul care am luat imoportante decizii pentru Brigada 11 Mecanizată „Carei”, unitate care a continuat tradițiile diviziei, mărturisesc că ordinul Patriei a fost și va rămâne circumscris devizei înscrispionate, cu litere de aur, pe Drapelul de luptă „ONOARE ȘI PATRIE”.

Camarazilor, care au slujit Patria Română sub drapelele de luptă ale unităților Diviziei 11, le doresc sănătate și **La Mulți Ani!**

Col. r. Grigore BARTOȘ